

חומר רקע

בעניין

חוק הביטוח הלאומי הגרמני

ותביעות לביטוח סוציאלי מכוחו

פתח דבר

1. מסמך זה להלן יציג, בראשי פרקים, את עיקרי טענותיהם של עורכי הדין, המטפלים בתביעות אל מול הביטוח הלאומי הגרמני (להלן - **תביעות לביטוח סוציאלי בגרמניה**), זאת לקראת ולאור הצעת החוק, שעברה בקריאה ראשונה, הצעת חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון 21) של חברת הכנסת שולי מועלם, העתידה לעמוד בימים הקרובים לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית (להלן - **הצעת החוק**).
2. הצעת החוק, **שבמקורה** נועדה אך ורק להאריך את התקופה, הנקובה בתיקון 20 לחוק נכי רדיפות הנאצים, מתקופה של שנה לתקופה של שנתיים, **חורגת** ממסגרת זו, מחילה את חוק התביעות של קורבנות השואה (הסדר הטיפול) התשי"ז-1957 (להלן - **חוק התביעות**) על תביעות לביטוח סוציאלי בגרמניה, ומשנה **שינוי דרסטי, קיצוץ של למעלה משני שלישי, משכר הטרחה של עורכי הדין**, המטפלים בתביעות אלה, תוך שהינה, באופן מרחיק לכת, מבקשת להתערב גם בהסכמי שכר טרחה קיימים וחתומים.
3. הצעת חוק קיצונית זו, כפי שעברה בקריאה הראשונה, עלולה להביא למצב של **הפסקת הטיפול בתיקים רבים, בהם הוגשו תביעות לביטוח הסוציאלי בגרמניה על ידי עורכי הדין, ולצורך במציאת מטפל מקצועי וראוי לתיקים אלה, שכן מאחורי כל תיק כזה עומד לקוח, המבקש לקבל רנטה סוציאלית מגרמניה**. חששם האמיתי של עורכי הדין המטפלים הינו שרבים מהזכאים הפוטנציאליים לקבלת זכויות מגרמניה, בהליך המתנהל כולו בגרמניה, לא יזכו לממש ולמצות את זכויותיהם.
4. להלן תובהר, תוך תמיכה בכתובים, טענת המוצא של עורכי הדין המטפלים, כי נכון למועד עריכת מסמך רקע זה, חוק התביעות, כהגדרתו כיום, **אינו חל** על תביעות לביטוח סוציאלי בגרמניה, שכן **אין עסקינן כאן בפיצוי קורבנות הנאצים ועוזריהם**, וכל תיקון של חוק התביעות בעניין זה, ככל שיש לו כלל מקום, והח"מ חולקים על כך, צריך לצפות פני עתיד, ולהתחשב בכל ההשלכות העתידיות הרלוונטיות, כפי שיוצגו להלן.
5. מסמך רקע זה יציג עוד, **מהי בכלל תביעה לביטוח הסוציאלי בגרמניה**, מהו **הידע** הנדרש להגשה ולטיפול בתביעה כזו, מהי **העבודה המשפטית** הנדרשת בתיקים הללו, מהם היקפי התביעות, בכלל, וה**היקפי הדחיות**, בפרט, ומהו ההליך, שיש לנקוט, גם באותם המקרים, בהם מתקבלות החלטות חיוביות, שלרוב **אינן** ממצות את מלוא הזכויות. לאורך הטיעון כולו תוצגנה **דוגמאות חיות "מהשטח"**, הממחישות את מורכבות הטיפול אל מול הרשויות בגרמניה ובתי המשפט שם, ואת המומחיות הרבה הנדרשת בתיקים הללו.
6. עורכי הדין המטפלים, הח"מ ואחרים, סבורים, ואף מקווים ומאמינים, שיוכלו לשכנע את הקוראים של מסמך רקע זה, כי שכר הטרחה **המוסכם**, הנגבה על ידיהם היום, **ברוח** חוק התביעות (בשיעור של 15%+מע"מ מהסכום הרטרואקטיבי המתקבל), הינו שכר ראוי והוגן, **התואם גם את תיקון 20 לחוק הרדיפות, ואין כל מקום להתערב בו כלל**. לחלופין, ככל שיימצא המחוקק להתערב, הרי יש לעשות זאת בצורה **מושכלת**, תוך הקמת גוף מתאים ובעל ידע, שייבחן את הסוגיה לעומקה, וייתן דעתו על השלכותיה, לרבות העובדה שרבים עלולים להימצא נפגעים מחקיקה כזו, ותוך **החלת כל חקיקה בתחום רק על הסכמים חדשים**, ולא באופן רטרואקטיבי, הפוגע באושיות הדמוקרטיה, כמו גם פוגע בזכויות יסוד בסיסיות.

המצב המשפטי הקיים

העדר תחולת חוק התביעות על תביעה לביטוח סוציאלי בגרמניה

7. חוק התביעות מגדיר בסעיף 1 לו מהי תביעה, עליה חל החוק, וזו מוגדרת כדלהלן: **"זכות תביעה בחוץ לארץ הבאה לפצות קרבנות הרדיפות של הנאצים או של גרוזיהם..."** (ההדגשה אינה במקור).
8. עולה, אם כן, כי **בסיס** תחולתו של חוק התביעות הינו על חקיקה, שמהותה **פיצוי** על רדיפות הנאצים או עוזריהם.

9. בחינת דברי ההסבר¹ של החוק מעלה אף היא, כי כוונת המחוקק הייתה לחוקי **פיצויים לקורבנות**, תוך שבדברי ההסבר מציינים במפורש החזרת רכוש שנגזל או הוחרס ותחיקת פיצויים אישיים, בגין גרימת מוות, נזקי גוף, שלילת חירות והגבלתה, פגיעה ברכוש וכו'.

10. יתרה מזו, כאשר ממשלת שוויץ חוקקה, בסוף שנת 1962, חקיקה, שחייבה מוסדות פיננסיים ואחרים למסור פרטים על רכוש יהודי, שהופקד בידיהם, ושיש יסוד להניח שבעליו נספו בשואה, באופן שליוורשיהם עשויות להיות תביעות להחזר, מצא המחוקק, כי, על מנת שחוק התביעות יחול גם על תביעות כאלה בשוויץ, יש צורך **לתקנו ולהחילו במפורש**, זאת למרות שעסקינן, ללא ספק, בתחיקה בשוויץ הקשורה בניצולי השואה. בהתאם, מצא המחוקק **במסגרת תיקון 4 לחוק התביעות** להוסיף את סעיף 20ג', ולקבוע הוראות מפורשות לגבי תביעות כאלה, ותחולתו של חוק התביעות עליהן.

11. בחינת דברי ההסבר של תיקון 4 לחוק התביעות² מביאה אף היא למסקנה החותכת **שחוק התביעות עוסק בתביעות פיצויים אישיים והחזרת רכוש, ולא מעבר לכך**, ולפיכך, ככל שמבקשים להחילו, כולו או חלקו, גם על התביעות משוויץ, שאין ספק, שהינן נוגעות לניצולי השואה שנספו והותירו רכוש אחריהם, יש לתקנו בהתאם.

12. עולה אם כן, כי **חוק התביעות במקורו עוסק בתביעות פיצויים**, ואינו חל באופן אוטומטי על כל עניין הקשור בניצולי שואה. ככל שהמחוקק מבקש להחילו גם על תביעות שאינן פיצויים, עליו לעשות כן במפורש, וכל תחיקה כזו צריך שתהיה **צופה פני עתיד בלבד**, תוך התחשבות בכל ההשלכות הרלוונטיות של חקיקה כזו.

13. ומן הכלל אל הפרט - חוק הביטוח הלאומי הגרמני **אינו חוק של פיצויים, לא בכלל, ולא לעובדי גטאות, בפרט**. זהו חוק כללי, בדומה לחוק הביטוח הלאומי הישראלי, המעניק קצבה חודשית, קצבת זקנה סדירה, בהגיע האדם לגיל המתאים (בדרך כלל גיל 65), ובתנאי שצבר את תקופת ההכשרה הנדרשת בדין (בדרך כלל 60 חודשים, לפחות). שיעור הקצבה מושפע מתקופת ההכשרה ומרכיבים נוספים, כגון גיל, השכלה, ילדים וכו'.

14. ולענייננו - במסגרת הדין הגרמני מתאפשר, בעקבות הוספת רכיב ה-ZRBG **למי שיוכיח, כי עבד בגטו מרצון ובתמורה**, להגיש תביעה לקצבת זקנה, כאשר חודשי העבודה בגטו ייחשבו לו כחלק מתקופת ההכשרה הנדרשת (כאילו שולמו בעדם דמי הביטוח הלאומי המשולמים במסגרת יחסי עובד-מעביד). חשוב להדגיש, זה **אינו פיצוי על העבודה בגטו** (וגם אינו חל על עבודות כפייה, דהיינו יש להוכיח עבודה מרצון, וכנגד קבלת תמורה, זאת בגטו מוגדר), ואף **אינו** תשלום בגין אותה העבודה.

15. על מנת לחדד נקודה זו, מצורפת למסמך רקע זה חוות דעתו של **הפרופ' למשפטים, פרופ' סוון סימון, מהאוניברסיטה הידועה ובעלת השם, האוניברסיטה החופשית של ברלין**³, האומרת במפורש, ברחל בתך הקטנה, שחוק ה-ZRBG **אינו חוק פיצויים**, תוך שהוא מדגיש את ההבדלים בין **פיצוי** עבור עבודות כפייה אל מול **הכרה** בתקופות עבודה בגטו, כחלק מהביטוח הסוציאלי בגרמניה, כחוק שהינו חלק משלים בביטוח הסוציאלי הגרמני, אשר סוגר תקופות של חורים בגינם לא שולמו דמי ביטוח לאומי, בגין העבודה בגטו. לאורך חוות הדעת, מדגיש פרופ' סוון סימון את **העבודה מרצון ובתמורה**, ואת **קיומם של יחסי עבודה** (עובד-מעביד) גם בתנאי הגטו, כתנאי לקבלת ביטוח סוציאלי מגרמניה.

16. חיזוק נוסף לדברים מובא **בחוות דעתו של ד"ר מטיאס רוהל, שופט בבית המשפט העליון לעניינים סוציאליים בגרמניה בקאסל**⁴, המדברת אף היא בעד עצמה, ומדגישה עניין זה על מורכבותו, ובמיוחד מדגישה, שאין המדובר בהליך פשוט של פיצויים, אלא בזכויות סוציאליות מורכבות, המצריכות ידע מקצועי בתחום הסוציאלי.

17. ד"ר מטיאס רוהל מזכיר בחוות דעתו התייעצויות פרלמנטאריות, שנעשו בגרמניה בתקופה האחרונה, ואכן עניין זה סבוך עד מאד, ועלה לא אחת בבונדסטאג בברלין.

¹ ראה דברי ההסבר להצעת חוק התביעות של קורבנות השואה (הסדר הטיפול) תשי"ז-1957

² ראה דברי ההסבר ל**תיקון מספר 4** לחוק התביעות של קורבנות השואה (הסדר הטיפול) תשי"ז-1957

³ ראה חוות דעתו של פרופ' סוון סימון בגרמנית ובתרגום חופשי לעברית

⁴ ראה חוות דעתו של ד"ר מטיאס רוהל, שופט בית המשפט העליון לעניינים סוציאליים בגרמניה, בגרמנית ובתרגום חופשי לעברית

18. רק על מנת לסבר את האוזן עד כמה סבוך עניין זה, ולחדד שוב שאין עסקינן כאן בפיצויים, נציין, כי ביום 10/2/2016, נתנה הממשלה הגרמנית בכתובים תשובה לשאלתא פרלמנטארית של סיעת השמאל בגרמניה, בברלין, הנוגעת לחוק הביטוח הלאומי הגרמני וליישומו באמצעות חוק הגטאות ZRBG, בעיקר סביב שאלת תקופת ההכשרה הנדרשת לקבלת ביטוח לאומי מהמוסד לביטוח סוציאלי בגרמניה⁵.

19. שאילתא זו הוגשה בעקבות מספר דיונים, שהתקיימו במליאת הבונדסטאג בעניין זה. מדובר בתשובה ארוכה, שמחדדת את מורכבות החוק, ובמסגרתה נאמר בעמ' 8 של התשובה לשאלתא, בסעיף 10, כדלהלן בתרגום חופשי לעברית: "על פי המידע של המוסד לביטוח לאומי אין לראות בקצבה לפי חוק הווטרנים בפולין כראיה כל שהיא לצורך ביסוס זכויות סוציאליות - דהיינו השלמה של חודשי ההכשרה, כל זאת לאור העובדה שהרנטה הפולנית היא בעלת אופי פיצויי (Entschädigungskarakter) ואיננה קשורה לזכויות סוציאליות בחישוב תקופת הכשרה בפולין.

20. בהמשך, בעמ' 9, סעיף 14, עונה הממשלה הגרמנית לשאלה מה עושים עם עובדי גטאות (מרצון ובתמורה) שאינם יכולים להשלים את תקופת ההכשרה, ובמסגרת תשובתה, מפנה הממשלה לקרן פיצוי מיוחדת, העומדת על סך של 2,000 יורו, הניתנת כפיצוי לעובדי גטאות, אשר אינם מצליחים לבסס את תביעתם לפי המשפט הסוציאלי בגרמניה. הממשלה ממשיכה בתשובתה ומסבירה, כי בשל האופי הפיצויי של הקרן, תנאי ההוכחה קלים יותר, ולכן לכל אותם אנשים, שלא מצליחים לבסס תביעה סוציאלית (שאינה תביעת פיצויים), יש פתרון בקרן הפיצויים. מכאן עולה בבירור שתביעה סוציאלית אינה תביעת פיצויים, ומי שאינו מצליח לעמוד בתנאי הביטוח הלאומי הגרמני, יש לו אפיק אחר של פיצוי.

21. עוד מצורף מענה במייל של גבי סבין שאדה, מלשכת הקשר של קבינט פרלמנט משרד העבודה והרווחה בברלין, לפנייה, שהעביר אליה חבר הפרלמנט שיפנסקי, בנושא מהות חוק העבודה בגטאות⁶. שאלתו הייתה: "האם חוק הגטאות הוא פיצוי או תשלום סוציאלי?" ותשובתה הייתה שמדובר בחוק סוציאלי שאינו פיצוי, ובפסקה האחרונה לתשובתה הינה אומרת במפורש, כי קצבאות הכוללות זמני הכשרה מכוח עבודה בגטאות לאור חוק ה - ZRBG אינן מהוות פיצוי. משרד האוצר הגרמני הוא האחראי על תוכניות פיצויים, שקשורות ישירות לרדיפות אישיות ונזקים אישיים, שנגרמו כתוצאה מהנאצים, ואין לכך כל קשר לתקופת הכשרה ותשלומים לביטוח הסוציאלי, בגין תקופת העבודה בגטאות, תשלומים המבוצעים בלא כל קשר לרדיפות האישיות של הניצול בעולם.

22. סימוכין ותימוכין נוספים לכך, שלא עסקינן כאן בחוק פיצויים מגרמניה, עולה גם מהערכאות המשפטיות הדנות בתביעות לפי חוק הביטוח הלאומי הגרמני, השונות מהערכאות הדנות בתביעות פיצויים.

23. מקום בו עסקינן בתביעת פיצויים מגרמניה (עליה אין חולק שחל חוק התביעות) לדוגמה הזכות לקבלת 2000 יורו בגין עבודה בגטאות, התיק נדון בבית המשפט האדמיניסטרטיבי או הכללי בגרמניה, לעומת זאת תביעות בהתאם לחוק הביטוח הלאומי הגרמני, מובאות בפני בית משפט מיוחד לעניינים סוציאליים, במסגרתו נדונים כל העניינים הסוציאליים בחסות המדינה, כגון ביטוחי בריאות, ביטוח לאומי וכו', ללא קשר לעניין השואה או לפיצויים לקורבנות הנאצים ועוזריהם.

24. בתי המשפט, על ערכאותיהם השונות, העוסקים בביטוח סוציאלי בגרמניה, ואשר אליהם מוגשים ההליכים הנוגעים לחוק הביטוח הלאומי הגרמני, הינם:

א. Sozialgericht / social court of first instance

ב. Landessozialgericht / higher social court

ג. Bundessozialgericht / federal social court

⁵ ראה תשובת הממשלה הגרמנית

⁶ ראה התשובה במייל של הגבי סבין שאדה לשאלת חבר הפרלמנט שיפנסקי

25. ואילו בתי המשפט העוסקים בתביעות כלליות, לרבות תביעות הנוגעות לניצולי השואה, הינם:

The administration court / Verwaltungsgericht for BADV-Cases (2000 EUR) part of the public law

או

The district court, more specific the compensation chamber of the district court, for the BEG-cases, as part of the civil law

26. יתרה מזו, ומעבר לאמור לעיל, כדי להדגים ולחדד את הנקודה, שאינו עסקינו כאן בפיצוי, נביא מספר דוגמאות לתיקים (שכדוגמתם יש רבים מאד), המעידים על כך:

א. תיקה של הגב' אסתר פ.⁷, אשר רשויות הביטוח הלאומי בגרמניה הכירו בעבודה בגטו משך תקופה של כ-8 חודשים, אך זכו את תביעתה, מפני שלא קיימה את התנאים הנדרשים בהתאם לחוק הביטוח הלאומי הגרמני, ולא צברה את תקופת ההכשרה הנדרשת בחוק הסוציאלי.

גם בתיקה של הגב' אניטה פ.⁸, הכירו רשויות הביטוח הלאומי בגרמניה בעבודה בגטו משך תקופה של 8 חודשים, אך בניגוד לגב' אסתר פ. תביעתה התקבלה, שכן היא קיימה את התנאים האחרים הנדרשים בחוק הביטוח הלאומי הגרמני, והשלימה את תקופת ההכשרה הנדרשת.

לו אכן היה מדובר בפיצויים על עבודה בגטו, הרי, מן הסתם, אמורה הייתה הגב' אסתר פ. לקבל את המגיע לה בגין תקופת העבודה, כפי שקיבלה הגב' אניטה פ., שכן שתיהן בנוות אותו גיל פחות או יותר, ועבדו אותה תקופה בגטו, אך לא כך הם פני הדברים, והאחת מקבלת, ואילו האחרת אינה מקבלת, כך שעל פניו אין כאן פיצוי, הקשור לעבודה בגטו.

ב. תיקן של הגב' טובה ב. ושל הגב' צילה ט., שתיהן ילידות 1939, שתיהן, על אף גילן הצעיר מאד בשעתו, הוכרו בגין עבודה בגטו, משך תקופה של 8 חודשים, אך האחת, הגב' טובה ב.⁹, מקבלת רנטה של 675.17 יורו, ואילו האחרת, הגב' צילה ט.¹⁰ מקבלת רנטה של 5.67 יורו. לו אכן היה מדובר בפיצויים על העבודה בגטו, הרי, מן הסתם, היינו מצפים ששתים, בנוות אותו הגיל, ושתקופת העבודה המוכרת שלהן בגטו הינה זהה, תקבלנה אותו תשלום, אך אנו רואים פערים אדירים בשיעור הרנטה, שרק מלמדים שאין עסקינו כאן בפיצוי, אלא ברנטה סוציאלית, המורכבת מרכיבים רבים, שאינם קשורים כלל לעבודה בגטו, שהינה רק חלק מתקופת ההכשרה.

27. מכל המקובץ עולה, אם כן, המסקנה, כי אין עסקינו כאן בתחיקה הבאה לפצות על רדיפות הנאצים או עוזריהם, ומשכך, אין חוק התביעות, כהגדרתו כיום, חל על תביעות כאלה.

28. מסקנה זו נתמכת מכל הכיוונים, הן בדברי ההסבר לחוק המקורי ולתיקון 4 לו, הן בחוות דעת של מומחים, פרופ' למשפטים, ושופט בבית המשפט הסוציאלי העליון, הן בשאלתא בעניין זה בבונדסטאג הגרמני, הן במענה מטעם משרד העבודה והרווחה בגרמניה, האמון על החוק, הן בערכאה השיפוטית הדנה בתיקים סוציאליים והן בדוגמאות חיות מהשטח.

29. יחד עם זאת, חשוב לציין, כי, למרות האמור לעיל, לאורך השנים, וברוחו של חוק התביעות, העמידו עורכי הדין המטפלים את שכר טרחתם בגין הטיפול בתיקים אלה של ביטוח סוציאלי מגרמניה על שיעור של 15%+ מע"מ מהסכום, שעתיד להתקבל רטרואקטיבית, כאשר הטיפול כולו מותנה בתוצאות, דהיינו מי שלא קיבל דבר, גם לא ישלם דבר. כל האמור, למרות שלפי עמדת לשכת עורכי הדין בשעתו¹¹, מותר היה אף לקחת שכר טרחה גבוה יותר מהסכום האמור (15%+ מע"מ מהסכום הרטרואקטיבי+9 רנטות).

⁷ ראה ההחלטה המצורפת בעניינה של הגב' פ. אסתר, כולל הכרה ב-8 חודשי עבודה בגטו (השם המלא אינו מצוין מפאת חיסיון הלקוח)

⁸ ראה ההחלטה המצורפת בעניינה של הגב' פ. אניטה, כולל הכרה ב-8 חודשי עבודה בגטו (השם המלא אינו מצוין מפאת חיסיון הלקוח)

⁹ ראה ההחלטה המצורפת בעניינה של הגב' טובה ב., כולל הכרה ב-8 חודשי עבודה בגטו (השם המלא אינו מצוין מפאת חיסיון הלקוח)

¹⁰ ראה ההחלטה המצורפת בעניינה של הגב' צילה ט., כולל הכרה ב-8 חודשי עבודה בגטו (השם המלא אינו מצוין מפאת חיסיון הלקוח)

¹¹ ראה מכתב לשכת עורכי הדין מיום 11/5/95, באשר לשכ"ט בתביעות לביטוח סוציאלי מגרמניה

30. יתרה מזו, עורכי הדין המטפלים נושאים בכל ההוצאות הכרוכות והקשורות בטיפול בתיקים אלה, לרבות חוות דעת, שיש להגישן בתיקים, תשלום לעורכי דין גרמנים ועוד. כל הגבלה בדין הישראלי על שכר הטרחה, אינה משפיעה על המטפלים והמסייעים בגרמניה, להם יש לשלם את שכרם, כמוסכם עמם.

הידע הנדרש לטיפול בתיק ביטוח סוציאלי בגרמניה

31. לאחר ההקדמה, המחודדת את העובדה, שאין עסקינן כאן בתביעת פיצויים, אלא בתביעה לביטוח סוציאלי בגרמניה, המושתתת על יחסי עבודה (באופן שאין תחולה לחוק התביעות), מן הראוי יהיה להבהיר את דרך הטיפול ואת הידע המורכב הנדרש לצורך כך.

32. הגשת תביעה לביטוח הסוציאלי בגרמניה, המתבססת גם על עבודה בגטו, מצריכה הכרה הן של החוק הגרמני הכללי, הן של חוקי הביטוח הסוציאלי הכלליים והן של הכללים הנוגעים לעבודה בגטאות.

33. הרעיון הבסיסי מאחורי תביעה כזו הינו הוכחה שהתובע עבד בגטו מוכר, זאת בעבודה מוכרת, מרצונו ובתמורה. ככל שאלה מוכרים על ידי הביטוח הלאומי הגרמני, מוכרת תקופת העבודה בגטו, כחלק מתקופת ההכשרה הנדרשת בחוק הסוציאלי הכללי, העומדת על לפחות 60 חודשים, דהיינו מתייחסים לתקופת העבודה הזו בגטו, כתקופה ששולמו עבורה דמי ביטוח לאומי. ברוב רובם של התיקים העבודה בגטו נעה בין שבועות בודדים לבין חודשים אחדים, ויש כמובן צורך בהשלמת תקופת העבודה הזו.

34. עולה אם כן, כי ישנם היבטים רבים לתביעה כזו, והליך הוכחת "עבודה בגטו", שהינו רק תחילת התהליך, הינו הליך מורכב ביותר, ובין השאר, יש צורך להזמין את התיקים של התובע, אשר הוגשו בשנות החמישים והשישים בגרמניה (בתביעות לטלאי צהוב), שכן בתיקים אלה ניתנו בשעתו הצהרות, שחלקן יכולות לסייע, אך רובן דווקא יכולות להכשיל. כך לדוגמה, מי שכתב בהצהרתו, שהיה ילד קטן, ורק סייע להורה בעבודתו, יתקשה להוכיח שעבד עצמאית ומרצון. כך לדוגמה, מי שלא כתב שהיה בגטו מסוים, יתקשה להוכיח שהות באותו הגטו. כך לדוגמה, מי שכתב שהיה בגטו, אך כתב שלא עבד בו או לא כתב שעבד בו, גם כן יתקשה להוכיח עבודה בגטו.

35. ככל שיש לאותו התובע תיקים נוספים, שהגיש בעבר לגרמניה, יש צורך לאתרם ולבדוק את הכתוב בהם, על מנת למנוע מצב של סתירות, שיהיה קשה להתמודד עמן. הסתירות יכולות להיות ברמות שונות, החל מהצהרה על מקום מגורים שונה, עבור להעדר הצהרה על שהות במקום אחר, המשך בהצהרה על אי עבודה או הצהרה על עבודה בכפייה, ועוד כהנה וכהנה סתירות ובעיות.

36. מן האמור עולה, כי בעת הגשת הליך התביעה לביטוח הסוציאלי הגרמני יש להתייחס לכל התביעות הישנות, וליתן הסבר לדברים שנכתבו בשעתו, ככל שאינם תואמים את התביעה הנוכחית, וככל שאינם מבססים עבודה בגטו מרצון ובתמורה.

37. יש להכיר היטב את הגטאות השונים המוכרים, לדעת מהם הרחובות בהם היה הגטו הרלוונטי (כך למשל הצהרה על מגורים במקום מחוץ לטווח הגטו, תביא לדחיית התיק), יש לדעת איזה עבודות בוצעו באותם גטאות מוכרים, יש לדעת מהי עבודה מרצון, יש להכיר מהי התמורה המקובלת, על מנת שהעבודה תוכר, יש לחפש עדים רלוונטיים להוכחת המגורים בגטו או העבודה בו, לרבות בדיקת התיקים בגרמניה של אותם עדים (שכן גם בתיקיהם עלולות להימצא סתירות).

38. תיקים בעייתיים במיוחד הינם התיקים של יוצאי בולגריה, אשר למעשה, תיקי הפיצויים הישנים שלהם, אינם יכולים לסייע, שכן איש מהם לא כתב על עבודה כלל, ורובם ככולם גם לא כתבו ששהו בגטאות. בתיקים אלה, העבודה מורכבת ומסובכת במיוחד, ומצריכה ידע גדול יותר באשר לרחובות הספציפיים שהוכרו כגטאות, לעבודות המוכרות וכו'.

39. למרבה הצער, לעיתים מפסידים בקרב על הוכחת העבודה, כמו במקרה של מר אברהם ג., אשר למרות מאבק ארוך להכרה בעבודה בגטו, כולל ערעור לבית המשפט, תביעתו נדחה, שכן **לא האמינו לו שעבד בגטו**¹². בהערת אגב יצוין, כי בתיק זה, גם לו הייתה מוכרת העבודה, מדובר היה באופן יחסי ברנטה קטנה מאד (בשל מספר רכיבים אחרים, כגון גיל), ובכל זאת, עורכי הדין "נלחמו" ולא ויתרו, ולא ראו לנגד עיניהם את התמורה בלבד.
40. בכלל חשוב להבין, כי המלחמה גם עבור **תיקים קטנים יחסית** (רנטות חודשיות של 10, 20 ו-30 יורו), שיש **מאות רבות מהם**, חשובה לא פחות מהתיקים הגדולים יותר, לא רק בשל כך שהאדם, בכל זאת, מקבל רנטה חודשית, וכן סכום רטרואקטיבי (של כמה אלפי יורו), אלא גם בגלל פוטנציאל עתידי לשיפור הרנטה, וככל ששכר הטרחה בתיקים אלה יצומצם לשיעור המוצע של 15% מחמש שנים (9 רנטות), **איש לא יטפל בתיקים אלה**, ולקוחות אלה ימצאו את עצמם במצוקה אמיתית.
41. הוכחת העבודה בגטו מרצון ובתמורה, גם ככל שזו סוף סוף מוכרת, אינה "סוף פסוק". גם לאחר תום "הקרב" על הכרתה של זו, באופן שתקופת העבודה בגטו תחשב כחלק מתקופת ההכשרה, לא תמה "המלחמה", יש צורך **להשלים את מלוא תקופת העבודה הנדרשת בדין הגרמני** (לפחות 60 חודשים), כאשר, כפי שכבר נכתב לעיל, בדרך כלל תקופת העבודה המוכרות בגטו הינן שבועות או חודשים בודדים.
42. לעיתים, ישנה אפשרות, כי בגין העבודה בגטו תוכר תקופה ארוכה יותר, במיוחד בתיקיהם של מי שהיו מבוגרים יחסית בתקופת המלחמה, אך גם כאן, **אין המדובר בהכרה אוטומטית, ויש צורך להוכיח רכיבים נוספים**, ובעיקר להתמודד בתיקים הרבים, בהם נכתב על ידי טובעי התגמול, כי עזבו בשל הקומוניזם.
43. "המערכה" על השלמת תקופת העבודה הנדרשת, דורשת אף היא ידע ומומחיות בדין הסוציאלי הגרמני, המאפשר השלמת תקופת העבודה הנדרשת בגרמניה, על ידי סוג של "ייבוא" של תקופת העבודה בישראל, וכן מאפשר הכרה בתקופות נוספות, כגון תקופות הריון, ילדים וכו'.
44. כפי שכבר ראינו, בדוגמה שהובאה לעיל, בפרק הקודם, בעניינה של הגב' אסתר פ., ישנם מקרים רבים, בהם מוכרת העבודה בגטו, אך **לא מתקיימים תנאים אחרים של הדין**, ואין תקופת הכשרה מספקת לצורך קבלת הרנטה, ועל כן, התביעה נדחית.
45. עם תום המערכה הזו של השלמת תקופת ההכשרה, יש גם לדאוג שכל "התוספות" האחרות, המגיעות לפי דין הביטוח הסוציאלי (שאין להן כל קשר להיותו של התובע ניצול שואה או מי שעבד בגטאות) אכן תשולמנה כהלכתו. יש צורך לדעת בגין מה ניתנות תוספות, כיצד יש להציגן, מה צריך לשלם בגינן ועוד.
46. גם כאשר לכאורה (ולא סתם נכתב "לכאורה") מגיעות החלטות חיוביות, בין אם יחסית בתחילת ההליך ובין אם בסופו, אחרי קרב קשה, כולל בבתי המשפט, יש צורך לבדוק את ההחלטות הללו, ולראות אם אכן שולם כל הנדרש.
47. לא אחת, אנו נתקלים במקרים של תובעי תגמול, שהגמלה שאושרה להם **נמוכה מהמגיע להם בפועל**, ואנו מצליחים להעלות את שיעור הגמלה משמעותית. כך לדוגמה, במקרה של הגב' סרינה כ.¹³, אשר בתיקה התקבלה החלטה חיובית, והרנטה החודשית הועמדה על שיעור של 181.1 יורו. בדיקת הנתונים העלתה, כי ישנם חסרים, ולאחר טיפול עורכי הדין, הועמדה הרנטה על שיעור של 260.57 יורו.
48. **יתרה וחמור מזו, טיפול לא מקצועי ולא מיומן בתיקים כאלה, עלול לגרום נזק לא רק לתובע הספציפי, כי אם גם ברמה הכללית יותר, למאות תובעים אחרים:**

¹² ראה הליכי הערעור וההחלטה בתיקו של מר אברהם ג. (השם המלא אינו מצוין מפאת חיסיון הלקוח)

¹³ ראה ההחלטות המצורפות בתיקה של הגב' סרינה כ., המעידות על השינוי (השם המלא אינו מצוין מפאת חיסיון הלקוח)

א. כך לדוגמה, אם תובע יטען שלא היה גטו במקום מסוים, דבר שיביא את בתי המשפט בגרמניה לבטל הכרה במקום מסוים כגטו, כל אותם המוכרים באותו הגטו, וודאי אלה שבקשתם תלויה ועומדת, תביעתם תדחה, ואלה שכבר מקבלים אף עלולים למצוא את עצמם נדרשים להחזיר כספים.

ב. כך לדוגמה, אם תובע יטען שלא הייתה עבודה מסוימת נטענת בגטו, ובית המשפט הגרמני יקבע כך ויקבל את הטעון הזה, שוב, התביעות התלויות ועומדות בגין עבודות כאלה תדחנה, וגם אלה שהתביעות שלהם הוכרו על יסוד אותה העבודה, עלולים להידרש להחזיר כספים לגרמניה.

49. ניתן להשוות טיפול לא מיומן, ללא ידע נדרש, ללא יכולות אמיתיות לבדוק תיקים ישנים, וללא ידע מתאים בשפה הגרמנית ובדין הגרמני, לסיטואציה קשה של "פיל בתנות חרסינה", ש"ביקורו" שם יגרום לסוג של קטסטרופה.

הליך טיפול בתיק תביעה לביטוח הלאומי הגרמני

50. חשוב לחדד ולהבהיר היטב - הגשת תביעה לביטוח הלאומי הגרמני אינה הליך פשוט ואינה מתמצה במילוי טופס, כפי שמנסים גורמים מסוימים להציג את הדברים, אולי במכוון ואולי מתוך חוסר ידע וחוסר היכרות עם תחום זה, שמעטים עד מאד עורכי הדין העוסקים בו. אין המדובר בהליך, שניתן "ללמוד" או "למלא" באינטרנט, על ידי מי שאינו מיומן, גם אם יגלה רצון טוב לסייע ולעזור בתחום זה.

51. הטיפול גם מצריך, מעבר לידע בדין ובמשפט הגרמני הכללי והספציפי, כפי שפורטו לעיל, גם שליטה בשפה הגרמנית. קשה עד מאד להתנהל בשפה האנגלית עם פקידי הביטוח הלאומי הגרמני, וניתן לומר שהעדר שליטה בגרמנית, יוביל לקשיים רבים בניהול התיק, ובמקרים רבים עד מאד יהפוך אותו לבלתי אפשרי.

52. אז במה בעצם עסקינן - מהו אותו טיפול אל מול הביטוח הלאומי הגרמני? ומה כל כך מורכב בטיפול הזה?

53. כפי שכבר הובהר, המטרה הינה להשיג עבור תובע התגמול קצבת זקנה, ולא פיצויים, בדיוק בדומה לקצבת הזקנה, שמקבל בישראל, מהמוסד לביטוח לאומי, כל מי שהגיע לגיל הפרישה ועומד בתנאי החוק, לרבות תקופת ההכשרה הנדרשת (דהיינו ותק של מספר חודשי עבודה, בגינם שולמו דמי ביטוח לאומי).

54. עבודה בגטו מרצון ובתמורה, ככל שהוכחה, הינה סוג של "דלת" להגשת תביעה כזו בגרמניה, אך מהווה חלק קטן מהמכלול כולו, ובכל מקרה, הקצבה המשולמת אינה פיצוי בגין אותה העבודה. הרעיון העומד מאחורי האפשרות להגיש תביעה כזו, הינו שאותו תובע תגמול עבד בגרמניה, קיבל תמורה לעבודתו זו, ויש מקום להכיר בתקופת העבודה הזו כחלק מתקופת ההכשרה הנדרשת בדין הגרמני.

55. בדיוק באותה המידה כל מי שעבד בגרמניה, גם מי שאינו ניצל שואה, יכול להגיש תביעה לקצבת זקנה מהמוסד לביטוח לאומי הגרמני, ל"יבא" תקופות עבודה מישראל, ולהוכיח את תקופת ההכשרה.

56. במסגרת ה-ZRBG ולאור קיום יחסי עבודה גם בגטו, ניתן להתחשב גם בתקופה זו כחלק מתקופת ההכשרה, ולראות בה תקופה ששולמו בגינה דמי הביטוח הנדרשים, ויתרה מזו, ההכרה הורחבה גם לגטאות מחוץ לשטח הרייך, למקומות בהם הייתה "השראה גרמנית", כמו בולגריה למשל.

57. מנקודת מוצא זו מתחיל ההליך כולו, אשר אם ננסה לתמצתו בקצרה יחסית, ניתן לתארו כך:

א. הטיפול מתחיל אל מול הביטוח הלאומי הגרמני, בהגשת בקשה לגמלה, קצבת זקנה, כאשר כל מילה הינה בעלת משמעות, ועלולה להכשיל את התיק כולו. במסגרת זו יש להוכיח, עבודה בגטו מרצון ובתמורה, כולל תקופת העבודה, וכן לקיים את יתר התנאים הרלוונטיים, לרבות השלמת מלוא תקופת ההכשרה.

ב. ככל שהתביעה נדחית בשלב הזה (ואחוז גדול מאד, סדר גודל של 70 עד 80 אחוז, מהתיקים נדחה בשלב הראשון) יש צורך להגיש הליך של WIDERSPRUCH, כאשר משרד הח"מ הגיע להבנות עם הרשויות בגרמניה לקיום מעין הליך ביניים, הליך "שימועי", טרם הדיון בהליך ה- WIDERSPRUCH, במסגרתו מוצגים עדויות וראיות לקיום הגטו, לשהות בגטו ולעבודה בו.

ג. ככל שהליך השימוע נכשל וה- WIDERSPRUCH אף הוא אינו מתקבל, יש צורך בהגשת ערעור לבית המשפט, תחילה לערכאה ראשונה Sozialgericht, אח"כ לערכאה השנייה Landessozialgericht, ואח"כ ברשות בלבד לערכאה העליונה Bundessozialgericht.

58. אין צורך להכביר מילים ולציין, כי כל הליך כזה תחום בלוח זמנים מוגדר להגשתו, ועוד חשוב להדגיש, כי הגשת ערעור לבתי המשפט, החל מהערכאה הראשונה, מחייב, בהתאם לדין הגרמני, לפעול באמצעות עורך דין גרמני, הכרוך כמובן בעלויות. מעבר לכך, פעמים רבות, יש צורך בהגשת חוות דעת מקצועיות בתחום, הכרוכות אף הן בעלויות לא מבוטלות.

59. כך לדוגמה בלבד, מצורפות למסמך רקע זה מספר קבלות על הוצאות מהתקופה האחרונה¹⁴: העברות של 2,038 יורו, 500 יורו, 4,500 יורו עבור ייעוץ משפטי בתיקים שונים, וכן דרישה לתשלום של 3,827 יורו¹⁵ בתיק של לקוח (שטרם שולמה), כאשר בשל תיקון 20 הלקוח עצמו שילם רק 2,000 יורו (כך שעורך הדין נאלץ לממן מכיסו את עלות הייעוץ המשפטי בגרמניה, שאינו מושפע או כפוף לדין הישראלי ולשינויים הדרסטיים בשכר הטרחה הנעשים בו).

60. בנוסף, לעיתים בחלק מהתיקים, ישנו מצב בו בית המשפט מבקש לחקור את העדים, ואזי במסגרת שיתוף פעולה בין הנהלות בתי המשפט בגרמניה ובישראל, במסגרת חוק עזרה משפטית בין מדינות התשי"ח - 1998 נעשה הליך חיקור הדין בישראל. למותר יהיה לציין, כי מדובר באנשים מבוגרים מאד, אשר יש צורך להכניסם כהלכה לדיון כזה, ויש כמובן לייצגם בדיון בצורה מקצועית, תוך שימוש בידע המתאים. החוקר הינו השופט, ובית המשפט הינו בית משפט שלום בישראל, הקרוב למקום מגוריו של העד.

61. רק לאחרונה, נכח הח"מ, עו"ד ובר, בהליך חיקור דין בבית משפט השלום ברמלה (מקום מגורי העדה הינו במודיעין), זאת לבקשת בית המשפט בגרמניה, הערכאה השנייה, Landessozialgericht וההזמנה להליך מצורפת בזה¹⁶.

62. קשה להאמין, שאדם, שאינו בקיא ברזי הדין הגרמני הכללי והספציפי, שאינו שולט בשפה הגרמנית, שאינו עו"ד גרמני או קשור לעו"ד גרמני, יוכל ליתן לתובע תגמול את הטיפול המקצועי הראוי עד למיצוי זכויותיו. חמור מזאת, וכפי שכבר הודגש לעיל, טיפול לא מקצועי, גם אם יעשה מתוך רצון טוב ואמיתי, עלול לגרום נזק אמיתי, חמור ומשמעותי, לרבים, שתביעתם כבר הוכרה, ולמנוע הכרה ממאות רבים של תובעי תגמול פוטנציאלים.

63. למרבה הצער, פעמים רבות, אנו נתקלים בתיקים של תובעי תגמול, שמילאו את תיקם בעצמם או פנו לסיוע בלתי מקצועי, שמילא עבורם את "הטופס" וגרם לנזק. כך לדוגמה, תיקה של הגב' מרים ק.¹⁷, אשר מילאה את תיקה לבדה, שכן הינה שולטת בשפה הגרמנית, אך המילוי נעשה בצורה שגויה, ובאופן שכתבה "בתור ילדה לא עבדתי", ובהתאם נדחתה תביעתה, ורק התערבות של עורכי הדין הביאה לקבלת תביעתה.

¹⁴ ראה קבלות על העברות בנקאיות של הסכומים האמורים

¹⁵ ראה דרישת התשלום מגרמניה וקבלה על התשלום על ידי הלקוח

¹⁶ ראה החלטה מיום 24/12/2015 בעניין הרשות השיפוטית גרמניה נ. אתי פ.

¹⁷ ראה הבקשה שהוגשה באופן עצמאי, החלטת הדחייה, הטיפול וההסבר, והחלטה החיובית

כך לדוגמה, גם תיקו של בן זוגה, מר יחזקאל ק.¹⁸ אף הוא מולא על ידו לבד, נדחה, לאור סתירות שנתגלו בו, לאחר שמצד אחד כתב, כי היה בתנאי מסתור, אך מאידך, הוסיף, כי היה תלמיד במוסד. גם כאן, בדומה לבת זוגו, התערבות עורכי הדין הביאה לכך שתביעתו הוכרה, הוא קיבל סכום רטרואקטיבי של כ-30,000 יורו, וכן רנטה גבוהה.

64. קשה להאמין, כי יהיה מי שיוכל לטעון, בכנות, ועם יד הלב, כי מדובר כאן בהליך פשוט, שאינו מצריך טיפול משפטי מקצועי, כמו גם ידע בשפה ובדין הגרמני. קשה עוד להאמין, שיהיה מי שיוסיף ויטען, כי אדם בלתי מיומן, אשר חסר את הידע הנדרש, יוכל באמת ובתמים ליתן טיפול אמיתי, מקצועי וממצה, גם אם מאד יירצה בכך, ואף יפעל בהתנדבות.

65. בעניין זה נפנה שוב לחוות דעתו של שופט בית המשפט העליון לעניינים סוציאליים, ד"ר מטיאס רוהל¹⁹, אשר מדגיש את **חשיבות הטיפול המקצועי של עורכי דין בעלי ידע מתאים בתיקים אלה, החל מראשיתם**, בדיוק על מנת למנוע מצב של מילוי שגוי של טפסי תביעה, שיביא לדחיית תביעות, גם של אלה שתיקיהם תיקים טובים וראויים, ושטיפול נכון בהם יוביל לקבלת רנטות גבוהות.

66. דומה וכל אדם הגון וישר, שטובת תובעי התגמול עומדת אל מול עיניו, יודה **שטיפול בתיקים אל מול הביטוח הלאומי הגרמני בתביעות לביטוח סוציאלי, מצריך מיומנות וידע מורכבים**, כמו גם מנגנון הולם לטיפול ראוי בהיקפי התיקים הרלוונטיים, כפי שיורחב בפרק הבא.

היקפים ואיזונים

67. חשוב להקדים ולהזכיר, כי הטיפול בתיק, שלעיתים יכול להמשך שנים רבות, נעשה כולו **ללא כל תשלום מראש**, לרבות תשלום עבור הוצאות שונות. הלקוח מקבל את הטיפול מיסודו, **ללא כל התחייבות** שהיא לתשלום, אם ייכשל הטיפול בסופו של יום.

68. **עורך הדין המטפל לוקח על כתפיו את מלוא הסיכון בטיפול בתיק**, נושא בכל ההוצאות, הן אלה הכרוכות בהעסקת כוח אדם רלוונטי, מיומן, השולט בדין הגרמני ובחקיקה הסוציאלית בגרמניה, והן אלה הכרוכות באופן ספציפי בתיקים השונים, כגון הוצאות חוות דעת בגרמניה, עורכי דין בגרמניה ועוד. מדובר בעלויות משמעותיות ביותר.

69. טיפול בדרך כזו, **על בסיס הצלחה בלבד**, מחייב איזונים מתאימים, על מנת שכלכלית ניתן יהיה לתת את הטיפול המשפטי הראוי והנכון בכל תיק, לרבות האפשרות לספוג דחיות של תיקים, תוך איזונים על ידי התיקים שאושרו.

70. מבחינת ההיקפים - המצב הנוכחי הינו שמכל סדר גודל של 10 תיקים רק 2-3 תיקים מאושרים בשלב הראשון (לאחר הגשת טופס בקשה מלא כהלכתו לרנטה), ואילו 7-8 תיקים נדחים בשלב הראשון. אחוזי הדחיות הינם עצומים במידהם.

71. כל התיקים שנדחו מצריכים התייחסות, ובשלב ראשון תוך זמן מוגדר (סדר גודל של כ-3 חודשים) הגשת הליך של WIDERSPRUCH, כולל הליך של שימוע. חלק מהתיקים, סדר גודל של עוד 2 תיקים נוספים מתוך ה-10 המקוריים, מתקבלים לאחר הליך זה, שהינו הליך מורכב, המצריך הבאת ראיות, עדים ומסמכים תומכים, ולגבי אותו חלק שנדחה, שהינו קרוב ל-50 אחוז מהתיקים, יש צורך להמשיך ולנהל הליכים בבתי המשפט, גם בהם בלוחות זמנים מוגדרים, תוך צורך בהגשת טיעונים ונימוקים, צורך בצירוף חוות דעת בחלק מהתיקים, ולפעמים גם חקירות בבית המשפט, והכל בגיבוי של עו"ד גרמני (שכן הליך משפטי בגרמניה מחייב עו"ד גרמני), ואחוז התיקים המוכרים נמוך מאד בשלבים הללו.

72. המציאות המרה מלמדת, כי הליכים כאלה עלולים להמשך **תקופות ארוכות**, ובינתיים, **הלקות אינו משלם דבר**. הליכים כאלה עלולים גם להסתיים בהפסד, כך שבסופו של יום עורך הדין השקיע שעות עבודה מטורפות, ונשא בהוצאות רבות, בלא כל תמורה שהיא.

¹⁸ ראה הבקשה שהוגשה באופן עצמאי, החלטת הדחייה, הטיפול וההסבר, וההחלטה החיובית

¹⁹ ראה הערה 4 לעיל

73. כאן מילת המפתח היא שוב **איזון** - האפשרות לפעול כך נובעת מהעובדה, שמנגד ישנם תיקים, שמתקבלים וששכר הטרחה בהם משולם כמוסכם, כך שניתן להמשיך ולהפעיל את המערכת, גם עבור אותם לקוחות שתביעותיהם נדחו בשלב הראשון, ועל כל אלה בפרק הבא.

הפרת האיזון - פגיעה בשכר הטרחה והשלכותיה

74. שכר הטרחה **המוסכם**, הנגבה היום על ידי עורכי הדין בתחום זה, **ברוח** חוק התביעות, עומד על שיעור של **15% מע"מ מהסכום הרטרואקטיבי שמקבל הלקוח**. חשוב להדגיש, כי שכר הטרחה מותנה בתוצאות, ומשולם רק לאחר שהלקוח כבר קיבל לידיו את התשלום, כך שהלקוח עצמו מעולם אינו נדרש לשלם דבר מכיסו, ורק לאחר ש-100% מהסכום הגיע לידיו, הוא נדרש לשלם את חלקו של עורך הדין, אשר עמל עבורו, נשא בכל ההוצאות הכרוכות בטיפול בתיקו, לרבות בסיכון שהתיק לא יוכר.

75. שכר טרחה זה הינו **שכר הגון וראוי**, ויתרה מזו, מחד, הינו מותיר בידי תובע התגמול את מירב התגמולים הרטרואקטיביים (וכמובן את הרנטות להמשך חייו), ומאידך, הינו מאפשר לעורך הדין לעבוד בצורה מאוזנת ומקצועית על מכלול התיקים, תוך נשיאה בסיכון הכרוך בכך שחלקם יידחו.

76. כל הפרה של האיזון הזה, כל פגיעה, במיוחד פגיעה דרסטית בשכר הטרחה, תוביל, מעבר לפגיעה בעורך הדין, למצב שבו **לא ניתן יהיה להמשיך ולהעניק את השירות והטיפול המקצועי לחלק נכבד מהלקוחות**. התערבות בהסכמי שכר טרחה, **המקובלים והמוסכמים על הלקוחות**, תביא לכך שעורך הדין יאלץ להפסיק לטפל בחלק נכבד מהם (גם אם אלה יתעקשו ויבקשו שימשיך לטפל...). בשל חוסר כדאיות כלכלית, ובשל חוסר אפשרות להמשיך ולשאת בכל ההוצאות הכרוכות באותו טיפול נאות.

77. חשוב להדגיש, כי **שכר הטרחה המוסכם כיום, מאפשר גם לעורך הדין להתקשר בתיקים מסוימים רלוונטיים עם עורכי דין בגרמניה**, הגובים גם הם את שכרם ואינם מושפעים מהדין הישראלי (נהוג לשלם לעורך הדין הגרמני סך של 7.5% מהסכום הרטרואקטיבי המתקבל). בנסיבות אלה, אם יקוצץ שכרם של עורכי הדין כאן בשיעור של למעלה משני שלישי, כעולה מהצעת החוק, כניסוחה הנוכחי, וגזרה זו תחול גם על הסכמי שכ"ט קיימים, כמוצע, יאלץ עורך הדין לשלם מכיסו לעורכי דין גרמניים בתיקים בהם הוא כבר התקשר עמם בהסכם מחייב, וכמובן שבעתיד לא תהיינה עוד התקשרויות כאלה.

78. חשוב להדגיש, כי **התשלומים הללו בגרמניה, יכולים לקום רק בעוד זמן רב**, כאשר התיק יתקבל בפועל, שהרי כל הטיפול הינו כנגד הצלחה בלבד, וחלק מהתיקים, במיוחד אלה הסבוכים והדורשים עו"ד גרמני, נמשכים שנים ארוכות, כלומר עורך הדין הישראלי יקבל **שכר מקוצץ למרות הסכם שכ"ט קיים היום**, בעוד זמן רב, כשהתיק יסתיים, ובתקווה שבהצלחה, זאת למרות **שיש כבר התחייבות בפועל לעו"ד גרמני, בשיעור שעולה משמעותית על מלוא השכר המקוצץ**, שעתיד לקבל עורך הדין, אם חלילה תעבור הצעת החוק כפי שהיא. כל זאת מחדד את **הצורך להחיל את השינוי הדרסטי האמור, ככל שתעבור הצעת החוק, אך ורק על הסכמים עתידיים**, שאזי ייערך עורך הדין בהתאם, ולא יתקשר עם עו"ד גרמנים בהסכמים שיאלץ לממנם מכיסו.

79. **הבעיה המשמעותית ביותר הינה באותם תיקים קטנים**, בהם הרנטה הינה בסדר גודל של 10 או 20 יורו, ככל ששכר הטרחה יוגבל לשיעור של 15% + מע"מ מחמש שנים הוא יעמוד על שכר של כ- 100 יורו לערך, שכר שאף עו"ד שפוי בדעתו, לא יסכים לטפל בעבורו בתיק ביטוח סוציאלי בגרמניה, הכרוך בהוצאות גבוהות משמעותית מאלה. **מאות ואף אלפי תובעי תגמול קיימים או פוטנציאליים יימצאו את עצמם ללא מענה אמיתי**, ללא מי שיטפל עבורם בתיקים אלה. על כן, לכל הפחות, גם אם מבקשים לתקן את חוק התביעות ולהחיל הגבלות שכ"ט על טיפול בתיקים אל מול הביטוח הסוציאלי בגרמניה, יש מקום לפחות לקבוע **שכר מינימום לכל תיק כזה, שלא יפחת משיעור של 600 יורו לפחות**, וכך יהיה לעורך הדין המטפל בסיס מינימאלי לכיסוי ההוצאות.

80. בנקודה זו, חייבים להבהיר שני מרכיבים - האחד נוגע לניסיון "להגניב" במסגרת הארכת מועד של תיקון 20 (משנה לשנתיים) החלה רטרואקטיבית של חוק התביעות על תביעות לביטוח הלאומי הגרמני, דבר שאין לו כל שחר או מקום, בנסיבות, כפי שתוארו לעיל, שכן לא עסקינן כאן בחוק פיצויים, והשני נוגע לגובה השכר ולצמצומו הניכר המבוקש.
81. כל שינוי, אם מבקשים לעשותו, צריך וחייב לצפות פני עתיד - אין מקום, לא בדין ואף לא בצדק, להתערב בהסכמי שכר טרחה קיימים, אשר העבודה בחלק מהם כבר נסתיימה והם ממתינים לתשלום, ובחלק מהם הינה בשלבי ביצוע שונים, החל מבקשות ראשונות ועד לערעורים בבית המשפט העליון, כולל התחייבויות לעורכי דין זרים ולהוצאות בגרמניה. כל התיקים הללו, כל ההסכמים החתומים והמוסכמים על הלקוחות, צריכים וחייבים להיות במדינה מתוקנת ודמוקרטית מחוץ לכללי המשחק החדשים, ככל שמבקשים לקבוע כללים כאלה.
82. אם מבקש המחוקק לתקן את חוק התביעות, ולהחיל אותו גם על תביעות לפי חוק הביטוח הלאומי הגרמני, מקום בו עסקינן בהכרה חלקית של עבודה בגטו, יש לעשות זאת במפורש, ורק צופה פני עתיד. יתרה מזו, כל שינוי שמבקשים לעשותו, יש לעשותו תוך הבנת השלכות, ותוך קיום דיון ענייני, מעמיק וראוי על ידי גוף מקצועי ניטראלי, שיקשיב לכל הצדדים, לרבות עורכי הדין המטפלים, על מנת להבין מה תהייה ההשלכה של קיצוץ משמעותי בשכרם של אלה, ובעיקר על מנת להבין ולחשוב מעבר לאופק - מי ייתן את הדין ביום שאחרי!?, אל מי ייפנה אותו לקוח, שעורך הדין כבר אינו נכון לטפל בתיקו בשכר טרחה מקוצץ כזה!?! מי יוכל לסייע בידו?! האם המדינה ש"לקחה" את עורך הדין המקצועי תוכל "לספק" תשובה הולמת?!

אחרית דבר

83. מסמך רקע זה נועד להבהיר לקוראיו, על קצה המזלג, את עמדתם של עורכי הדין המטפלים בתביעות לביטוח הלאומי בגרמניה, החל מהצגת הטיעון המרכזי, לפיו עד כה חוק התביעות לא חל על תביעות כאלה (שכן אינן תביעות פיצויים מגרמניה), עבור דרך הצגת מורכבות הטיפול בתיקים הללו והידע הנדרש להם, וכלה בהשלכות הקשות של פגיעה בשכר הטרחה, לא רק על עורכי הדין, כי אם ובעיקר על הלקוחות המטופלים על ידם, ועל זכאים פוטנציאליים.
84. עורכי הדין והח"מ מקווים מאד, כי אחרי שהדברים הוצגו, כולל תמיכתם בדוגמאות מתאימות, במסמכים ובחוות דעת, המדברים בעד עצמם, יבינו הקוראים, כי אין המדובר כאן בתיקון קטן, שולי, חסר משמעות, שאולי קצת "יקצץ" את כנפיהם של עורכי הדין המעטים העוסקים בתחום.
85. אין המדובר כאן בתיקון, שאפשר להכניסו ולהבליעו, במסגרת הארכת המועדים הנקובים בתיקון 20 לחוק הרדיפות, חוק שבג"צ כבר קבע לגביו, שהינו פוגע בליבת זכויות יסוד, כי אם מדובר כאן ב"רעידת אדמה", שעלולה להביא לזעזוע עמוק בכל התחום, ולכך שרבים מניצולי השואה, שכיום עורכי הדין מטפלים בהם במסירות רבה, כנגד שכר טרחה הגון המוסכם עמם, יימצאו את עצמם ללא פיצויים וללא גורם אמיתי, שיוכל לתת להם מענה בזמן אמת.
86. ניצולי השואה הינם נכסי יקר למדינת ישראל, אנשים אלה, למרבה ההפתעה, יקרים עד מאד גם לעורכי הדין העוסקים בתחום זה, והדבר נכתב במלוא הכנות ובלא טיפה של ציניות. עורכי הדין בתחום זה עושים עבודת קודש, הם אלה המקדמים ומובילים הליכים רבים, הן בבתי המשפט, והן אצל המחוקק.
87. המתקפה "האכזרית", המתנהלת כנגד עורכי הדין המעטים האלה, הצגתם כ"תאבי בצע", כמי ש"מנצלים את הניצולים" ועוד ביטויים קשים מנשוא בתחום זה, אין לה מקום במציאות היומיומית של עורכי דין, הנאבקים למען הניצולים. ההיסטוריה מלמדת, כי רק מאבקים משפטיים מובילים בסופו של דבר לשינוי, גם אם זה בא מצד המחוקק.

88. על כן, אין מקום לשמוט את השטיח מתחת רגליהם של עורכי הדין, שכן משיכתו של שטיח זה, תביא למפלתם של ניצולי שואה רבים, אשר לא יזכו עוד לטיפול מקצועי של עורכי הדין ולא יקבלו את המגיע להם, זאת "בחסותו" של המחוקק, שלכאורה, ביקש להיטיב עמם, ולקבוע עבורם שכר טרחה מופחת, אך בסופו של יום חיבוקו הפך ל"חיבוק זנב", והנזק שייגרם להם יעלה על התועלת בחסכון של שכר טרחה. למעשה, בפועל, הם לא יקבלו דבר, ולכן גם לא ישלמו דבר, שכן כל אחוז מאפס, הינו עדיין אפס, אלא שלדעת הח"מ, אף עו"ד שפוי בדעתו, לא יסכים לטפל עבורם בתמורה הזעומה שהמחוקק מבקש להעמיד לעורכי הדין, ובכפייה.

89. ובשורה התחתונה -

א. לעמדתם של הח"מ, חוק התביעות אינו חל על תביעות לפי חוק הביטוח הלאומי הגרמני (ודומה שקשה יהיה לחלוק על כך לאור מקבץ הנימוקים לעיל, לרבות מהרשויות הגרמניות), ואין מקום לשנות את המצב הקיים, ולהחילו על תביעות אלה.

ב. יתרה מזו, המצב המשפטי הקיים כיום גם תואם את תיקון 20 לחוק הרדיפות המקורי, שהעמיד שיעור מופחת (7.5% + מע"מ מהסכום הרטרואקטיבי המלא) במקרים של הליך של "חישוב מחדש", דבר שרק מחזק את הטענות כולו ואת שכר הטרחה הנגבה כיום והמקובל ומוסכם על הלקוחות, שכר טרחה בשיעור של 15%+ מע"מ מהרטר.

ג. אם בכל זאת יסבור המחוקק, שמן הראוי להחיל את חוק התביעות על תביעות לפי חוק הביטוח הלאומי הגרמני, הרי יש לעשות כן במפורש (כפי שנעשה עם התחיקה בשוויץ), תוך בדיקת ההשלכות של הגבלות שכר הטרחה על המשך טיפול בתיקים עתידיים.

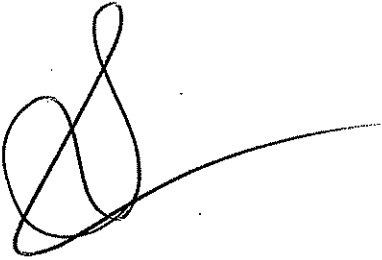
ד. מכל מקום - כל שינוי, יש לעשותו, כפי שנהוג בדמוקרטיה, רק צופה פני עתיד, רק על הסכמים, שיחתמו החל ממועד פרסומו של החוק או בסמוך לכך, וודאי לא על הסכמים, שנחתמו ושהעבודה בגינם בוצעה או מתבצעת בימים אלה.

ה. ואחרון - אם מבקשים לערוך שינוי בשיעורי שכר הטרחה, ראוי ונכון מכל ההיבטים לעשות זאת תוך בחינה מעמיקה של גוף חיצוני בלתי תלוי ובשיתוף פעולה עם כל הגורמים המעורבים, לרבות ובעיקר עורכי הדין המטפלים כיום, ותוך בדיקה עם הגורמים השונים המסייעים לניצולי שואה (הקליניקות באוניברסיטאות, הסיוע המשפטי, לשכת עורכי הדין, ארגוני מתנדבים שונים וכו'), באשר ליכולת הטיפול וההכלה שלהם לגבי הלכות ודתיים הקיימים, לרבות אלה העומדים בלוחות זמנים דחוקים, ככל שכלכלית עורכי הדין כבר לא יוכלו לטפל בהם.

ו. ובעניין זה - אם וככל שיעמוד המחוקק על דעתו להגביל את שכר הטרחה העתידי לשיעור של 15%+ מע"מ מתקופה של חמש שנים מהסכום הרטרואקטיבי בתביעות לקצבה, הרי יש מקום להבטיח שכר טרחה מינימאלי, מקום שהתביעה התקבלה והתיק הוכר, שלא יפחת מסכום 600 יורו לכל הפחות, על מנת להבטיח לעורך הדין המטפל כיסוי להוצאות ניהול התיק, שכן יש לחזור ולהזכיר, כי לאורך כל הטיפול נושא עורך הדין בכל ההוצאות, העלויות, וכמובן הסיכונים של דחיית התיק.

ז. מעבר לכל האמור, לעמדת הח"מ, אין מקום שלא לאפשר ללקוח, שמעוניין בכך, ובוחר בכך ביודעין, להסכים לשלם לעורך הדין שכר גבוה יותר, על מנת שזה יאות לטפל בתיקו. כבר כיום, משהובהר לחלק מלקוחות הח"מ, כי משרד הח"מ לא יוכל להמשיך ולטפל בתיקם, אם ייצאו מגבלות שונות על הסכמי שכר הטרחה הקיימים, ביקשו אלה את המשך הטיפול, בשכר המוסכם, ללא כל הפחתה, דבר שלא ניתן יהיה לעשותו, אם מדובר יהיה בתקרה שייקבע המחוקק, ואשר תחול על הסכמים קיימים, תוך פגיעה קשה בזכויות יסוד, לרבות זכותו של תובע התגמול לבחור את עורך הדין שיטפל בתיקו, ולשלם לו את שכרו המוסכם עליו.

90. הח"מ מקווים שהמסר במסמך רקע זה עבר אל קוראיו, הובן כהלכתו, ומייחלים לשיתוף פעולה ולמציאת הדרך הראויה להסדיר עניין זה, תוך שמירת זכויות כל הצדדים, ובעיקר תוך הבטחת האפשרות לעורכי הדין המקצועיים בתחום זה, אשר רכשו את הידע הנדרש לטיפול אל מול הרשויות בגרמניה, להמשיך ולטפל בתיקים אלה, בכל הלקוחות הקיימים והפוטנציאליים, בשכר טרחה ראוי, ולהביא לכך שאלה יממשו את זכותם אל מול הביטוח הלאומי הגרמני.

שרה טראב, עו"ד

אליהו ובר, עו"ד

כללי - 10707 / 0 - 393

שרה טראב, עו"ד
מספר רישיון 13241
דוד מנחם בגין 23 ת"א 66184
טלפון: 03-5644700
פקס: 03-5609886

אליהו ובר Eliyahu Weber
עורך דין ונוטריון Advocate-Notary
מנדל לוינסטיין דרך מנחם בגין 23, ת"א 66184
Levinstein Tower 23 Menachem Begin rd. Tel-Aviv 66184
טל: 5609895 Tel: פקס: 5609886 Fax:
מ.ר. 6014

1 תיקון

דברי הסבר

עם סיום מלחמת העולם השנייה נתקבלו בארצות שונות חוקים הדוגים בהחזרת הרכוש שנגזל על ידי השלטון הנאצי או החרם מכות החיקו וכן במתן פיצויים לקרבנות הרוצחות הנאציות. לאחרונה הורחבה באופן ניכר מסגרת החוקים האלה בעיקר בגרמניה ובאוסטריה, וכתוצאה מזה נקפץ חלק גדול של האוכלוסיה הישראלית לבעלי תביעות המדינה מעוגנות מלמה בתביעות במומש תביעות אלה ראשית ההכנסות הנובעות ממימוש התביעות הן סעיף לא מבוטל במאזן מטבע חוץ של המדינה שנית הסכומים הדוגים משמשים עזרה רבה בשקום זקנים, נכים ומיעוטי יכולת מכל המינים, ותורמים להקטנת הנטל המוטל על המוסדות הציבוריים החייבים לדאוג לחוגים אלה ועל כולם הסכומים האלה הם מקור חשוב להשקעות במשק הישראלי ליצירת מקומות עבודה חדשים, להקטנת האבטלה ולפיתוח הארץ בדרך כלל.

עיקר התביעות האמורות נובעות מתביעה מסופפת בגרמניה המערבית, אמנם כבר עברו המועדים להגשת תביעות להחזרת רכוש (פרט לתביעות הנובעות מהחרמת רכוש או מתפיסתו על ידי השלטונות והטענות צוד הסדר על ידי חקיקה בעתיד), אולם מחמת התיקף הניכר של הרכוש היהודי בגרמניה עדיין לא הוסלו אפילו כל התביעות שהוגשו במועדים לעומת זאת הוארך המועד להגשת תביעות לפיצויים אישיים עד ל-1 באוקטובר 1957, ותחילת הפיצויים האישיים כפי שהיא היום, נוגעת כמעט לכל יהודי שהיה אי פעם תחת שלטון נאצי. העילות לתשלום פיצויים אישיים כאמור — המשתלמים בצורת מענק או קיצבה או בדרך גלוואת שיקום — הן בעיקר גרימת מוות, נזקי גוף, שלילת תופש או הגבלתו, פגיעה במטלטלין או במבנים או השמדתם, פגיעה ברכוש בדרך של חרם, הפסד בהעברת הון למדינה אחרת או בתשלום מסים מיוחדים וקנסות, פגיעה בהתעסקות בכל עסק ומקצוע, בין כעצמאי ובין כשכיר, לרבות הפסקת השתלמות מקצועית, וכן פגיעה בזכויות מביטוח חובה או מביטוח מרצון.

הרחבת מסגרתה של התחיקה האמורה עוררה גל של תביעות, שהביא להתאמת קצב הטיפול בכל תביעה מטעם השלטונות המוסמכים. בנסיבות אלה מעונינת המדינה, פי בהגשת התביעות ובייצוג התובעים בפני השלטונות יטפלו כוחות מקצועיים ומנוסים, כדי למנוע עד כמה שאפשר כל עיכוב מיוחד ולהחיש את תשלום הפיצויים.

יתרה מזו, הצורך הרב בהגשת תביעות גרם, שמספר רב של אנשים וגופים מטפלים היום בישראל במימוש תביעות אלה, מבלי שתהיה בקורת, אם יש לאנשים אלה המומחיות הדרושה. מתעוררה גם השאלה, אם אין בטיפול זה, הכולל עצה משפטית וניסוח מסמכים משפטיים, משום הסגת גבולם של עורכי הדין לפי שמוגדר בפקודת עורכי הדין, 1938, שאלה זו לא הובאה להכרעה משפטית, אם כי הדעה הרווחת היא, כי פעולות אלה המת ייחסות לדיונים זרים ולהליכים בפני ערכאות בחו"ל. איגון ובנסות למסגרת הפקודה האמורה, ולכן אין לגביהן מוגוּפְלוּן של עורכי הדין, אין להכחיש, כי פעילותם של אנשים שהם בני-סמכא לטיפול בתביעות בחו"ל, אף אם אינם עורכי דין בארץ, היא להועלת דבה במימוש היעיל של התביעות, ואף אין לוותר על מומחיותם של אנשים כאלה, אולם להעדר מסגרת חוקית לפעילות זו יש כמה תוצאות שליליות, מבחינת הענין שיש בדבר לכל תובע וגם למדינה. עורך-דין כפוף בעבודתו לבקורת ציבורית, והוא חייב לתת את הדין לפני המועצה המשפטית על-התנהגות שאינה הולמת את כבוד המקצוע. דבר שאיננו באדם המטפל בתביעות פיצויים מבלי להיות עורך דין.

נוסף לכך נהוג בעניינים אלה לקבוע שפר טרחה המשתלם במקרה של הצלחה בלבד, והוא אחת מסוגים מסכום הפיצויים שנפסק או משווי הרכוש שהוחזר, ולאחר שהתביעות מרובות, כאמור, וקצב הטיפול בהם מטעם הרשויות הנוגעות בדבר, הוא אטי, מוכן התובע לשלם אחוז גבוה מאוד כשכר טרחה בתקנות שבכך יוודו הטיפול בתביעה. נסיבות אלה הביאו לידי ניצול התובעים, שכר טרחה של 20% מסכום הפיצויים, בנוסף על שאר ההוצאות הגדולות, אינו נדיר ביותר.

מגמתו של החוק המוצע היא לקבוע הסדר לבעיות אלה. ראשית תובטח דמה נאותה של טיפול ושל ייצוג. מלבד עורכי דין העוסקים במקצועם בישראל, לא יהיו עוד רשאים לטיפול ולייצוג כאמור, אלא מי שרכש את הידיעות המקצועיות הדרושות לכך או מי שהוכר בחוץ לארץ ככשיר לטיפול או לייצוג (סעיף 2). כן קובע החוק תקרה לשכר הטרחה המגיע בעד טיפול, שהוא בדרך כלל 15% מהסכום שנפסק לזכות התובע, ואילו לגבי תביעות לקיצבאות יחולו הוראות מיוחדות ומפורטות (סעיף 10).

יתר על כן מציע להטיל הגבלות מספר על פעילותם של המטפלים בתביעות פיצויים כאמור, כגון איסור פרסומת (סעיף 4), איסור שיתוף מתווכים (סעיף 5), והוא במקביל לאיסורים דומים החלים על עורכי דין, כן מוצע להרשות — כיוצא מכלל ההסדר בפקודת עורכי הדין — שותפות בין עורך דין ובין אדם אחר הרשאי לעסוק בטיפול בתביעות, אף אם אינו עורך דין (סעיף 6).

יתר הוראות החוק המוצע דנות בביצועה של מגמתו הכללית: שלילת הזכות לשכר טרחה ממי שאינו רשאי לטפל בתביעה (סעיף 9), שלילת הזכות לדרוש את החזרת הוצאות הנסיעה, בנוסף לשכר הטרחה המכסימלי (סעיף 11); הטלת האחריות על המטפל בתביעה בישראל למעשה מורשה בחוץ לארץ (סעיף 13), לא הוצעה שיטת רישוי לגבי אלה הרשאים לעסוק בטיפול בתביעות ואינם עורכי דין, אולם בית המשפט יהיה רשאי לפסול אותם, הן לצמיתות והן לזמן מוגבל, לעיסוק בטיפול בתביעות, אם עברו על האיסורים של החוק המוצע בדבר פרסומת או שיתוף מתווכים, או כשעברו על חובת הסודיות המוטלת עליהם (סעיפים 14 (ב) : (7)). הוראת מעבר מפורטת דנה בהסדר אותם העניינים שכבר הוחל בטיפול בהם (סעיף 18).

ת.ק.ל.ן
4

דברי הסבר

בסוף שנת 1962 קיבלה ממשלת שווייץ חוק המחייב בנקים ומסדות דומים לגלות לרשות שהוקמה באותו חוק את הרכוש שהופקד בידיהם לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה ושייש יסוד להגנת שבעליו בסופו בשוואה. חוק זה יקבל תוקף בחודש ספטמבר 1963. חלק לא מבוטל של הציבור הישראלי מעונין ברכוש זה בהורת יורשים של הבעלים שבסופו, כבר עכשיו מורגשת פעילות של גורמים שונים להבטיח לעצמם את הטיפול בגביית הפקדונות הללו. בדומה לפעילות מסביב לתביעות לפיצויים אישיים מגרמניה, כדי למנוע תופעות לואי שליליות, כפי שהיו בענין הטיפול בתביעות לפיצויים אישיים מגרמניה, מוצע להטיל את רוב ההגבלות שכחוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול), תש"ד-1957 - גם על הטיפול בתביעות לגביית פקדונות שווייץ. אולם מוצע לסטות מההסדר בשטח שהוא בכל הנוגע למתן הרשאה לטפל בתביעות ולקביעת שכר טרחה מקסימלי, עקרונית ישאר הטיפול בתביעות לגביית פקדונות שווייץ בידי עורכי דין ישראלים; אולם במקרים יוצאים מן הכלל יהא שר המשפטים רשאי להעניק רשות לטיפול גם לגוף ציבורי שהממשלה או ההסתדרות הציונית העולמית מיוצגים בהנהלתו, או לבנק, קביעת שיעורי המקסימום של שכר הטרחה תהא בידי שר המשפטים שיקבע אותם בתקנות. בניגוד למתכונת הקיימת לגבי תביעות לפיצויים אישיים מגרמניה, אין צורך ששיעורי מקסימום אלה יהיו אחוזים מגשוא התביעה אלא שר המשפטים יהא רשאי לבחור לעצמו את המתכונת הנראית לו כצודקת ביותר בנסיבות הענין. בהודמנות זו מוצע גם לתקן פגם בהסדרים לטיפול בתביעות לפיצויים אישיים מגרמניה, התברר כי גורמים בלתי אחראים משדלים על ידי הבטחות שונות תובעים של פיצויים למסור להם או לצד שלישי את הטיפול בתביעות. לעתים גורם הדבר נזק רב לתובעים אלה, בעיקר אם תביעותיהם היו מקודם כבר בטיפול של אדם אחר. כדי למנוע נזק זה, מוצע לאסור כל פעולה שידול אלה.

Freie Universität Berlin, Fachbereich Rechtswissenschaft
Prof. Dr. Sven Simon, Boltzmannstraße 3, 14195 Berlin

Adv. Eliahu Weber
Weber & Co.
Lewinstein Tower
23 Menachem Begin Street
14th Floor
Tel-Aviv 66184 Israel

Fachbereich Rechtswissenschaft

Prof. Dr. Sven Simon

Boltzmannstraße 3
14195 Berlin

Telefon +49 30 838-53010
Fax +49 30 838-453010
E-Mail sven.simon@fu-berlin.de
Internet www.fu-berlin.de

12. Februar 2016

ZRBG-Leistungen als Bestandteil des Rentenversicherungsrechts

Sehr geehrter Herr Rechtsanwalt Weber,

vielen Dank für Ihre Anfrage zu den deutschen Rentenansprüchen für ehemalige Beschäftigte in einem Ghetto, zu denen ich gerne meine Rechtsauffassung mitteile.

Sie interessieren sich für die Frage, ob es sich bei den Ansprüchen aus dem Gesetz zur Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen in einem Ghetto (ZRBG) um Entschädigungsleistungen oder rentenversicherungsrechtliche Ansprüche handelt. Ich habe mich seit vielen Jahren mit der Umsetzung des ZRBG beschäftigt und kann die Frage daher beurteilen.

Das ZRBG stellt zweifelsfrei ein Zusatzgesetz zum deutschen Rentenrecht dar, es handelt sich nicht um eine Entschädigungsregelung. Gerade die Verortung in das Rentenversicherungssystem hat die gesamte Abwicklungsproblematik erst verursacht und rechtlich dramatisch verkompliziert.

Auf der Grundlage der Rechtsprechung des Bundessozialgerichts (BSG) sollten mit dem ZRBG von Anfang an Rentenansprüche und keine Entschädigungsansprüche begründet werden. Mit dem ZRBG wurden spezielle, das Rentenrecht ergänzende Regelungen getroffen, wonach unter bestimmten

Voraussetzungen Rentenansprüche entstehen können, die in der Regel nur mit hohem Aufwand glaubhaft gemacht werden konnten.

In den Fällen, in denen eine Beschäftigung gegen Entgelt und aus eigenem Willensentschluss nicht vorliegt, sondern aufgrund der Arbeitsumstände von Zwangsarbeit auszugehen ist, bestehen Ansprüche nach dem Gesetz zur Errichtung einer Stiftung „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft“ (Stiftungsgesetz). Das ZRBG betrifft dagegen ausschließlich Tätigkeiten, die nicht als Zwangsarbeit anzusehen sind und damit nicht unter das Entschädigungsrecht fallen, sondern im Rahmen einer relativen Freiwilligkeit aus eigenem Willensentschluss und gegen Entgelt ausgeübt wurden, mit der Folge, dass die äußere Zwangssituation eines Ghettolebens nicht generell einem frei gewählten Beschäftigungsverhältnis entgegensteht. Das BSG hat damit die Grundvoraussetzung für ein *Beschäftigungsverhältnis im sozialversicherungsrechtlichen Sinne* nicht in Frage gestellt, sondern sich im Rahmen des bestehenden Systems mit der Frage auseinandergesetzt, welche Art und welcher Umfang staatlichen Zwangs (noch) mit dem Begriff des Beschäftigungsverhältnisses im sozialversicherungsrechtlichen Sinne zu vereinbaren ist. Dabei hat das BSG an der Unterscheidung zwischen Beschäftigungsverhältnis und Zwangsarbeit festgehalten.

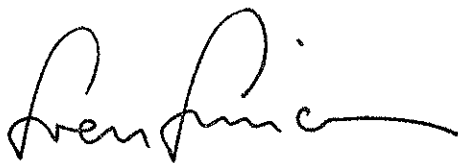
Durch das ZRBG wird die rentenrechtliche Differenzierung zwischen Zwangsarbeit und der Beschäftigung im sozialversicherungsrechtlichen Sinne damit gerade nicht aufgehoben, sondern auf der Grundlage der Rechtsprechung des BSG fortgesetzt. Zur Anerkennung von Ghetto-Beitragszeiten fordert das ZRBG die Kriterien für das Vorliegen einer Beschäftigung, wie sie das BSG in seinen Entscheidungen vom Juni 1997 vorgegeben hat.

Es mag fraglich erscheinen, ob die dort genannten Begriffe „Freiwilligkeit“ und „Entgeltlichkeit“ im Zusammenhang mit der Anerkennung von Ghetto-Beitragszeiten als Kriterien geeignet sind. Aber im Bereich der Gesetzlichen Rentenversicherung sind sie zwingende Voraussetzung für die Anerkennung

einer Ghetto-Beitragszeit. Ansonsten würden der Gesetzlichen Rentenversicherung Aufgaben zugewiesen, die keinerlei Bezug mehr zur Versichertengemeinschaft haben, sondern als reine Entschädigungsleistungen für Zwangsarbeit anzusehen wären.

Aufgabe des ZRBG war und ist die Schließung einer letzten, im Zusammenhang mit einem Urteil des BSG aus dem Jahre 1997 entstandenen Lücke im Regelungskomplex der Ausgleichs- und Rentenleistungen an Verfolgte des Nationalsozialismus. Nachdem mit dem Gesetz zur Regelung der Wiedergutmachung nationalsozialistischen Unrechts in der Sozialversicherung (WGSVG) und dem Fremdrentengesetz (FRG) für den Bereich der Gesetzlichen Rentenversicherung Regelungen getroffen worden waren, die bei den Betroffenen die verfolgungsbedingt entstandenen Lücken in ihrer Versicherungsbiografie geschlossen haben, und nachdem mit dem Stiftungsgesetz Zwangsarbeitern Entschädigungen für erlittene Zwangsarbeit gewährt werden, verfolgt das ZRBG eindeutig das Ziel der Anerkennung von Beitragszeiten aufgrund einer Beschäftigung in einem Ghetto im sozialversicherungsrechtlichen Sinne.

Mit freundlichen Grüßen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sven Simon', with a stylized, cursive script.

Prof. Dr. Sven Simon

תרגום מגרמנית

האוניברסיטה החופשית ברלין

תחום מדעי המשפטים

פרופ' ד"ר סוון סימון

רחוב Boltzmann 3

ברלין 14195

טלפון: +49 30 838-53010

פקס: +49 30 838-453010

דוא"ל: sven.simon@fu.berlin.de

אינטרנט: www.fu-berlin.de

לכבוד עו"ד אליהו ובר

ובר ושות'

מגדל לוינשטיין

דרך מנחם בגין 23

קומה 14

תל אביב 66184, ישראל

12 בפברואר 2016

תשלומי ZRBG כחלק מחוק הביטוח הסוציאלי

עורך דין נכבד,

תודה על פנייתך בנושא הזכויות לרנטה עבור אנשים שהועסקו בגטו בעבר. להלן דעתי המשפטית.

אתה מתעניין בנושא האם הזכויות לפי החוק לתשלום רנטות עבור עבודה בגטו (ZRBG) הינם שילומי פיצויים או זכויות הנובעות מזכויות לפי החוק על הביטוח הסוציאלי. עסקתי במימוש חוק ה-ZRBG במשך הרבה שנים ועל כן אני מוסמך לענות על שאלתך.

ללא כל ספק, ה-ZRBG הינו חוק משלים לחוק הביטוח סוציאלי הגרמני. לא מדובר בהסדר פיצויים. בדיוק המיקום אל תוך מערכת הביטוח הסוציאלי גרמה לבעייתיות של המימוש עצמו וסיבכה אותה מבחינה משפטית.

החל מהפסיקה של בית המשפט העליון לעניינים סוציאליים (BSG), חוק ה-ZRBG היה אמור לשמש כבסיס לזכויות לביטוח סוציאלי ולא כבסיס לזכויות לפיצוי. חוק ה-ZRBG קבע תקנות מיוחדות שמשלימות את תקנות הביטוח הסוציאלי כאשר בתנאים מסוימים קיימת זכאות לרנטה. בדרך כלל היה ניתן להוכיח תנאים אלו רק במאמצים מרובים.

במקרים בהם אין עבודה עבור תמורה ומרצון עצמי, יש לצאת מההנחה שלפי תנאי עבודה מדובר בעבודת כפיה. במקרים אלו קיימת זכאות לפי

החוק לייסוד הקרן "זיכרון, אחריות ועתיד" (חוק הקרן). לעומת זאת, חוק ZRBG חל אך ורק על יחסי עבודה שאינם עבודת כפיה ועל כן לא חל עליהם חוק הקרן. מדובר בעבודות שבוצעו במסגרת של חופשיות מסוימת מתוך רצון עצמי ועבור תמורה. מכך נובע שבעקרון המצב המיוחד של חיים בגטו אינו נוגד יחסי עבודה חופשיים. אם כן, ה BSG לא דן בתנאי הבסיסי ליחסי עבודה במובן של הביטוח הסוציאלי. הוא דן בשאלה איזה סוג ואיזה נפח של כפיה ממשלתית אפשר (עדיין) לקבל כיחסי עבודה במובן הביטוח סוציאלי במסגרת המערכת הקיימת. אם כן, ה BSG המשיך להפריד בין יחסי עבודה ובין עבודת כפיה.

חוק ZRBG אינו מבטל את ההפרדה בין עבודת כפיה ועבודה במובן של הביטוח הסוציאלי, אלא הוא ממשיך את ההפרדה על בסיס פסיקת BSG. כדי להכיר בתקופת הגטו כתקופה בה שולמו הפרשות, חוק ה ZRBG דורש את כל הקריטריונים של יחסי עבודה, זאת על פי החלטות ה BSG מיוני 1997.

במבט הראשון אפשר לטעון שהמושגים "רצון עצמי" ו"עבודה עבור תמורה" אינם מתאימים כקריטריון להכרת תקופות הגטו. אך בתחום הביטוח הסוציאלי הם תנאי הכרחי להכרת תקופות הגטו. אחרת היו מעבירים למוסד לביטוח סוציאלי תפקידים שאינם קשורים כלל לכל המבוטחים, אלא לשילומי פיצויים לעובדי כפיה.

התפקיד של חוק ZRBG היה לסגור פרצה אחרונה שנוצרה בהקשר לפסק דין של BSG משנת 1997 במערך התקנות לתשלום שווה של זכויות לרנטה עבור הנרדפים. וקודם לכן, החוק להסדר הפיצוי על אי-צדק של הנאצים בביטוח הסוציאלי (WGSVG) וחוק הרנטות הזרות (FRG) סגרו פרצות שנוצרו בביטוח הסוציאלי כאשר נשללה מהמבוטחים אפשרות להכיר בחורים שנוצרו בתקופות הביטוח שלהם בגלל הרדיפות. בעזרת חוק הקרן שולמו לעובדי הכפייה פיצויים עבור עבודתם בכפיה. על בסיס זה, מטרת חוק ZRBG היא להכיר בתקופות ביטוח עבור עבודה בגטו במובן הביטוח הסוציאלי.

בברכה,

פרופ' ד"ר סוון סימון

Richter am Bundessozialgericht
Dr. Matthias Röhl
Kassel /Düsseldorf

Adv. Eliahu Weber
Weber & Co.
Lewinstein Tower
23 Menachem Begin Str.
14th Floor
Tel-Aviv 66184 Israel

Kassel 08.02.2016

Sehr geehrter Herr Rechtsanwalt Weber,

vielen Dank für Ihre erneuten Nachfragen zu den Regelungen des ZRBG im Zusammenhang mit der Rentengewährung an Shoa-Überlebende, zu denen ich Ihnen gerne nochmals meine Ansicht mitteile. Sie interessieren sich dafür,

ob das ZRBG in seiner heutigen Form Teil des Rentenrechts darstellt, oder ob es sich um eine reine Entschädigungsregelung handelt,

ob eine anwaltliche Vertretung insbesondere durch deutschsprachige Anwälte in allen Fällen entbehrlich erscheint.

Beide Fragen möchte ich gerade mit Blick auf meiner mehrjährige Erfahrung mit Fällen aus dem ZRBG eindeutig verneinen.

Wie ich Ihnen bereits in meiner letzten Stellungnahme mitgeteilt habe, auf die ich zunächst verweisen darf, richten sich die Ansprüche der Shoa-Überlebenden nach den allgemeinen, durch das ZRBG nur ergänzten Vorschriften des deutschen Rentenversicherungsrechts. Die jüngsten parlamentarischen Beratungen zu diesem Thema in Deutschland haben nochmals betont, dass es um eine rentenrechtliche Anerkennung von individuellen Arbeitsleistungen der

Verfolgten in den Ghettos geht. Es handelt sich also nicht um eine pauschale Entschädigung für Zwangsarbeit, wie sie insbesondere die Stiftung „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft“ gewährt. Auch das Bundessozialgericht hat in seinen Leitentscheidungen aus dem Jahr 2009 hervorgehoben, Sinn und Zweck des ZRBG sei es, Verfolgten für deren Beschäftigung in Ghettos eine Rente aus der deutschen Rentenversicherung zu ermöglichen. Anders als bei einer pauschalen Entschädigungszahlung richtet sich die Höhe des Rentenanspruchs deshalb nach den persönlichen Vorleistungen der Rentenberechtigten in Form von Beitrags- und Ersatzzeiten. Insbesondere gelten für die Beschäftigungszeiten in einem Ghetto eben Beiträge als gezahlt. Die für den Anspruch auf Rente aus der deutschen Rentenversicherung wesentlichen Vorleistungen sind aber nach wie vor im Einzelnen festzustellen. Ich darf in diesem Zusammenhang darauf hinweisen, dass die Rentenantragstellung keineswegs nur noch ein reiner Formakt ist, den hochbetagte und im Umgang mit Behörden und Gerichten unerfahrene Antragsteller ohne Weiteres alleine bewerkstelligen können. Dies lässt sich gut mit dem aktuellen Antragsformular der Deutschen Rentenversicherung Bund belegen. Dieses Formular fragt etwa Einzelheiten zur Arbeit im Ghetto ab. Unter anderem sollen Antragsteller die Frage beantworten, ob sie zu den angegebenen Arbeiten gegen ihren Willen gezwungen wurden und diese Arbeiten nicht ohne Gefahr für Leib, Leben oder ihre Restfreiheit ablehnen könnten. Sehr geehrter Herr Rechtsanwalt Weber, aus ihrer langjährigen Beschäftigung mit dem Schicksal von Shoah-Überlebenden wissen Sie sicher viel besser als ich, wie schwierig eine solche extrem verkürzte Frage vor den Hintergrund der entsetzlichen Lebensbedingungen der Ghettos für die Betroffenen zu beantworten ist. Das Formular zielt offenbar auf die diffizile Unterscheidung zwischen Zwangsarbeit und solcher Arbeit ab, die noch Beitragszeiten nach dem ZRBG begründet. Über diese Abgrenzung existiert inzwischen eine Fülle juristischer Literatur und sogar eine erste Dissertation. Für den Juristen ist die Abgrenzung eine anspruchsvolle Aufgabe, für die Betroffenen erscheint sie sicherlich konstruiert und lebensfremd. Wenn zum Beispiel die Aufnahme der Arbeit das einzige Mittel war, um Nahrung zu erhalten, brachte dann nicht die Ablehnung der Arbeit den Antragsteller in Lebensgefahr? Würde er dann aber die Frage des Formulars entsprechend beantworten, setzte er sich eventuell der Gefahr aus, seine ZRBG-Ansprüche wegen vermeintlicher Zwangsarbeit zu verlieren. Es mag sein, dass das Formular den Versuch macht, eine Formulierung der aktuellen Rechtsprechung des Bundessozialgerichts aufzugreifen. Gleichwohl wird man die Befürchtung nicht von der Hand

weisen können, dass etwa der angegebene Satz in dieser verkürzten Form wiederum Anlass zu missverständlichen Angaben der Antragsteller geben könnte. Solche Missverständnisse waren in der Vergangenheit oft Anlass dafür, dass Anspruchsteller große Schwierigkeiten hatten, ihren Rentenanspruch durchzusetzen, auch wenn er in der Sache durchaus erfolgversprechend war. Wie ich aus meiner eigenen Praxis weiß, waren meist diejenigen Antragsteller im Vorteil, die sogleich bei der Antragstellung und im Verfahren anwaltlich beraten ausführlichere Angaben gemacht haben, als das Formular verlangte, jedenfalls wenn die anwaltliche Beratung eine gewisse Qualität aufwies. Auch die weiteren Angaben auf dem Formular etwa zu verfolgungsbedingten Ersatzzeiten rechtfertigen sicherlich anwaltliche Beratung. Dazu kommt, dass Ghettoüberlebende bzw. ihre Hinterbliebenen gemäß den allgemeinen rentenrechtlichen Regeln wählen müssen: Ob sie sich ihre Rente rückwirkend für einen längeren Zeitraum auszahlen lassen oder einen späteren Rentenbeginn wählen, der andererseits - nach den allgemeinen Berechnungsregeln des Rentenversicherungsrechts - zu höheren Zuschlägen bei der Rentenzahlung führt. Das ZRBG ist, das muss ich nochmals betonen, keine eigene Anspruchsgrundlage im Sinne einer isolierten Entschädigungsregelung. Vielmehr handelt es sich um Vorschriften, die nur im Zusammenspiel mit dem allgemeinen Rentenversicherungsrecht und den einschlägigen sozialrechtlichen Regeln verstanden und richtig angewendet werden können. Eine Materie, die deshalb nur juristisch ausgebildete Spezialisten wie insbesondere Rechtsanwälte sicher überblicken und beherrschen.

Diese Feststellung bringt mich zu ihrer zweiten Frage. Ich bin nach wie vor etwas verwundert über den Gedanken, betagte und gebrechliche Shoa-Überlebe aus Israel, die kein Juristendeutsch beherrschen, könnten bei ihrer Antragstellung die beschriebenen und andere vom ZRBG aufgeworfene Fragen ohne sachkundige Beratung verstehen und dementsprechend vollständige und interessengerechte Angaben machen. Die geänderten Regeln des ZRBG sind kompliziert. Sie sind nur anhand ihrer langen Vorgeschichte und im Zusammenspiel mit den allgemeinen Normen des deutschen Rentenversicherungsrechts zu verstehen, werfen aber zugleich eine Reihe neuer Fragen auf. Gegenüber unvertretenen Antragstellern hat die DRV Bund insoweit einen immensen Informations- und Wissensvorsprung. Insgesamt erschließt sich mir daher nicht, mit welchem tragfähigen Argument den Betroffenen das Recht auf eine sachkundige Vertretung durch einen Rechtsanwalt bereits im Verwaltungsverfahren verwehrt werden könnte, wenn sie dies

wünschen, um ihre Ansprüche klar zu artikulieren und dem Versicherungsträger auf Augenhöhe gegenüber treten zu können.

In der Hoffnung, Ihnen mit dieser Auskunft gedient zu haben

verbleibe ich mit freundlichem Gruß

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Röhl', with a stylized flourish above the 'l'.

(RiBSG Dr. Matthias Röhl)

ד"ר מטיאס רוהל
שופט בבית המשפט העליון לעניינים סוציאליים
קאסל/ דוסלדורף

לכבוד עו"ד אליהו ובר
ובר ושות'
מגדל לוינשטיין
דרך מנחם בגין 23
קומה 14
תל אביב 66184, ישראל

קאסל, 08.02.2016

עורך דין נכבד,

תודה על פנייתך החוזרת בעניין הוראות חוק עובדי הגטאות (ZRBG) בקשר
לאישור רנטות לניצולי שואה. אשמח להביע שוב את דעתי. בפנייתך אתה
מתעניין בשאלות הבאות:

האם חוק ה ZRBG בגרסתו הנוכחית הינו חלק מהחוק על הרנטות או האם
מדובר בהסדר פיצויים

והאם הייצוג ע"י עורכי דין, ובפרט עורכי דין דוברי גרמנית, הינו מיותר כיום
לאור רמת הפשטות של ההסדרים.

בהסתמך על ניסיוני רב השנים עם מקרים בעניין ה ZRBG אענה על שתי
השאלות חד משמעית בשלילה.

כפי שכבר מסרתי לך בחוות דעתי הקודמת, זכאותם של ניצולי השואה
נקבעת לפי חוק הביטוח הסוציאלי הגרמני הכללי כאשר ה ZRBG אך ורק
משלים את הוראות החוק. ההתייעצויות הפרלמנטאריות בגרמניה בעניין זה
בזמן האחרון הדגישו שוב שמדובר בהכרה של יחסי עבודה אינדיבידואליים
של הנרדפים בגטאות לפי חוק הרנטות. לא מדובר בפיצוי גורף עבור עבודת
כפיה כפי התשלום שמשלם הקרן "זיכרון, אחראיות ועתיד". בית המשפט
העליון לעניינים סוציאליים הדגיש בהחלטותיו המובילות משנת 2009
שמטרת ה ZRBG הוא לאפשר לנרדפים לקבל רנטה לפי חוק הביטוח
הסוציאלי הגרמני עבור העסקתם בגטאות. בשונה מפיצוי גורף, גובה
הזכאות לרנטה מתחשב לפי המקדמות האישיות של הזכאי לרנטה כאשר
בודקים את תקופות הפרשות ותקופות חילופיות. התקופות בהם אדם הועסק

בגטו נחשבות כתקופות בהם הופרשו סכומים. גם אם הפסיקה החדשה של בית המשפט העליון לעניינים סוציאליים פישט את התהליך, עדיין בכל מקרה ומקרה יש להוכיח את המקדמות כדי לממש את התביעה לרנטה ממוסד הביטוח הגרמני. בהקשר זה ברצוני לציין כי הגשת התביעה לרנטה בשום אופן לא מהווה צעד פורמאלי בלבד שאנשים מבוגרים ללא ניסיון בטיפול מול הרשויות ובתי המשפט יכולים לבצע בעצמם. עניין זה ניתן לראות בשאלון העדכני למגישי התביעות בו משתמש המוסד לביטוח סוציאלי בונד. בשאלון שאלות שאלות לגבי פרטי העבודה בגטו. בין היתר, על הנרדפים לענות לשאלה האם הם הזכירו לבצע את העבודות נגד רצונם והאם היו יכולים לסרב לבצע את העבודה ללא סיכון חייהם וחופשיותם. עו"ד ובר נכבד, מהתעסקותך רבת השנים בקורות חייהם של ניצולי השואה ידוע לך כנראה יותר טוב ממני כמה קשה לנרדפים לענות על שאלה מקוצרת כזו לאור תנאי החיים המחפירים בגטאות. ככל הנראה השאלון מכון להפרדה המורכבת בין עבודת כפיה ובין עבודה שנחשבת כתקופת הפרשות לפי ה-ZRBG. כיום ישנה ספרות משפטית מורחבת ואפילו דיסרטציה ראשונה בעניין הפרדה זו. בעבור המשפטן, הפרדה זו הינה תפקיד מורכב. עבור הנרדפים ההפרדה עלולה להיות מורכבת ורחוקה מהמציאות. למשל כאשר קבלת העבודה היה הדרך היחידה כדי להשיג אוכל, האם סירוב העבודה לא סיכנה את חייו של התובע? אך אם יענה על שאלת השאלון בהתאם, הוא עלול לאבד את זכויותיו לפי ה-ZRBG עקב חשש לעבודת כפיה. ייתכן שהשאלון מנסה להשתמש בניסוח של הפסיקה העדכנית של בית המשפט העליון לעניינים סוציאליים. בכל זאת אין לדחות את החשד שמשפט זה בצורתו המקוצרת בתורו יוביל לכך שהתובעים ימסרו פרטים שלא יינתנו להבנה. בעבר, אי-הבנות מסוג אלו לעיתים קרובות הקשו על התובעים לממש את זכויותיהם לרנטה גם במקרים שהתביעה לעצמה נראתה מבטיחה. כפי שידוע לי מניסיוני האישי, ברוב המקרים לתובעים שקיבלו יעוץ ע"י עורך דין כבר מהגשת התביעה היה יתרון כאשר הם מסרו פרטים מדויקים יותר מאשר מה שהתבקש ע"י השאלון, לפחות כאשר הייצוג המשפטי היה איכותי. גם הפרטים הנוספים בשאלון כגון לגבי תקופות חילופיות בהם התובע נרדף מצדיקים יעוץ ע"י עורך דין. בנוסף לכך, על ניצולי הגטאות או יורשיהם לבחור בין הסדרים שונים בתקנות הרנטות כלליות: האם הם ידרשו תשלום רטרואקטיבי עבור תקופה ארוכה יותר או לעומת זאת יבחרו התחלת רנטה מאוחרת יותר, כאשר זה מוביל לתוספות גבוהות יותר בתשלום הרנטה לפי

תקנות החישוב הכלליות של החוק על הביטוח סוציאלי. אציין שוב שה ZRBG אינו בסיס לתביעה כגון הסדר פיצויים. מדובר על תקנות שניתנות להבנה ולמימוש אך ורק בהקשר עם החוק הכללי של הביטוח הסוציאלי והתקנות של הביטוח הסוציאלי. על כן מדובר בחומר שרק מומחים למשפטים כגון עורכי הדין יוכלו לשלוט עליו בבטחה.

קביעה זאת מובילה אותנו לשאלתך השנייה. אני תמה על הרעיון שניצולי שואה בישראל, זקנים ושבירים, שלא שולטים בשפה הגרמנית המשפטית יוכלו להבין את השאלות שהועלו לדיון ע"י ה ZRBG ללא יעוץ מקצועי בעת הגשת תביעתם ויצליחו למסור פרטים מלאים ומתאימים לעניין. הכללים החדשים של ה ZRBG הינם מורכבים. ניתן להבינם רק על פי ההיסטוריה הארוכה שלהם ובהקשר לכללים של הביטוח הסוציאלי הגרמני. באותה העת הם מעלים לדיון שורה של שאלות חדשות. אם כן, יש למוסד הביטוח בונד יתרון ענק בידע ובמודעות לעומת תובע ללא ייצוג משפטי. אם כן, אינני מבין באיזה נימוק ניתן לקחת לנרדפים את זכותם לייצוג מקצועי ע"י עורך דין כבר בעת הגשת התביעה, אם הם חפצים בכך, כדי לנסח את זכויותיהם באופן ברור ולייצגם מול המוסד לביטוח סוציאלי בגובה העיניים.

אני תקווה שסיעתי במידע הנ"ל.

בברכה,

ד"ר מטיאס רוהל, שופט בית המשפט העליון לעניינים סוציאליים

Antwort

der Bundesregierung

auf die Kleine Anfrage der Abgeordneten Ulla Jelpke, Azize Tank, Frank Tempel, weiterer Abgeordneter und der Fraktion DIE LINKE.
– Drucksache 18/7339 –

Situation ehemaliger Beschäftigter in einem Ghetto, die aufgrund fehlender Anrechnung von Ersatzzeiten keine Ghattorente erhalten

Vorbemerkung der Fragesteller

Zu Leistungen nach dem Gesetz zur Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigung in einem Ghetto (ZRBG) sind nur solche Personen berechtigt, die auch den sonstigen Kriterien des deutschen Rentenrechts entsprechen. Dazu gehört der Nachweis über die Erfüllung der Wartezeit von mindestens fünf Jahren.

Da die meisten Ghettos wegen der planmäßigen Vernichtung europäischer Jüdinnen und Juden sowie Sinti und Roma vielfach nur bis zu vier Jahren oder kürzer existierten, kann allein aufgrund von Ghettobeschäftigungen niemals ein deutscher Rentenanspruch entstehen. Bei lebensälteren Verfolgten können unter Umständen durch die Anrechnung von Ersatzzeiten (bis längstens Dezember 1949) Lücken in der Wartezeit aufgefüllt werden. Die Anrechnung von Ersatzzeiten erfolgt jedoch im Anschluss an die Zeit im Ghetto erst nach Vollendung des 14. Lebensjahres.

Ausschlaggebend für die Nichtanerkennung der Ghattorenten ist in der Praxis § 250 des Sechsten Buches Sozialgesetzbuch (SGB VI).

Diese Bestimmung geht von „gewöhnlichen Umständen“ eines regulären Besuchs einer Volksschule im Deutschen Reich aus, in dessen Logik Kinder unter 14 Jahren nicht arbeiten durften und somit kein zu ersetzender versicherungsrechtlicher Nachteil vorliegt. Dies entspricht jedoch nicht den historischen Umständen der massenhaften Beschäftigung von Kindern unter 14 Jahren im Ghetto. Was für Kinder im Deutschen Reich die Ausnahme war, war für Kinder im Ghetto die Regel.

Die gegenwärtige rechtliche Situation führt in der Praxis dazu, dass zahlreiche Menschen, die unbestritten in einem Ghetto beschäftigt waren, keine Leistungen nach dem ZRBG erhalten, weil sie „zu jung“ waren.

Besonderen Benachteiligungen sehen sich dabei Sinti und Roma ausgesetzt. Fehlende Bedingungen zu ihrer gesellschaftlichen Inklusion nach der Befreiung führen heute dazu, dass die engen Voraussetzungen von § 250 SGB VI, die sich an gewöhnlichen Umständen einer regelmäßigen Beitragszahlung orientieren, von dieser mehrfach diskriminierten Bevölkerungsgruppe nicht erfüllt werden

können. Nach Angaben des Vorsitzenden der Vereinigung der Roma in Polen, Roman Kwiatkowski, gegenüber den Fragestellern waren sie meist auf Berufe wie Kesselbau und Pferdehandel angewiesen und nicht bei der zuständigen Rentenversicherung registriert. Auch Roma, die beruflich in einer Genossenschaft organisiert waren, können eine individuelle Beitragsentrichtung nicht nachweisen, da gemäß der damals geltenden polnischen Rechtslage Sozialversicherungsbeiträge für alle Beschäftigten des Betriebes als Ganzes und nicht für einzelne Beschäftigte abgeführt wurden.

Vergleichbare Probleme gibt es nach Angaben des Historikers Dr. Petre Matei, der über außerordentlich gute Kenntnisse über die Thematik verfügt (vgl. die Antwort der Bundesregierung auf Bundestagsdrucksache 18/6493), in Rumänien, ebenfalls mit Schwerpunkt auf Roma, die nach 1932 geboren wurden und zwei Jahre lang in Ghettos im damaligen rumänisch verwalteten Besatzungsgebiet Transnistrien gearbeitet haben. Ein Teil von ihnen kann zwar drei weitere Jahre Wartezeit (Beitragszeiten) nachweisen. An die 60 bis 70 Überlebende jedoch sehen sich dabei vor erhebliche Schwierigkeiten gestellt. Sie haben zwar in rentenversicherungspflichtigen Beschäftigungsverhältnissen gestanden, Rentenansprüche in Rumänien entstehen aber erst nach zehn bis 15 Beitragsjahren. Für Nachweise über weniger Beitragsjahre hatten die betreffenden Personen keine praktische Verwendung, weswegen sie diese häufig nicht aufbewahrt haben. Die Beschaffung von Kopien der Nachweise ist teilweise außerordentlich kompliziert, da die Archive mitunter nicht erschlossen sind. Zudem muss berücksichtigt werden, dass viele Antragsteller weder lesen noch schreiben können und die Ressourcen an Hilfe und Unterstützung, die Roma zur Verfügung stehen, eng begrenzt sind.

Um die beschriebene Problematik zu lösen, könnte eine gesetzliche Neuregelung vorsehen, Ersatzzeiten generell auch bei solchen Personen anzurechnen, die jünger als 14 Jahre waren. Sie waren alt genug, um im Ghetto zu arbeiten, deswegen sollen sie auch die gleichen Chancen auf Rentenzahlungen haben. Bei der Ausgestaltung des ZRBG war der Deutsche Bundestag schon früher bereit, „im Bereich der gesetzlichen Rentenversicherung Neuland [zu] betreten, wobei von bestimmten Grundsätzen sowohl im Bereich der Anerkennung von rentenrechtlichen Zeiten als auch der Erbringung von Leistungen daraus ins Ausland abgewichen“ werden sollte (vgl. Begründung des ZRBG-Gesetzentwurfs der Fraktionen SPD, CDU/CSU, BÜNDNIS 90/DIE GRÜNEN und FDP, Bundestagsdrucksache 14/8583).

Die Fragestellerinnen und Fragesteller beziehen sich schwerpunktmäßig auf Sinti und Roma, weil deren Lebenssituation in Osteuropa besonders prekär ist. Sie erhalten auch keine Leistungen, wie sie etwa für jüdische Verfolgte nach dem Artikel-2-Fonds bereitgestellt werden (derzeit in Höhe von 320 Euro monatlich). Dessen ungeachtet gilt es auch, den jüdischen Überlebenden Gerechtigkeit widerfahren zu lassen, die als Kinder schon vor der Vollendung des 14. Lebensjahres im Ghetto beschäftigt waren, aber unter der geltenden Rechtslage die Wartezeiten von fünf Jahren nicht nachweisen können.

1. Wie viele Anträge auf Leistungen nach dem ZRBG wurden seit Inkrafttreten dieses Gesetzes wegen fehlender Beitragszeiten rechtskräftig abgelehnt (bitte, soweit möglich, nach Jahr der Antragstellung, Geburtsjahr der Antragsteller, Wohnsitz bei Antragstellung auflisten)?

Nach den Angaben der Deutschen Rentenversicherung (DRV) war seit Inkrafttreten des ZRBG in rund 270 Fällen (darunter jeweils rund 80 aus Israel, 80 aus den USA, 50 aus Ungarn, 20 aus Rumänien und 20 aus Polen, im Übrigen Einzelfälle aus unterschiedlichen Ländern) eine Bewilligung von ZRBG-Leistungen nicht möglich, weil die Mindestversicherungszeit von 60 Monaten nicht erfüllt war (Stand 15. Dezember 2015). In rund 130 dieser Fälle bestand jedoch die Möglichkeit, durch freiwillige Beiträge die Wartezeit zu erfüllen.

- a) In wie vielen Fällen erfolgte die Ablehnung vor dem Hintergrund des Nichterreichens der Altersgrenze von 14 Jahren aus § 250 SGB VI, obwohl zugleich das Vorliegen einer Ghettobeschäftigung anerkannt wurde?

Nach den Angaben der DRV sind hierzu keine statistischen Daten vorhanden.

- b) Inwiefern sind die Anschriften der Antragstellerinnen und Antragsteller heute noch gespeichert bzw. archiviert, so dass diese Personen im Fall einer anderen Rechts- oder Verordnungslage erreicht werden könnten?

Die Anschriften der betroffenen Antragsteller/-innen sind bei den Rentenversicherungsträgern gespeichert und könnten bei Bedarf in einem Suchlauf ermittelt werden.

2. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung über die bisherigen praktischen Auswirkungen auf die Zahlbarmachung von Ghettorenten nach dem ZRBG aufgrund der Altersregelung in § 250 SGB VI betreffend die Ersatzzeiten?
- a) Welche Maßnahmen bzw. Schlussfolgerungen aus der Evaluierung der bisherigen Praxis der zuständigen Rentenversicherungsträger bei der Zahlbarmachung von Ghettorenten nach dem ZRBG hat die Bundesregierung getroffen bzw. gezogen, um den praktischen Konsequenzen der Nichtanerkennung von Ersatzzeiten zu begegnen?

Der Bundesregierung liegen keine Erkenntnisse vor über die praktischen Auswirkungen der in § 250 des Sechsten Buchs Sozialgesetzbuchs (SGB VI) geforderten Altersgrenze von 14 Jahren auf den Anspruch auf eine Rente unter Berücksichtigung von Zeiten nach dem ZRBG. Grund für die Ablehnung eines Antrages auf eine Regelaltersrente oder eine Hinterbliebenenrente wegen der nicht erfüllten Mindestversicherungszeit (allgemeine Wartezeit) von fünf Jahren ist das Fehlen entsprechender Beitragszeiten. Ersatzzeiten, die einen aufgrund der Verfolgung eingetretenen Beitragsverlust ausgleichen sollen, zählen ebenfalls für die Wartezeit mit. Der Bundesregierung liegen keine Kenntnisse darüber vor, in wie vielen Fällen der nicht erfüllten Wartezeit Verfolgungszeiten vor dem 14. Lebensjahr vorlagen; auf die Antwort zu Frage Nr. 1 a) wird insoweit verwiesen. Im Übrigen wird auf die Antwort der Bundesregierung zur Schriftlichen Frage Arbeitsnummer 119 im Monat Januar (BT-Drs. 18/7416, Seite 22) verwiesen.

- b) Wann und mit welchem Inhalt haben sich seit Verabschiedung des ZRBG Opferverbände ehemaliger Ghettobeschäftigter bzw. betroffene Individualpersonen an die Bundesregierung betreffend die geschilderte Problematik der Nichtanerkennung von Ersatzzeiten bzw. Problemen bei der Erfüllung der vollen Wartezeit gewandt, und wie hat die Bundesregierung darauf reagiert (bitte nach Datum, Inhalt der Antwort der Bundesregierung und Wohnsitz der jeweiligen Absender auflisten)?

Zu den Anliegen von Opfer-Verbänden ehemaliger Ghetto-Beschäftigter beziehungsweise Einzelpersonen bezüglich der „Nicht-Anerkennung von Ersatzzeiten bzw. Problemen bei der Erfüllung der vollen Wartezeit“ konnten folgende Vorgänge ermittelt werden:

Verbände/Einzel- personen nach Wohnsitz und Da- tum	Inhalt	Antwort der Bundesregierung
Verband, Polen, November 2014	Zum geplanten deutsch-polnischen Abkommen vom Dezember 2014: Frage nach Anerkennung von Zeiten nach der Flucht aus dem Ghetto, Frage nach Erfüllung der 60-monatigen Wartezeit unter besonderen historischen Bedingungen	Zeiten werden ab dem 14. Lebensjahr als Ersatzzeiten anerkannt. Wartezeit von 60 Monaten muss erfüllt sein. Es zählen deutsche Beitragszeiten und Ersatzzeiten mit sowie polnische Versicherungszeiten.
Verband, Polen, Dezember 2015	Frage, warum Ersatzzeiten erst ab dem 14. Lebensjahr anerkannt werden. Bitte um Gesetzesänderung.	Voraussetzung für Ersatzzeiten sind außergewöhnliche Umstände, die die Beitragszahlung unmöglich gemacht haben. Bei Kindern unter 14 Jahren keine Annahme, dass ohne die besonderen Umstände Beiträge zur deutschen Rentenversicherung geleistet worden wären. Die Regelung gilt für alle, auch für alle Verfolgten des Nationalsozialismus. Gesetzesänderung nur für ZRBG-Berechtigte würde nicht gerechtfertigte Ungleichbehandlung bedeuten.
Verband, Polen, Dezember 2015	Frage, warum Ersatzzeiten erst ab dem 14. Lebensjahr anerkannt werden. Probleme bei Wartezeiterfüllung, wenn keine sozialversicherungspflichtige Beschäftigung im Leben ausgeübt wurde.	Ersatzzeiten sollen einen in der Sozialversicherung aufgrund außergewöhnlicher Ereignisse entstandenen Beitragsschaden ersetzen. Für Zeiten vor dem 14. Lebensjahr liegt kein zu ersetzender Beitragsverlust liegt vor, da auch ohne die außergewöhnlichen Umstände keine Beiträge gezahlt worden wären. Insbesondere für ehemalige Ghettobeschäftigte ohne Anspruch auf Rente wurde Anerkennungsleistung von 2.000 Euro geschaffen.

Vorabfassung - wird durch die lektorierte Version ersetzt.

Einzelperson, Deutschland, Februar 2011	Forderung, dass Ersatzzeiten vor 14. Lebensjahr anerkannt werden.	Vor Alter 14 kein Ersatz eines Beitragsverlusts, da vor diesem Alter auch ohne die Verfolgung keine Beschäftigung mit Beiträgen ausgeübt worden wäre.
Einzelperson, Deutschland, November 2011	Wartezeit nicht erfüllt. Ersatzzeiten nach dem 14. Lebensjahr waren anerkannt worden.	Nach Hinweis auf mögliche Zahlung von freiwilligen Beiträgen wurden diese eingezahlt und die Rente wurde bewilligt.
Einzelperson, Wohnsitz nicht bekannt, Juli 2012	Forderung, dass Ersatzzeiten vor 14. Lebensjahr anerkannt werden.	Für Zeiten vor dem 14. Lebensjahr liegt kein zu ersetzender Beitragsverlust vor, da auch ohne die außergewöhnlichen Umstände keine Beiträge gezahlt worden wären.
Einzelperson, Deutschland, Januar 2015	Anfrage zu in den USA lebenden, aus der Ukraine stammenden ehemaligen Ghettobeschäftigten, die Wartezeit nicht erfüllt haben und keine freiwilligen Beiträge zahlen können.	Wartezeit für Rente muss erfüllt sein. Freiwillige Beitragszahlung nach deutsch-amerikanischem Sozialversicherungsabkommen erst möglich, wenn bereits 60 Kalendermonate mit Beiträgen vorhanden sind. Verweis auf Anerkennungsleistung.
Einzelperson, Rumänien, Juni 2015	Über Petitionsausschuss: Wartezeiterfüllung für Roma in Rumänien kaum möglich, weil erst ab dem 1. Juni 2006 liegende rumänische Zeiten mitgezählt würden.	Entgegen der Annahme des Petenten zählen auch vor dem 1. Juni 2006 liegende rumänische Zeiten mit.

- c) Hat die Bundesregierung Kenntnis von dem Brief des Bevollmächtigten des Verbandes der Jüdischen Glaubensgemeinden in Polen (Pełnomocnik Zarządu ds. Emerytur za Pracę w Gettach Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Polsce), Herrn Marian Kalwary, an den Botschafter der Bundesrepublik Deutschland, Rolf Nickel, in Warschau vom 1. Dezember 2015 und wann und mit welchen effektiven Lösungsvorschlägen will die Bundesregierung auf die darin genannten Probleme bei der Zahlbarmachung von Ghattorenten nach dem ZRBG antworten?

Die Bundesregierung hat Kenntnis von dem Brief des Bevollmächtigten des Verbandes der Jüdischen Glaubensgemeinden in Polen, Herrn Marian Kalwary, an den Botschafter der Bundesrepublik Deutschland in Warschau, Herrn Rolf Nickel, vom 1. Dezember 2015. Im Übrigen wird auf die Antworten zu den Fragen 11 bis 13 verwiesen.

Vorabfassung - wird durch die lektorierte Version ersetzt.

3. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung bezüglich der weiteren in der Vorbemerkung der Fragesteller beschriebenen Problemlagen insbesondere für polnische und rumänische Roma, und welche Schlussfolgerungen zieht sie daraus?

Der Bundesregierung liegen hierzu keine Informationen vor.

Bezüglich der allgemeinen Wartezeit von fünf Jahren für eine deutsche Rente ist anzumerken, dass neben deutschen auch polnische beziehungsweise rumänische Versicherungszeiten mitzählen. Auf die Antwort zur Schriftlichen Frage im Januar Arbeitsnummer 118 (BT-Drs. 18/7416, Seite 21) wird insoweit verwiesen. Die jeweiligen ausländischen Versicherungszeiten werden den zuständigen deutschen Rentenversicherungsträgern von den Versicherungsträgern in Polen beziehungsweise Rumänien als Versicherungsverlauf im Vordruck E 205 übermittelt. Sofern in Polen beziehungsweise Rumänien keine sozialversicherungspflichtige Beschäftigung oder Tätigkeit ausgeübt wurde und von den jeweiligen ausländischen Trägern demnach keine Versicherungszeiten übermittelt werden, stehen keine polnischen beziehungsweise rumänischen Versicherungszeiten für die Zusammenrechnung mit den deutschen Zeiten zur Verfügung. Werden mit (Ghetto-)Beitragszeiten und gegebenenfalls Ersatzzeiten keine fünf Jahre erreicht, besteht die Möglichkeit, auf freiwilliger Basis Beiträge zur deutschen Rentenversicherung zu zahlen, um die Wartezeit zu erfüllen. Anderenfalls kann eine Rente nicht bewilligt werden.

4. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung darüber, dass Roma-Überlebende, die in Ghettos im deutschen Einfluss- bzw. unmittelbaren Herrschaftsbereich gearbeitet haben, sich gegenwärtig außerhalb Osteuropas ähnlichen Problemen gegenübersehen, namentlich mit Wohnsitz im Staat Israel und den USA (bitte ggf. ausführen)?
5. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung darüber, dass insbesondere weibliche Ghattobeschäftigte, die nach der Befreiung als alleinerziehende Mütter keiner sozialversicherungspflichtigen Beschäftigung nachgehen konnten, die unmittelbar an die Befreiung 1944/1945 anschließende Zeit nicht als Ersatzzeiten anerkannt bekommen, und
  - a) was ist ggf. die Ursache dafür;
  - b) welche Schlussfolgerungen zieht die Bundesregierung daraus?

Der Bundesregierung liegen hierzu keine Informationen vor.

6. Wie viele Anträge auf Ghattorente wurden von ehemaligen Ghattobeschäftigten mit Wohnsitz in Polen seit Inkrafttreten des Abkommens vom 5. Dezember 2014 zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Republik Polen zum Export besonderer Leistungen für berechnigte Personen, die im Hoheitsgebiet der Republik Polen wohnhaft sind, gestellt, und wie wurden diese beschieden (bitte nach zuständigem regionalen Rentenversicherungsträger und, soweit möglich, betroffenem Ghetto auflisten)?
  - a) Falls bei einer nur geringen Zahl von Anträgen eine händische Auswertung möglich ist, wie viele der Anträge wurden von Sinti und Roma gestellt, und wie wurden diese beschieden (bitte nach zuständigem regionalen Rentenversicherungsträger und betroffenem Ghetto auflisten)?

- b) Wie viele der Anträge wurden als Witwen-/Witwerrente für Hinterbliebene von Sonderrechtsnachfolgern bzw. Erben gestellt, und wie wurden diese beschieden (bitte nach zuständigem regionalen Rentenversicherungsträger und betroffenem Ghetto auflisten)?

Nach Auskunft der DRV sind infolge des Abkommens vom 5. Dezember 2014 zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Republik Polen zum Export besonderer Leistungen für berechtigte Personen, die im Hoheitsgebiet der Republik Polen wohnhaft sind, bisher rund 850 Anträge auf ZRBG-Leistungen eingegangen. Davon sind bisher rund 330 Anträge bewilligt und 130 abgelehnt worden (Stand: Dezember 2015). Über detaillierteres Datenmaterial, das etwa eine Aufschlüsselung nach Ghettos möglich machen würde, verfügt die Bundesregierung nicht.

7. Ist der Bundesregierung bekannt, dass viele Roma-Überlebende in Polen aufgrund der Mehrfachdiskriminierungen vom Zugang zum Arbeitsmarkt ausgeschlossen waren und deswegen praktisch keine Möglichkeit hatten, die Beitragszeiten zu erfüllen, und wie will die Bundesregierung diesem Problem bei Vorliegen einer dokumentierten Ghettobeschäftigung begegnen?
8. Ist der Bundesregierung bekannt, dass selbst nach der Befreiung in Europa viele überlebende Jüdinnen und Juden sowie Sinti und Roma Diffamierungen und Angriffen ausgesetzt waren und allein in Polen noch nach 1945 mindestens 2 000 jüdische Überlebende von Nationalisten ermordet wurden, was die Aufnahme geregelter sozialversicherungspflichtiger Beschäftigungen, die für eine Anerkennung als Ersatzzeit vorgebracht werden könnte, äußerst erschwerte (vgl. www.spiegel.de/spiegel/print/d-8947483.html)?

Welche Schlussfolgerungen zieht sie daraus?

Der Bundesregierung liegen hierzu keine Informationen vor.

9. Unter welchen Bedingungen akzeptieren die Rentenversicherungsträger Nachweise von historischen Roma-Instituten wie z. B. dem Romski Instytut Historyczny im polnischen Oświęcim betreffend die Beglaubigung einer Verfolgteigenschaft und die Anerkennung von Ersatzzeiten?

Die Rentenversicherungsträger berücksichtigen bei der Prüfung der Verfolgteigenschaft in Bezug auf die Sinti und Roma diverse Unterlagen aus den jeweiligen Heimatländern. So wird in Bezug auf Rumänien zum Beispiel eine Verfolgteigenschaft unterstellt, wenn die Betroffenen eine Anerkennung nach dem rumänischen Gesetz 189/2000 dokumentieren können. Dies ist durch sogenannte Rentencoupons möglich. In Bezug auf Polen wurde die deutsche Seite anlässlich der Arbeitsgespräche zwischen der Deutschen Rentenversicherung und der polnischen Seite am 15. Februar 2015 in Cottbus dahingehend informiert, dass das Historische Institut der Roma, der Polnische Verband der Roma und die Königliche Foundation der Roma über Informationen und Materialien die Verfolgungsopfer der Sinti und Roma betreffend verfügen. Die Vertreter des polnischen Ministeriums erklärten sich bereit, eine Aufstellung der einzelnen Institutionen, die – neben den Anschriftenangaben und Kontaktpersonen – auch Angaben zu den bei diesen Institutionen lagernden Dokumenten beinhaltet, anzufertigen und haben diese zwischenzeitlich der deutschen Seite übermittelt. Diese Informationen werden in der Folge auch für die Prüfung der Verfolgteigenschaft herangezogen.

10. Inwiefern werden von deutschen Rentenversicherungsträgern Sozialrenten bzw. Kombattantenrenten, die ehemaligen Ghettobeschäftigten durch polnische Rentenkassen ausgezahlt werden, als Nachweis dafür gewertet, dass die Empfänger in Polen Beitragszeiten erfüllt haben und somit auch der deutschen Mindestbeitragszeit entsprechen?

Nach Auskunft der DRV kann der Bezug einer polnischen Sozial-Rente beziehungsweise Kombattanten-Rente nicht als Nachweis der im Einzelfall für die Erfüllung der allgemeinen Wartezeit erforderlichen Beitragszeiten gewertet werden, da diese Renten Entschädigungscharakter haben und unabhängig von anrechenbaren polnischen Beitragszeiten gezahlt werden.

11. Inwiefern teilt die Bundesregierung die Einschätzung der Fragestellerinnen und Fragesteller, dass die Nichtanerkennung von Ersatzzeiten für Personen, die im Ghetto tatsächlich beschäftigt waren, zu Ungleichbehandlungen unter den ehemaligen Ghettobeschäftigten führt, die vor dem Hintergrund der Entstehungsgeschichte und politischen Motivation des ZRBG korrekturbedürftig sind?

Welche Schlussfolgerungen zieht sie daraus?

12. Hat die Bundesregierung eine Position zum in der Vorbemerkung geäußerten Vorschlag, abweichend von § 250 SGB VI Ersatzzeiten auch bei solchen Personen anzuerkennen, die als unter 14-Jährige im Ghetto beschäftigt gewesen sind (bitte ggf. ausführen)?

Auf die Antwort der Bundesregierung zur Schriftlichen Frage Arbeitsnummer 119 im Monat Januar (BT-Drs. 18/7416, Seite 22) wird verwiesen.

13. Gäbe es aus Sicht der Bundesregierung grundsätzliche politische oder rechtliche Hindernisse, die gegen den in Frage 12 genannten Vorschlag sprechen (vor dem Hintergrund, dass mit dem ZRBG bereits im Jahr 2002 und erneut mit der Änderung des ZRBG im Jahr 2014 rentenrechtliches Neuland betreten wurde), und wenn ja, welche sind dies?

Eine Regelung, wonach Ersatzzeiten für ehemalige Ghetto-Beschäftigte bereits vor dem 14. Lebensjahr anerkannt würden, für andere Personen mit Ersatzzeitbeständen, unter ihnen ebenfalls NS-Verfolgte, jedoch nicht, würde zu Gerechtigkeitslücken führen und erheblichen verfassungsrechtlichen Bedenken begegnen. Im Übrigen würde eine solche Regelung Sinn und Zweck von Ersatzzeiten entgegenstehen, die einen durch außergewöhnliche Umstände hervorgerufenen Beitragsverlust ausgleichen sollen. Auf die Antwort der Bundesregierung zur Schriftlichen Frage Arbeitsnummer 119 im Monat Januar (BT-Drs. 18/7416, Seite 22) wird insoweit verwiesen.

Das Ziel des ZRBG, die während einer Beschäftigung in einem Ghetto entstandene Beitragszeit für einen Rentenanspruch wirksam werden zu lassen, insbesondere in Bezug auf die Zahlung der Rente ins Ausland, ist erreicht worden. Zu keiner Zeit war es vom Gesetzgeber beabsichtigt, mit dem ZRBG eine Rente „eigener Art“ zu schaffen, für die eine Mindestanzahl an Beiträgen nicht erforderlich ist.

Das ZRBG ergänzt die allgemeinen Regelungen der gesetzlichen Rentenversicherung, die auf den gezahlten Beiträgen basiert und daher grundsätzlich an eine versicherungspflichtige Beschäftigung anknüpft. Das gilt auch für die in diesem System enthaltenen Elemente der Wiedergutmachung, wie die Anerkennung von Beitragszeiten unter erleichterten Bedingungen (Ghetto-Beitragszeiten) oder den

Ersatz von Beitragsverlusten aufgrund bestimmter außergewöhnlicher Ereignisse, wie NS-Verfolgung, Vertreibung oder politische Haft in der DDR, durch Ersatzzeiten. Außerhalb des Systems der gesetzlichen Rentenversicherung kommen Entschädigungsleistungen in Betracht, die die Bundesrepublik Deutschland abhängig vom individuellen Verfolgungsschicksal an NS-Verfolgte in aller Welt erbringt.

14. Welche alternativen Möglichkeiten sieht die Bundesregierung für eine Lösung der beschriebenen Problematik, dass bestimmte Personen, die in einem Ghetto beschäftigt waren, wegen fehlender Beitrags- bzw. Ersatzzeiten keine Leistungen nach dem ZRBG erhalten können?

Im Jahr 2007 wurde die Richtlinie der Bundesregierung über eine Anerkennungsleistung an Verfolgte für Arbeit im Ghetto erlassen. Nach der sogenannten Anerkennungsrichtlinie, die vom Bundesamt für zentrale Dienste und offene Vermögensfragen (BADV) ausgeführt wird und die im Zuständigkeitsbereich des Bundesministeriums der Finanzen steht, sollten explizit Lebenssachverhalte erfasst werden, die durch das ZRBG nicht berücksichtigt sind. Die Voraussetzungen für den Erhalt der einmaligen Wiedergutmachungsleistung von 2000 Euro nach der Anerkennungsrichtlinie wurden im Vergleich zum ZRBG erleichtert. Die Anerkennungsleistung nach der Richtlinie dürfte bei den in Rede stehenden Fällen unter Vorliegen aller anderen Voraussetzungen zur Auszahlung kommen können.

15. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung über die gegenwärtige soziale Lebenssituation von Roma-Überlebenden, die in einem Ghetto in Transnistrien beschäftigt waren und heute ihren Wohnsitz in Osteuropa (insbesondere Rumänien, Moldau, Ukraine) haben?
16. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung hinsichtlich der sozialen Situation von Roma-Überlebenden, die in einem Ghetto auf dem Gebiet des damals von Deutschen besetzten Polens bzw. ins Deutsche Reich inkorporierten Teilen Polens beschäftigt waren?
17. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung hinsichtlich der sozialen Situation von Roma-Überlebenden, die in einem Ghetto auf dem Gebiet des damals von Deutschen besetzten Jugoslawiens oder der Slowakei beschäftigt waren?
18. Welche Kenntnisse hat die Bundesregierung hinsichtlich der sozialen Situation von Roma-Überlebenden, die in einem Ghetto innerhalb des unmittelbaren deutschen Herrschaftsbereiches gearbeitet haben und heute ihren Wohnsitz in Europa haben (alternativ bitte zu den Fragen 18 bis 21 jeweils Kenntnisse über die Lebenssituation hochbetagter Roma in diesen Ländern angeben)?

Der Bundesregierung liegen hierzu keine Informationen vor.

19. Welche insbesondere gesetzgeberischen Schlussfolgerungen zieht die Bundesregierung aus der in dieser Kleinen Anfrage beschriebenen Problematik?

Auf die Antworten zu den Fragen 11 bis 13 wird verwiesen.

Vorabfassung - wird durch die lektorierte Version ersetzt.

20. Wie viele Anträge auf Grundlage der Richtlinie der Bundesregierung über eine Anerkennungsleistung an Verfolgte für Arbeit in einem Ghetto, die keine Zwangsarbeit war (Anerkennungsrichtlinie) vom 1. Oktober 2007 wurden bislang beim Bundesamt für zentrale Dienste und offene Vermögensfragen insgesamt gestellt (bitte nach Jahr der Antragstellung, Geburtsjahr der Antragsteller, Wohnsitz bei Antragstellung auflisten)?

Bislang wurden beim Bundesamt für zentrale Dienste und offene Vermögensfragen insgesamt 79 595 Anträge auf eine Anerkennungsleistung nach der Anerkennungsrichtlinie gestellt. Eine Auflistung nach Jahr der Antragstellung und Wohnsitz bei der Antragstellung ist als Anlage beigelegt. Eine Auswertung nach Geburtsjahr der Antragsteller ist nicht möglich.

21. Ist die Bundesregierung in der Lage, anzugeben, wie vielen Personen, die in einem Ghetto gearbeitet hatten, Anträge auf Auszahlung der Anerkennungsleistung abgelehnt wurden, weil sie bereits Leistungen aus der Zwangsarbeiterentschädigung erhalten hatten?

Es wurden insgesamt 375 Anträge wegen Zwangsarbeit abgelehnt. Eine Auswertung danach, welcher Antrag wegen Erhalt einer Leistung aus der Stiftung „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft“ abgelehnt wurde, ist nicht möglich.

22. Wie viele Klagen gegen die Deutsche Rentenversicherung sind nach Kenntnis der Bundesregierung gegenwärtig im Zusammenhang mit Ghettorentenverfahren vor deutschen Gerichten anhängig, und was ist jeweils Ziel der Klage (bitte, soweit möglich, nach zuständigem Gericht, Jahr der Einreichung der Klage, Wohnsitzort der Kläger und betroffenem Ghetto auflisten)?

Die in der Vergangenheit zahlreichen Klageverfahren wegen grundsätzlicher Rechtsfragen zum ZRBG, zum Beispiel zum Rentenbeginn, sind mittlerweile alle abgeschlossen. Auch bezüglich der Anerkennung einzelner Ghettos sind aktuell keine Klageverfahren mehr anhängig. In den zum ZRBG noch vereinzelt anhängigen Klagen sind ausschließlich einzelfallbezogene Fragen der Beweiswürdigung zu klären.

Anträge auf Anerkennungsleistung - Stand 2/2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	insgesamt	
Algerien	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
Argentinien	1	44	26	1	11	14	3	4	2	0	106	
Australien	51	273	59	73	179	83	25	20	21	1	785	
Austral.-Ozeanien				Alle Antragsteller in AUSTRALIEN wohnhaft								0
Belgien	0	48	69	7	40	15	8	2	0	0	189	
Bolivien	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
Bosnien-Herzegowina	0	0	0	6	1	1	1	127	6	0	142	
Brasilien	4	51	13	2	19	12	2	2	2	0	107	
Bulgarien	2	2	1	0	0	0	0	1	0	1	7	
Chile	1	8	1	0	3	2	0	0	1	0	16	
Costa Rica	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	3	
Dänemark	0	1	1	0	1	24	2	0	0	1	30	
Deutschland	560	519	203	133	156	63	28	15	13	0	1.690	
Ecuador	0	2	0	0	1	1	0	0	0	0	4	
Estland	0	1	2	0	5	0	1	0	0	0	9	
Finnland	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2	
Frankreich	29	71	41	5	92	27	3	4	1	0	273	
Griechenland	0	0	0	0	16	4	0	15	3	1	39	
Großbritannien	19	100	7	2	49	29	10	8	13	1	238	
Indonesien	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
Israel	5.644	14.742	3.112	1.374	6.324	3.115	848	1.992	1.293	141	38.585	
Italien	1	5	0	0	3	1	0	0	2	0	12	
Kanada	307	1.606	147	42	371	218	47	29	74	3	2.844	
Kasachstan	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	4	
Kolumbien	0	1	2	0	2	0	0	1	0	0	6	
Kroatien	0	28	1	8	0	1	0	1	2	0	41	
Lettland	0	9	3	0	27	14	0	0	0	0	53	
Litauen	0	4	49	2	3	0	0	1	0	0	59	
Luxemburg	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	
Mazedonien, ehem. Jugosi. Rep.	0	0	0	0	0	0	0	0	364	0	364	
Mexiko	0	2	0	0	1	4	0	0	0	0	7	
Moldau (Moldawien)	64	47	4	2	1	1	0	0	0	0	119	
Monaco	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	
Montenegro	0	0	5	5	0	0	0	0	0	0	10	
Neuseeland	1	5	2	0	2	0	0	0	0	0	10	
Niederlande	2	10	3	1	1.024	242	18	40	21	1	1.362	
Norwegen	0	1	0	0	1	2	0	0	0	0	4	
Österreich	15	66	12	2	21	10	6	1	4	0	137	
Paraguay	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	4	
Polen	4	223	443	171	157	22	21	9	90	2	1.142	
Rumänien	5	64	7	41	79	5	4	55	1.552	27	1.839	
Russland	15	564	20	2	0	24	4	0	13	0	642	
Schweden	28	41	6	7	59	18	2	1	2	0	164	
Schweiz	5	18	2	4	8	3	2	2	3	0	47	
Serbien	0	2	341	3.264	253	15	157	8	194	24	4.258	
Slowakei	1	127	24	4	27	2	0	0	2	0	187	
Slowenien	0	0	2	0	0	1	0	2	0	0	5	
Spanien	0	1	1	1	7	2	0	0	1	0	13	
Südafrika	4	11	0	1	2	3	0	0	0	0	21	
Thailand	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	
Tschech. Republik	2	438	40	6	33	5	4	0	2	0	530	
Tunesien	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
Ukraine	35	897	95	93	10	14	0	2	30	0	1.176	
Ungarn	170	4.228	228	114	152	71	11	13	9	0	4.996	
Uruguay	0	23	0	0	1	1	0	0	2	0	27	
USA	1.642	9.481	1.972	382	1.967	929	231	202	270	12	17.088	
Usbekistan	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
Venezuela	0	14	4	1	9	4	0	0	1	0	33	
Weißrussland (Belarus)	0	127	11	2	1	1	0	0	13	0	155	
Sonstige	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
insgesamt	8.613	33.914	6.963	5.759	11.120	5.007	1.439	2.559	4.006	215	79.595	

Vorabfassung - wird durch die lektorierte Version ersetzt.

~~An:~~ Martin Lochner - Büro Tankred Schipanski MdB; Schipanski Tankred MdB
Betreff: AW: EILT: Anfrage bzgl. Gesetz zur Zahlbarmachung von Ghettorenten (ZRBG)

Sehr geehrter Herr Lochner,

das ZRBG (Gesetz zur Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen in einem Ghetto) ist ein rentenrechtliches Gesetz und ergänzt das allgemeine Rentenrecht des SGB VI (Sechstes Buch Sozialgesetzbuch). Das ZRBG enthält unter anderem Regelungen, wonach Beschäftigungszeiten von NS-Verfolgten in einem von den Nazis während des 2. Weltkrieges errichteten Ghetto im Vergleich zum allgemeinen Rentenrecht unter leichteren Bedingungen als Beitragszeiten anerkannt werden können, und es stellt sicher, dass Renten mit solchen Ghetto-Beitragszeiten auch ins Ausland gezahlt werden können.

Renten aus dem System der gesetzlichen Rentenversicherung knüpfen grundsätzlich an Beiträge aus einer versicherungspflichtigen Beschäftigung an. Das gilt auch für die in diesem System enthaltenen Elemente der Wiedergutmachung, wie die Anerkennung von Beitragszeiten unter erleichterten Bedingungen (Ghetto-Beitragszeiten) oder den Ersatz von Beitragsverlusten aufgrund bestimmter außergewöhnlicher Ereignisse, wie NS-Verfolgung, Vertreibung oder politische Haft in der DDR, durch Ersatzzeiten.

Bei Renten mit Ghetto-Beitragszeiten nach dem ZRBG handelt es sich somit nicht um Entschädigungsleistungen. Entschädigungsleistungen, für die das Bundesministerium der Finanzen zuständig ist, knüpfen nicht an Beiträge aus einer Beschäftigung an, sondern an den durch die NS-Verfolgung erlittenen persönlichen Schaden. Sie werden abhängig vom individuellen Verfolgungsschicksal an NS-Verfolgte in aller Welt gezahlt.

Mit freundlichen Grüßen

Im Auftrag

Sabine Schade

Referat LK2

Kabinetts- und Parlamentsangelegenheiten

Bundesministerium für Arbeit und Soziales

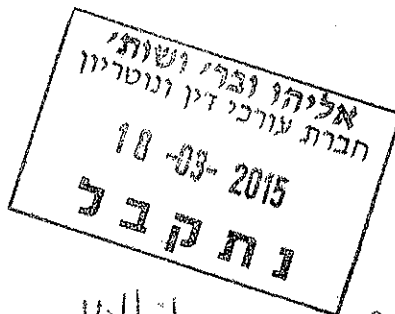
Wilhelmstr. 49, 10117 Berlin

9.

Deutsche Rentenversicherung Rheinland
40194 Düsseldorf

Weber und Co
Menachem Begin Rd. 23
66184 Tel Aviv
Israel

Mittwoch: 31.5.2015
FE: ~~18-6-2015~~

Hauptverwaltung
Düsseldorf
Bereich Rente
Königsallee 71
Düsseldorf
Telefon 0211 937-0
Telefax 0211 937-3096
www.deutsche-rentenversicherung-
rheinland.de

Ihre Gesprächspartnerin:
Frau Pflug

Telefon 0211 937-2036
Telefax 0211 937-1442
post@drv-rheinland.de

Wir sind auf jeden Fall für Sie da
von 9:00 bis 15:00 Uhr (Mo. bis Do.)
von 9:00 bis 13:30 Uhr (Fr.)

Versicherungsnummer: 13 030934 F 552 R 5685
20. Februar 2015

Betreff: SV 8628

Bezug:

Sehr geehrte Damen und Herren,

in der Anlage geben wir Ihnen als dem Bevollmächtigten der Obengenannten das Schreiben vom 20.02.2015 bekannt.

Mit freundlichen Grüßen
Deutsche Rentenversicherung Rheinland

Anlagen

Versicherungsnummer:
R 5685

**Deutsche
Rentenversicherung**

Rheinland

Deutsche Rentenversicherung Rheinland
40194 Düsseldorf

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Israel

20.02.2015

Unser Geschäftszeichen: 13 030934 F 552

Ihre Rentenangelegenheit

Sehr geehrte Frau [REDACTED]

aus der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung kann nur dann eine Rente gezahlt werden, wenn die so genannte Wartezeit erfüllt ist. Bei der Wartezeit handelt es sich um eine Mindestversicherungszeit. Das heißt, dass für mindestens 60 Kalendermonate bestimmte rentenrechtliche Zeiten (Beitrags- und Ersatzzeiten) vorhanden sein müssen, damit überhaupt erst ein Rentenanspruch entstehen kann. Bei der Ermittlung der 60 Kalendermonate werden die Zeiten, die in der israelischen Nationalversicherung zurückgelegt worden sind ebenfalls berücksichtigt.

Für die Ghettoarbeitszeiten sowie eventueller Ersatzzeiten können 24 Kalendermonate angerechnet werden. Nach Auskunft der israelischen Nationalversicherung wurden dort 0 Kalendermonate anrechenbare Versicherungszeiten zurückgelegt.

An der Wartezeit fehlen somit noch 36 Kalendermonate.

Für die fehlenden Kalendermonate können Sie freiwillige Beiträge zur deutschen Rentenversicherung entrichten.

Aufgrund Ihres Antrags vom 22.03.2012 könnten Sie vom 01.01.2011 bis 31.12.2013 sechsendreißig freiwillige Beiträge entrichten. Für die

Seite 1 von 2

Abteilung Versicherung, Rente und Rehabilitation

Königsallee 71, 40215 Düsseldorf
Telefon 0211 937-2036
Telefax 0211 937-1442
www.deutsche-rentenversicherung-
rheinland.de

Wir sind für Sie da
von 9:00 bis 15:00 Uhr (Mo.-Do.)
von 9:00 bis 13:30 Uhr (Fr.)

Unsere Bankverbindungen:

Helaba

BLZ 300 500 00, Kto. 4061313
IBAN DE30 3005 0000 0004 0613 13
BIC: WELADED

Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG
BLZ 302 201 90, Kto. 4424077
IBAN DE51 3022 0190 0004 4240 77
BIC: HYVEDEMM414

Commerzbank AG
BLZ 300 400 00, Kto. 132767500
IBAN DE55 3004 0000 0132 7675 00
BIC: COBADEFFXXX

Deutsche Bank AG
BLZ 300 700 10, Kto. 298584400
IBAN DE32 3007 0010 0298 5844 00
BIC: DEUTDEDDXXX

Dresdner Bank AG
BLZ 300 800 00, Kto. 211582700
IBAN DE98 3008 0000 0211 5827 00
BIC: DRESDEFF300

Kreissparkasse Düsseldorf
BLZ 301 502 00, Kto. 0001020593
IBAN DE90 3015 0200 0001 0205 93
BIC: WELADED1KSD

Postbank AG Köln
BLZ 370 100 50, Kto. 17860509
IBAN DE23 3701 0050 0017 8605 09
BIC: PBNKDEFF

SEB AG
BLZ 300 101 11, Kto. 1000305300
IBAN DE06 3001 0111 1000 3053 00
BIC: ESSEDE5F300

Volksbank Düsseldorf Neuss eG
BLZ 301 602 13, Kto. 1610015
IBAN DE92 3016 0213 0001 6100 15
BIC: GENODED1DNE

Versicherungsnummer:
R 5685

Deutsche
Rentenversicherung
Rheinland

Erfüllung der Wartezeit genügt die Entrichtung der gesetzlichen Mindestbeiträge. Der monatliche Mindestbeitrag für das Jahr 2011 beträgt 79,60 EUR, für das Jahr 2012 78,40 EUR und für das Jahr 2013 85,05 EUR.

Dies bedeutet, dass Sie mindestens den Betrag in Höhe von 2.916,60 EUR an uns zahlen müssten, um einen Anspruch auf Zahlung einer Rente zu haben.

Die Rente würde bei fristgerechter Zahlung der freiwilligen Beiträge am 01.01.2014 beginnen. Die Nachzahlung würde dann ca. 1.136,46 EUR betragen.

Sofern die Wartezeit erfüllt wäre, ergäbe sich anhand einer unverbindlichen Probeberechnung aus den anerkannten Ghettoarbeitszeiten und den freiwilligen Beiträgen ein monatlicher Rentenanspruch von etwa 81,81 EUR.

Wir bitten Sie vor diesem Hintergrund bis zum 31.05.2015 um Mitteilung, ob Sie die Beiträge einzahlen wollen

Mit freundlichen Grüßen

Im Auftrag

Versicherungsnummer	Kennzeichen	Anlage	Datum
13 030934 F 552 5680	(000-01)	2	09.04.2013

Versicherungsverlauf
für ~~XXXXXXXXXX~~

In der nachfolgenden Aufstellung sind die im Versicherungskonto gespeicherten Daten aufgeführt, die zur Feststellung und Erbringung von Leistungen erheblich sind.

Allgemeine Rentenversicherung
- Rentenversicherung der Arbeiter -
Zeiten im Beitrittsgebiet/
Reichsgesetzliche Zeiten außerhalb
der Bundesrepublik Deutschland

RBY	16.06.44-31.12.44	747,50 RM	7 Mon. Pflichtbeitragszeit
RBY	01.01.45-17.01.45	50,43 RM	1 Mon. Pflichtbeitragszeit

Allgemeine Rentenversicherung
- Rentenversicherung der Arbeiter -

	03.09.48-31.12.48	413,00 DM	4 Mon. Pflichtbeitragszeit
	03.09.48-31.12.49		NS-Verfolgung keine Anrechnung
	01.01.49-31.05.49	680,00 DM	5 Mon. Pflichtbeitragszeit
	01.06.49-31.12.49	952,00 DM	7 Mon. Pflichtbeitragszeit

Erläuterung der verwendeten Abkürzungen:

RBY = Reichsgesetzliche Beitragszeiten außerhalb des Geltungsbereichs des Sozialgesetzbuchs

Hinweise zum Versicherungsverlauf:

Soweit Monate mit mehreren beitragsfreien Zeiten belegt sind, wird nur eine Zeit zugrunde gelegt.

Pauschale Anrechnungszeit

Für die Zeit vor dem 01.01.1957 wird als beitragsfreie Zeit eine pauschale Anrechnungszeit berücksichtigt, soweit sie mehr Monate umfasst, als Anrechnungszeiten nachgewiesen sind.

Die pauschale Anrechnungszeit wird wie folgt berechnet:

Maßgebende Gesamtzeit vom 01.06.1944 bis 31.01.1945	8 Mon.
vermindert um die hierauf entfallenden Kalendermonate mit Beitrags-/Ersatzzeiten	8 Mon.
verbleiben als Gesamtlücke	0 Mon.

Eine pauschale Anrechnungszeit ergibt sich nicht.

Bis 31.12.1956 nachgewiesene Anrechnungszeit	0 Mon.
--	--------

Versicherungsnummer Kennzeichen
13 030934 F 552 5680 (000-01)

Seite
03

Datum
09.04.2013

* * * * *

Dieser Bescheid ist maschinell erstellt und deshalb auch ohne
Unterschrift und Siegel wirksam.

Mit freundlichen Grüßen

Ihre Deutsche Rentenversicherung
Rheinland

G

Versicherungsnummer 13 240333 P 580
Kennzeichen 3429

Deutsche
Rentenversicherung

Rheinland

Deutsche Rentenversicherung Rheinland, 40194 Düsseldorf

Frau

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Abteilung Versicherung, Rente
und Rehabilitation

Königsallee 71
40215 Düsseldorf
Telefon +49 211 937-3575
Telefax +49 211 937-1482
www.deutsche-rentenversicherung-
rheinland.de

Der schnelle Rat
Unser kostenfreies Bürgertelefon
0800 100048013

post@drv-rheinland.de

Wir sind auf jeden Fall für Sie da
Mo. bis Do. von 9:00 bis 15:00 Uhr
Fr. von 9:00 bis 13:00 Uhr
und nach Vereinbarung

18. Januar 2016

Rentenbescheid

Sehr geehrte Frau [REDACTED]

auf Ihren Antrag vom 14.10.2014 erhalten Sie von uns
Regelaltersrente.

Die Rente beginnt am 01.04.1998.

Sie wird für die Zeit ab dem 01.04.2016 laufend vierteljährlich gezahlt.

Höhe der laufenden Zahlung	
Monatliche Rente ab dem 01.04.2016	57,22 EUR
monatlicher Zahlungsbetrag	57,22 EUR

Wegen der geringen Höhe zahlen wir vierteljährlich	3 x 57,22 EUR =	171,66 EUR
---	-----------------	------------

Nachzahlung		
Für die Zeit vom 01.04.1998 bis zum 31.03.2016 beträgt die Nachzahlung		11.119,22 EUR

Zahlungsweg
Die vierteljährliche Zahlung und die Nachzahlung werden auf das
angegebene Konto überwiesen.

ist aus ver-
tungsstellen
kuehen

Versicherungsnummer	Kennzeichen	Anlage	Seite	Datum
13 240333 P 580	3429 (000-01)		01	18.01.2016

Versicherungsverlauf

Versicherungsverlauf

In der nachfolgenden Aufstellung sind die im Versicherungskonto gespeicherten Daten aufgeführt, die zur Feststellung und Erbringung von Leistungen erheblich sind.

Deutschland

Allgemeine Rentenversicherung
- Rentenversicherung der Arbeiter -
Zeiten im Beitrittsgebiet/
Reichsgesetzliche Zeiten außerhalb
der Bundesrepublik Deutschland

RBY	01.10.42-31.12.42	357,00 RM	3 Mon. Pflichtbeitragszeit
RBY	01.01.43-31.05.43	585,00 RM	5 Mon. Pflichtbeitragszeit

Allgemeine Rentenversicherung
- Rentenversicherung der Arbeiter -

	24.03.47-31.12.47	806,20 RM	10 Mon. Pflichtbeitragszeit
	24.03.47-31.12.49		NS-Verfolgung keine Anrechnung
	01.01.48-31.12.48	1.260,00 DM	12 Mon. Pflichtbeitragszeit
	01.01.49-31.05.49	680,00 DM	5 Mon. Pflichtbeitragszeit
	01.06.49-31.12.49	952,00 DM	7 Mon. Pflichtbeitragszeit

Erläuterung der verwendeten Abkürzungen:

RBY = Reichsgesetzliche Beitragszeiten außerhalb des Geltungsbereichs des Sozialgesetzbuchs

Hinweise zum Versicherungsverlauf:

Die ersten 36 Kalendermonate mit deutschen Pflichtbeitragszeiten für eine versicherte Beschäftigung oder selbständige Tätigkeit bis zur Vollendung des 25. Lebensjahres gelten stets auch als Anrechnungszeiten wegen einer beruflichen Ausbildung.

Soweit Monate mit mehreren beitragsfreien Zeiten belegt sind, wird nur eine Zeit zugrunde gelegt.

Versicherungsnummer, Kennzeichen:
53 011039 W 565, 5540

Deutsche
Rentenversicherung

Bund

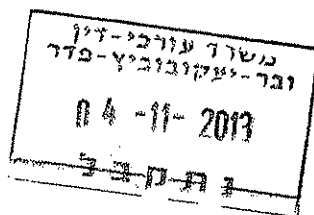
Abteilung Internationale Aufgaben
und Beratungsdienst

Deutsche Rentenversicherung Bund · 10704 Berlin

Ruhrstraße 2, 10709 Berlin
Postanschrift: 10704 Berlin
Telefon 030 865-96719
Telefax 030 865-27240
Servicetelefon 0800 100048070
www.deutsche-rentenversicherung-
bund.de
drv@drv-bund.de

Datum 24.10.2013

Weber Yacobovitch Feder
23 Menachem Begin Rd.
6618356 TEL AVIV
ISRAEL

Rentenbescheid

Sehr geehrte Damen und Herren,

auf Ihren Antrag vom 06.08.2004 stellen wir die

Regelaltersrente

für

neu fest.

Die Rente beginnt am 01.10.2004.

Für die Zeit ab 01.12.2013 werden laufend monatlich 675,17 EUR
gezahlt.

Die Rente für den jeweiligen Monat wird zum Monatsanfang
ausgezahlt.

Für die Zeit vom 01.10.2004 bis zum 30.11.2013
beträgt die Nachzahlung 18.316,55 EUR

Die monatliche Zahlung wird auf das angegebene
Konto überwiesen.

Die Nachzahlung wird ausgezahlt.

Versicherungsnummer
53 011039 W 565

Anlage 4, 22.08.2013
Seite 1

ZWEITSCHRIFT

Entgeltpunkte für beitragsfreie und beitragsgeminderte Zeiten

Beitragsfreie Zeiten erhalten den Durchschnittswert an Entgeltpunkten, der sich aus der Gesamtleistung an Beitragszeiten im belegungsfähigen Zeitraum ergibt. Dabei erhalten sie den höheren Durchschnittswert aus der Grundbewertung aus allen Beitragszeiten oder der Vergleichsbewertung aus ausschließlich vollwertigen Beitragszeiten. Vollwertige Beitragszeiten sind Beitragszeiten, die nicht als beitragsgemindert gekennzeichnet sind.

Beitragsfreie Zeiten sind im Versicherungsverlauf daran zu erkennen, dass dem Kalendermonat kein Beitrag zugeordnet ist (z. B. krank/Gesundheitsmaßnahme, Schulausbildung, militärischer Dienst).

Beitragsgeminderte Zeiten erhalten mindestens die Entgeltpunkte, die sie als beitragsfreie Zeiten erhalten würden.

Für beitragsfreie und beitragsgeminderte Zeiten werden auch Entgeltpunkte (Ost) ermittelt.

Grundbewertung

Die Summe der Entgeltpunkte für alle Beitragszeiten ist um Entgeltpunkte für Zeiten einer beruflichen Ausbildung zu erhöhen. Jeder Kalendermonat mit Beitragszeiten einer beruflichen Ausbildung erhält 0,0833 Entgeltpunkte, es sei denn, dass er als Beitragszeit diesen Wert bereits erreicht hat.

Zeiten beruflicher Ausbildung

Juni	1944	1 Monat
Juli	1944 - Dezember	6 Monate
Januar	1945	1 Monat

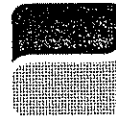
maßgebender Wert		
0,0833 Entgeltpunkte x	8 Monate =	0,6664 Punkte
berücksichtigte Entgeltpunkte	-	0,3545 Punkte
Entgeltpunkte zusätzlich		= 0,3119 Punkte

Zusätzliche Entgeltpunkte für Zeiten beruflicher Ausbildung	=	0,3119 Punkte
---	---	---------------

davon sind Entgeltpunkte (Ost)		0,3119 Punkte
--------------------------------	--	---------------

Summe der Entgeltpunkte für alle Beitragszeiten		18,1342 Punkte
---	--	----------------

Entgeltpunkte für die Grundbewertung	=	18,4461 Punkte
--------------------------------------	---	----------------

Abteilung Versicherung, Rente
und Rehabilitation

Königsallee 71
40215 Düsseldorf
Telefon +49 211 937-3575
Telefax +49 211 937-1442
www.deutsche-rentenversicherung-
rheinland.de

Der schnelle Rat
Unser kostenfreies Bürgertelefon
0800 100048013

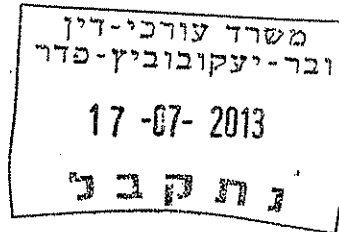
post@drv-rheinland.de

Wir sind auf jeden Fall für Sie da
Mo. bis Do. von 9:00 bis 15:00 Uhr
Fr. von 9:00 bis 13:00 Uhr
und nach Vereinbarung

Deutsche Rentenversicherung Rheinland, 40194 Düsseldorf

Frau

[REDACTED]

08. Juli 2013

Rentenbescheid

Sehr geehrte [REDACTED],

auf Ihren Antrag vom 20.04.2012 erhalten Sie von uns

Regelaltersrente.

Die Rente beginnt am 01.05.2004.

Ab 01.07.2013 stehen monatlich zu
Wegen der geringen Höhe zahlen wir
halbjährlich

5,67 EUR.
6 x 5,67 EUR = 34,02 EUR.

Für die Zeit vom 01.05.2004 bis zum 30.06.2013 beträgt
die Nachzahlung

608,22 EUR

Die halbjährliche Zahlung und die Nachzahlung werden auf das angege-
bene Konto überwiesen.

Versicherungsnummer 13 240439 G 597   Kennzeichen 5695   (000-01)   Anlage 2   Datum 08.07.2013

Versicherungsverlauf
für ~~01.01.1957 - 31.12.1956~~

In der nachfolgenden Aufstellung sind die im Versicherungskonto gespeicherten Daten aufgeführt, die zur Feststellung und Erbringung von Leistungen erheblich sind.

Deutschland

Allgemeine Rentenversicherung
- Rentenversicherung der Arbeiter -
Zeiten im Beitrittsgebiet/
Reichsgesetzliche Zeiten außerhalb
der Bundesrepublik Deutschland

RBY 01.01.43-30.04.43   468,00 RM   4 Mon. Pflichtbeitragszeit

Israel

Allgemeines System

AUSL	01.03.59-28.02.61	24 Monate	24 Mon. Pflichtbeitragszeit (nur für den Anspruch)
AUSL	01.10.62-30.09.68	72 Monate	72 Mon. Pflichtbeitragszeit (nur für den Anspruch)
AUSL	01.01.69-30.04.04	424 Monate	424 Mon. Pflichtbeitragszeit (nur für den Anspruch)

Erläuterung der verwendeten Abkürzungen:

RBY = Reichsgesetzliche Beitragszeiten außerhalb des Geltungsbereichs des Sozialgesetzbuchs

AUSL = Vom zuständigen ausländischen Versicherungsträger mitgeteilte Zeiten in einem EU-, EWR-, Vertragsstaat

Pauschale Anrechnungszeit

Für die Zeit vor dem 01.01.1957 wird als beitragsfreie Zeit eine pauschale Anrechnungszeit berücksichtigt, soweit sie mehr Monate umfasst, als Anrechnungszeiten nachgewiesen sind.

Die pauschale Anrechnungszeit wird wie folgt berechnet:

Maßgebende Gesamtzeit vom 01.01.1943 bis 30.04.1943	4 Mon.
vermindert um die hierauf entfallenden Kalendermonate mit Beitrags-/Ersatzzeiten	4 Mon.
verbleiben als Gesamtlücke	0 Mon.

Eine pauschale Anrechnungszeit ergibt sich nicht.

Bis 31.12.1956 nachgewiesene Anrechnungszeit	0 Mon.
--	--------

41

לשכת עורכי הדין בישראל - הועד המרכזי
THE ISRAEL BAR - CENTRAL COMMITTEE

11/5/95

3179/ק

לכבוד
מר א. א. זובר, עו"ד
רח' אלנבי 120
תל - אביב
ח.נ.

הנדון: שכ"ט בתביעות ביטוח סוציאלי מגרמניה

עפ"י בקשתך הריני לאשר לך כדלקמן:

- 1 שכ"ט בתביעה שהטיפול בה מסתיים אצל הרשות המינהלית בביטוח סוציאלי - 9 פנסיות חודשיות לפי ערכן ביום מתן ההחלטה + מע"מ.
2. השיג עו"ד גם תשלום רטרואקטיבי בנוסף על הפנסיה החודשית. יהיה הוא זכאי ל - 15% + מע"מ מהסכום הרטרואקטיבי פחות סכום ששולם עבור רכישת הפנסיה.

שכר טרחה זה אושר בישיבת ועדתנו.

ועד פעולות משפטיות ישולם שכר טרחה בנפרד.

אשר על כן. שכ"ט בשיעור 9 פנסיות + 15% מן הסכום הרטרואקטיבי. נפרט שהסכום הרטרואקטיבי נרכש חינם אין כסף) הוא סכום הוגן ומקובל. על אחת כמה וכמה זהו סכום הוגן בשים לב לכך שלשם השגתו היו דרושות פעולות משפטיות בבית המשפט לביטוח סוציאלי ובדרגת ערך בעקבות דחית התביעה ברכאות ראשונות.

בכבוד רב ובב"ח.

א. ויסברג, עו"ד

יו"ר הועדה לפיצויים

וביטוח סוציאלי מגרמניה

500

Sozialgericht Berlin

Sozialgericht Berlin, Invalidenstraße 52, 10557 Berlin

Einschreiben/Rückschein

WEBER & Co.
23 Menachem Begin Rd., Levinstein Tower
6618356 Tel-Aviv
Israel

אליהו ובני ושות'
חברת עורכי דין ונוטריון
03-11-2014
נתקבל

FE Berufung: 3.2.2014

Ihr Zeichen
SV 5218

Aktenzeichen (Bitte stets angeben)
S 1 R 2405/11

Durchwahl
90227-2710

Datum
09.10.2014

Sehr geehrte Damen und Herren,

in dem Rechtsstreit
~~Abraham G. G. G. G.~~ ./ Deutsche Rentenversicherung Bund

erhalten Sie anliegend

- eine Ausfertigung des Gerichtsbescheides vom 6. Oktober 2014
zur Kenntnis übersandt.

Mit freundlichen Grüßen
Auf richterliche Anordnung

Thiel
Justizobersekretärin

Dieses Schreiben ist maschinell erstellt und daher nicht unterzeichnet.

Anlagen
wie im Text erwähnt

Ausfertigung

Sozialgericht Berlin

Az.: S 1 R 2405/11

Im Namen des Volkes

Gerichtsbescheid

In dem Rechtsstreit

~~_____~~
~~_____~~

- Kläger -

Proz.-Bev.:
Rechtsanwälte WEBER & Co.,
23 Menachem Begin Rd., Levinstein Tower, 66184 Tel-Aviv, , Israel
- SV 5218 -

gegen

Deutsche Rentenversicherung Bund,
Ruhrstr. 2, 10709 Berlin,
- 53 180235 G 055 5540 SG -

- Beklagte -

hat die 1. Kammer des Sozialgerichts Berlin am 6. Oktober 2014 durch den Richter am Sozialgericht Köhler für Recht erkannt:

Die Klage wird abgewiesen.

Die Beteiligten haben einander keine Kosten zu erstatten.

Tatbestand

Die Beteiligten streiten über die Anerkennung von Ghettoarbeitszeiten im Rahmen der Gewährung einer Altersrente.

Der Kläger wurde am 18.02.1935 in Sosnowic/Polen geboren. Er ist anerkannter Verfolgter des Nationalsozialismus. Der Kläger ist 1950 nach Israel ausgewandert, dessen Staatsangehörigkeit er besitzt. Er bezieht von der Beklagten seit 1. März 2000 eine Altersrente. Der Kläger hatte mit Schreiben vom 5.5.2003 die Zahlbarmachung von im Ghetto zurückgelegten Arbeitszeiten (Zeitraum März 1942 bis August 1943) beantragt. Er reichte zur Begründung u.a. den Fragebogen zum ZRBG ein. Die Beklagte hatte mit Bescheid vom 09.08.2004 diesen Überprüfungsantrag mit der Begründung, dass der Kläger im Entschädigungsverfahren angegeben habe, dass er sich auf dem Dachboden der Fabrik versteckt gehalten habe, abgelehnt. Zur Begründung des dagegen erhobenen Widerspruchs hatte der Kläger mit Schreiben vom 09.12.2004 vorgetragen, dass der von der Beklagten angeführte Widerspruch hinsichtlich seiner Angaben im Entschädigungsverfahren, dass er sich versteckt habe, nicht bestünde, weil diese Angabe sich erst auf den Zeitraum als das Ghetto in ein Zwangsarbeitslager umgewandelt worden war (nach August 1943), bezöge. Weiterhin reicht er seine Schilderung vom 22.12.2002 zu den Verfolgungsabläufen ein. Die Widerspruchsstelle der Beklagten wies den Widerspruch des Klägers durch Widerspruchsbescheid vom 25. April 2005 zurück. Die Bescheide wurden bestandskräftig.

Mit Schreiben vom 24.11.2009 stellte der Kläger einen erneuten Überprüfungsantrag. Diesen lehnte die Beklagte mit Bescheid vom 22.07.2010 ab. Sie führte hierzu aus, dass die Widersprüche in den Jahren 1967/1972 und 2002/2003 hinsichtlich der Schilderung der Verfolgung nicht aufgeklärt worden seien. Im Rahmen des dagegen durchgeführten Widerspruchsverfahrens reichte der Kläger eine Zeugenerklärung seiner Schwester, Teresa Marder geb. Grajcer, vom 21.10.2010 ein.

Die Widerspruchsstelle der Beklagten wies den gegen den Bescheid vom 22.07.2010 erhobenen Widerspruch durch Widerspruchsbescheid vom 17.01.2011 zurück.

Hiergegen wendete sich der Kläger mit der beim Sozialgericht erhobenen Klage. Er trägt vor, dass die von der Beklagten angeführten Widersprüche nicht bestünden; zudem sei durch die Zeugenaussage der Schwester die Beschäftigung des Klägers ausreichend bestätigt worden.

Dem schriftlichen Vorbringen des Klägers ist zu entnehmen, dass er beantragt,

die Beklagte unter Aufhebung des Bescheides vom 22.07.2010 in der Gestalt der Widerspruchsbescheides vom 17.01.2011, unter Abänderung des Bescheides vom 24.1.2000 zu verurteilen, die Zeit vom 1. März 1942 bis zum 31. August 1943 als glaubhaft gemachte Ghettoarbeitszeit nach dem ZRBG anzuerkennen und eine höhere Rente zu gewähren.

Die Beklagte beantragt,

die Klage abzuweisen.

Zur Begründung beruft sie sich auf die in den Bescheiden enthaltenen Ausführungen.

Hinsichtlich der weiteren Einzelheiten des Sach- und Streitstandes wird auf die zwischen den Beteiligten gewechselten Schriftsätze nebst Anlagen sowie auf die, den Kläger betreffende Verwaltungsakte der Beklagten und die Entschädigungsakten des Klägers, seiner Eltern Smuel und Zysla Grajciar sowie seiner Schwester Teresa Marder, welche Gegenstand der Entscheidung der Kammer waren, Bezug genommen. Die Beteiligten wurden zu der Absicht des Gerichts durch Gerichtsbescheid zu entscheiden angehört.

Entscheidungsgründe

Die Kammer konnte gem. § 105 Sozialgerichtsgesetz –SGG– ohne mündliche Verhandlung entscheiden, weil keine besonderen Schwierigkeiten tatsächlicher oder rechtlicher Art vorliegen und der Sachverhalt geklärt ist.

Die zulässige Klage ist unbegründet.

Die angefochtenen Bescheide sind rechtlich nicht zu beanstanden.

Der Kläger hat keinen Anspruch auf Anerkennung der Zeit vom 01.03.1942 – 31.08.1943 als glaubhaft gemachte Ghettoarbeitszeit i.S.d. ZRBG und Gewährung einer höheren Altersrente unter Zugrundelegung dieser Zeiten.

Die Anerkennung der geltend gemacht Zeit vom 1. März 1942 bis zum 31. August 1943 als Beitragszeit nach § 1 ZRBG scheidet aus, weil die Voraussetzungen für eine Anerkennung weder nachgewiesen noch glaubhaft gemacht worden sind.

Nach § 1 ZRBG gilt das Gesetz für Zeiten der Beschäftigung von Verfolgten in einem Ghetto, die sich dort zwangsweise aufgehalten haben, wenn 1. die Beschäftigung a) aus freiem Willensentschluss zustande gekommen ist, b) gegen Entgelt ausgeübt wurde und 2. das Ghetto sich in einem Gebiet befand, das vom Deutschen Reich besetzt oder diesem eingegliedert war, soweit für diese Zeiten nicht bereits eine Leistung aus einem System der sozialen Sicherheit erbracht wird (BSG Urteil vom 0.10.2004 –B 13 RJ 59/03 R-).

Vorliegend lässt sich bereits nicht feststellen, ob eine, in den Grenzen eines Ghettos zumindest ansatzweise, (frei) gewählte Beschäftigung des Klägers, gegen Entgelt zu dem behaupteten Zeitpunkt vorgelegen hat. Im Entschädigungsverfahren hatte der Vater des Klägers in seiner eidesstattlichen Erklärung vom 17.02.1967 angegeben, dass er in der Fabrik als Elektriker gearbeitet habe. Er sei auch insoweit privilegiert

gewesen, als der Leiter, der Herr Schwedler, ihm und seiner Familie ein Dachbodenzimmer zur Verfügung gestellt habe. Er führt dann weiter aus, dass: „... wir in Schrecken, Not, in Hunger, die Zeit des Aufenthaltes in diesem Betrieb gelebt haben, bis eines Tages, dies konnte gewesen sein, im August 1943... ich durch Herrn Schwedler aufmerksam gemacht, dass ich mit meiner Familie den Betrieb, so schnell als möglich verlassen und einen anderen Platz suchen soll... .“ Daraus ergibt sich, dass die Familie, entgegen der Angabe der Klägers in dem klarstellenden Schriftsatz vom 09.12.2004 und 19.10.2010, nicht erst nach der Auflösung bzw. Umwandlung des Ghettos in ein Zwangsarbeitslager im August 1943 in dem Dachzimmer des Betriebes, sondern schon während der Beschäftigung des Vaters in diesem Betrieb sich dort aufgehalten hatten. Diese Erklärung steht auch im Einklang mit der ebenfalls im Rahmen des Entschädigungsverfahrens abgegebenen Erklärung des Klägers vom 16.02.1967, wonach er sich erinnere, dass sie in einer dunklen Nacht von ihrem Versteck in der Fabrik, wo sie auf dem Dachboden waren, gehen mussten. Ihre Bestätigung finden die Angaben des Vaters des Klägers auch in der eidesstattlichen Erklärung der Mutter, Zysla Grajciar, vom 16.02.1967, wonach sie in dem Betrieb, in dem ihr Mann beschäftigt war, als Arbeiterin engagiert worden ist und die Kinder auf dem Dachboden dieses Betriebes waren. „Dieses ... dauerte bis zum Jahre 1943; etwa im Monat August,... als der Betriebsleiter uns sagte, wir müssen so schnell wie möglich, vom Versteck heraus und den Betrieb verlassen“. Auch durch diese Aussage wird ein Aufenthalt schon während der Beschäftigung der Eltern bis zum August 1943 dargelegt. Auch die Schwester des Klägers bestätigte in ihrer eidesstattlichen Erklärung vom 16.02.1967, dass sie auf einem Dachboden einer Fabrik lebte; „wo Vater und Mutter tagsüber gearbeitet haben und ich musste mich allein, entwurzelt von der Schule, vom Leben, von Freundinnen, leben.“ Hier wird ebenfalls der Aufenthalt während der Beschäftigung und gleichzeitig die Isolierung von der Außenwelt dargestellt. Zu den späteren Angaben im Jahr 1972, dass keine früheren Anträge gestellt worden seien, ist darauf hinzuweisen, dass sämtliche eidesstattlichen Erklärungen aus dem Jahr 1967 von den jeweiligen Personen unterzeichnet worden sind und mit den Unterschriften aus dem Jahre 1972 der jeweiligen Personen eine auffällige

Übereinstimmung aufweisen. Sollten diese aus dem Jahre 1967 abgegebenen Erklärungen nicht von den jeweiligen Personen stammen müssten sie sich die entstandenen Widersprüche und die Nichtaufklärbarkeit zurechnen lassen, weil mit der Unterschrift auch der Inhalt legalisiert worden ist. Weiterhin bestehen Diskrepanzen hinsichtlich der ausgeübten Tätigkeit. Im Fragebogen zum ZRBG gab der Kläger zum Beschäftigungsort/Arbeitsstätte (Frage 2) unter a) an: im Ghetto für den Judenrat b) im Ghetto und Umgebung. Zur Frage des Arbeitsressorts und der ausgeübten Beschäftigung führte er unter a) an Botenjunge, Botengänge. In seiner Erklärung vom 22.12.2002 gab der Kläger an, dass er seinem Vater half, ihm das Werkzeug reicht und als Laufbursche in der Abteilung den vielen Arbeiterinnen diene. Eine Beschäftigung beim Judenrat, wie in dem Fragebogen zum ZRBG angegeben, wird hier nicht mitgeteilt. Ebenso verhält es sich mit der Erklärung des Klägers vom 08.04.2012 im laufenden Prozess. Hieraus wird ersichtlich, dass der Kläger offenbar nicht mehr über eine genauere Kenntnis der damaligen Verhältnisse verfügt, was angesichts der Zeitabläufe auch nachvollziehbar ist. Die aufgetretenen Divergenzen lassen sich somit durch die Aussagen des Klägers jedenfalls nicht mehr aufklären, so dass den heutigen Aussagen des Klägers keine überwiegende Wahrscheinlichkeit der Richtigkeit zukommen kann. Die bestehenden Widersprüche sind auch durch die zeugenschaftliche Erklärung der Schwester des Klägers, der Teresa Marder vom 21.10.2010 nicht ausgeräumt worden. Die Angaben der Zeugin Marder in ihrer Aussage vom 21.10.2010 stehen im Widerspruch zu den von ihr während des Entschädigungsverfahrens gemachten Angaben. Ihr fehlten zudem offensichtlich relevante Kenntnisse zu den vom Kläger ausgeübten Tätigkeiten. Sie berichtet ausschließlich über Hilfstätigkeiten des Klägers für seinen Vater, Tätigkeiten als Bote für den Judenrat, wie vom Kläger im ZRBG Fragebogen angefügt, werden von ihr jedoch nicht erwähnt. Weiterhin berichtete die Zeugin davon, dass der Vater die Familie in einem Erdbunker als das Ghetto liquidiert wurde, versteckt hatte. Die Mutter sei bei einem Ausgang verhaftet worden. Sie seien daraufhin in das Ghetto, das nun ein Arbeitslager geworden ist, zurück gekommen. Ihr Vater der noch außerhalb des Ghettos versteckt gewesen sei, habe sie dann einzeln herausgeschmuggelt. Diese Angaben finden sich in keiner der

damaligen Darstellungen der Verfolgung im Rahmen der Entschädigungsverfahren. Weder in den Erklärungen aus dem Jahre 1967 noch anlässlich der Aussagen im Jahre 1972. Insoweit verfügt die Zeugin offenbar über keine hinreichenden Erinnerungen mehr, so dass ihre Angaben zu den Beschäftigungen des Klägers angesichts der unterschiedlichen Schilderungen zum Aufenthalt in dem Wehrmachtbetrieb nicht zu überzeugen vermögen. Eine eigene Tätigkeit im Ghetto, zusammen mit ihrer Mutter, wird in der eidesstattlichen Erklärung von Februar 1967, im Gegensatz zu der Aussage während des Klageverfahrens, nicht erwähnt. Insoweit sei auch darauf hingewiesen, dass die Zeugin Marder selbst in ihrer Aussage vom Februar 1967 von einem Verstecktsein während der Beschäftigung der Eltern in dem Wehrmachtbetrieb und ihrer Isolierung gesprochen hatte.

Die Kostenentscheidung folgt aus § 193 SGG.

Rechtsmittelbelehrung

Dieser Gerichtsbescheid kann mit der Berufung angefochten werden.

Die Berufung ist innerhalb eines Monats nach Zustellung des Gerichtsbescheides beim Landessozialgericht Berlin-Brandenburg, Försterweg 2 - 6, 14482 Potsdam, schriftlich, in elektronischer Form oder mündlich zur Niederschrift des Urkundsbeamten der Geschäftsstelle einzulegen.

Die Berufungsfrist ist auch gewahrt, wenn die Berufung innerhalb der Monatsfrist beim Sozialgericht Berlin, Invalidenstraße 52, 10557 Berlin, schriftlich, in elektronischer Form oder mündlich zur Niederschrift des Urkundsbeamten der Geschäftsstelle eingelegt wird.

Die Berufungsschrift muss innerhalb der Monatsfrist bei einem der vorgenannten Gerichte eingehen. Sie soll den angefochtenen Gerichtsbescheid bezeichnen, einen bestimmten Antrag enthalten und die zur Begründung der Berufung dienenden Tatsachen und Beweismittel angeben.

Auf Antrag kann vom Sozialgericht durch Beschluss die Revision zum Bundessozialgericht zugelassen werden, wenn der Gegner schriftlich zustimmt. Der Antrag auf Zulassung der Revision ist innerhalb eines Monats nach Zustellung des Gerichtsbescheides bei dem Sozialgericht Berlin schriftlich oder in elektronischer Form zu stellen. Die Zustimmung des Gegners ist dem Antrag beizufügen.

Lehnt das Sozialgericht den Antrag auf Zulassung der Revision durch Beschluss ab, so beginnt mit der Zustellung dieser Entscheidung der Lauf der Berufungsfrist von neuem, sofern der Antrag auf Zulassung der Revision in der gesetzlichen Form und Frist gestellt und die Zustimmungserklärung des Gegners beigelegt war.

Ist der Gerichtsbescheid im **Ausland** zuzustellen, gilt anstelle der oben genannten Monatsfrist eine Frist von **drei Monaten**.

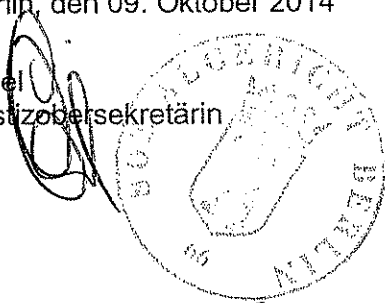
Der Berufungsschrift und allen folgenden Schriftsätzen sollen Abschriften für die übrigen Beteiligten beigelegt werden.

Die elektronische Form wird durch eine qualifizierte signierte Datei gewahrt, die nach den Maßgaben der Verordnung über den elektronischen Rechtsverkehr mit der Justiz im Land Berlin vom 27. Dezember 2006 (GVBl. S. 1183) idF vom 9. Dezember 2009 (GVBl. S. 881) bzw. der Verordnung über den elektronischen Rechtsverkehr im Land Brandenburg vom 14. Dezember 2006 (GVBl. II S. 558) idF vom 1. Oktober 2007 (GVBl. II S. 425) in die elektronische Poststelle des jeweiligen Gerichts zu übermitteln ist. Nähere Hinweise zu den Kommunikationswegen für den elektronischen Rechtsverkehr können unter den Internetadressen www.berlin.de/sen/justiz/aktuell/erv bzw. www.erv.brandenburg.de abgerufen werden.

Köhler

Ausgefertigt:
Berlin, den 09. Oktober 2014

Thiel
Justizobersekretärin

ובר - יעקובוביץ - פדר - עורכי דין
Weber - Yacobovitch - Feder - Law Offices

ELIAHU WEBER ADVOCATE & NOTARY
YACOB YACOBVITCH ADVOCATE & NOTARY
ISRAEL FEDER ADVOCATE & RECHTSANWALT
ILAN YACOBVITCH ADVOCATE
AVRAHAM WEBER ADVOCATE
SARA TARAB ADVOCATE & MEDIATOR
ASAF YACOBVITCH ADVOCATE
ASAF WEBER ADVOCATE

מגדל לוינסטיין - קומה 14
Levinstein Tower - 14th Floor
דרך מנחם בגין 23 תל אביב 66184
23 M. Begin Rd. Tel Aviv 66184
Tel: 5644700 : טל'
Fax: 5609886 : פקס
kanzlei-weber-feder@wyf-law.com
19.10.2010/ba
Unser Zeichen: SV 5218

אליהו ובר עורך דין ונוטריון
יעקב יעקובוביץ עורך דין ונוטריון
ישראל פדר עורך דין ומוסמך בגרמניה
אילן יעקובוביץ עורך דין
אברהם ובר עורך דין
שרה טראב עורכת דין ומגשרת
אסף יעקובוביץ עורך דין
אסף ובר עורך דין

Deutsche Rentenversicherung Bund
D – 10704 Berlin

Betrifft: ~~_____~~
~~_____~~

Sehr geehrte Damen und Herren,

Bereits per feisofax übermittelt

gegen Ihren Bescheid vom 22.07.2010, hier eingegangen am 27.07.2010, wird
hiermit fristwährend

WIDERSPRUCH

eingelegt.

Der Widerspruch wird begründet wie folgt:

Der Überprüfungsantrag unseres Mandanten auf Zahlung einer Altersrente nach Maßgabe des ZRBG wurde mit Hinweis auf vermeintlich widersprüchliche Angaben in früheren Verfahren abgelehnt.

Insbesondere wurde auf Angaben des Antragstellers aus den Jahren 1967 und 1972 verwiesen, aus denen sich Ihrer Ansicht nach ergibt, dass Herr Grajcer in der fraglichen Zeit in der Illegalität (versteckt auf dem Dachboden einer Fabrik) gelebt hat.

Uns liegt lediglich eine Eidesstattliche Versicherung des Antragstellers vom 16.02.1967 vor, in der er zunächst angegeben hat, bei Kriegsausbruch vier Jahre alt gewesen zu sein und sich an Einzelheiten der Verfolgung nicht mehr erinnern zu können.

Dazu wird angemerkt, dass Herr Grajcer in dem geltend gemachten Zeitraum von März 1942 bis August 1943 deutlich älter als vier Jahre gewesen ist (sieben bis neun Jahre) und sich in dem Alter sehr wohl an die wesentlichen Ereignisse dieser Jahre erinnern kann, insbesondere wenn man bedenkt, dass er durch die Verfolgung in diesem Zeitraum lebenslang geprägt worden ist.

Der Hinweis auf die fehlende Erinnerung betrifft ganz offensichtlich die Zeit unmittelbar nach Kriegsausbruch, in der sich der Kläger noch im Kleinkindalter befand.

Im Widerspruchsbescheid vom 25.04.2009 wurde dem Kläger allerdings gerade diese Aussage zur Last gelegt, wobei folgendes Zitat verwendet wurde: " Die Angaben und Aussagen im Widerspruchsverfahren erscheinen wenig glaubhaft, da Sie sich nunmehr nach " weiteren Jahrzehnten" genau daran erinnern können, ihrem Vater das Werkzeug gereicht zu haben".

Wir erlauben uns im Nachhinein unsere Verwunderung über den Stil dieses wohl sehr fragwürdigen Arguments zum Ausdruck zu bringen. Selbstverständlich kann und konnte sich der Antragsteller daran erinnern, dass er in der Fabrik des Fabrikanten Gerhard Schwedler gemeinsam mit seiner Familie beschäftigt gewesen ist. Der Umstand, dass Herr Grajcer diese Beschäftigung im Entschädigungsverfahren nicht ausdrücklich erwähnt hat, ist geradezu typisch für die damaligen Aussagen und steht einer Glaubhaftmachung der Beschäftigung nicht entgegen.

Wir haben in einer Vielzahl von Fällen die Erfahrung gemacht, dass die Ghettobeschäftigung in den BEG-Verfahren keine Erwähnung findet. Der Grund dafür ist, dass in diesen Verfahren die Entschädigung für Freiheits- und Gesundheitsschaden beantragt wurde, für die die Beschäftigung im Ghetto in keiner Weise relevant war. Die damaligen Aussagen sind häufig oberflächlich und in Eile aufgenommen worden und dienen nicht dem Ziel, die Verfolgungsgeschichte vollständig darzustellen. Insofern finden sich dort Angaben zur Ghettoarbeit, wenn überhaupt, eher zufällig, so dass insgesamt aus dem Fehlen einer entsprechenden Erwähnung keine Rückschlüsse auf das Bestehen eines Beschäftigungsverhältnisses gezogen werden dürfen.

Diese Problematik ist im Übrigen inzwischen auch der Beklagten bekannt, die nach der geänderten Rechtsprechung des BSG in vielen Fällen fehlende Angaben zur Ghettobeschäftigung gerade nicht zum Nachteil des Antragstellers ausgelegt hat.

Richtig ist, dass Herr Grajcer in der vorgenannten Aussage u.a. auch ein Versteck in der Fabrik erwähnt und ausgeführt hat, er habe mit seiner Familie in der Nacht das Versteck verlassen, um zu Fuß in eine Stadt zu flüchten.

Auch dieser Teil der Aussage entspricht den Tatsachen, allerdings wird hier der Teil der Verfolgung beschrieben, der sich an die Beschäftigung im Ghetto anschließt, wie wir bereits in unserer Stellungnahme vom **09.12.2004** ausführlich dargestellt haben. Der Antragsteller hat sich mit seiner Familie erst nach den einsetzenden Deportationen im Ghetto Sosnowitz nach Auschwitz Sommer 1942 in der Fabrik seines ehemaligen Arbeitgebers versteckt gehalten. Die BEG-Aussage steht dem ZRBG-Antrag somit nicht entgegen sondern beschreibt einen zeitlich späteren Teil seiner Verfolgungsgeschichte.

In seiner eidesstattlichen Erklärung vom 10.02.1972 hat der Kläger versichert, zu keinem Zeitpunkt in einem zweiten Antrag einen anderen Verfolgungsweg geschildert zu haben. Sofern ein zweiter BEG-Antrag existiert, der uns nicht vorliegt, kann es sich unserer Ansicht nach nur um einen Fehler oder Missverständnis handeln, der heute kaum noch aufgeklärt werden kann. Sowohl die Mutter als auch die Schwester des Antragstellers haben die Wahrheit der Eidesstattlichen Aussage bestätigt.

Abschließend wird auf die bereits übersandte auszugsweise Übersetzung der Erinnerung des Klägers vom 11.12.2002 hingewiesen, in der die Beschäftigung der Familie bei dem Fabrikanten Gerhard Schwedler ausführlich geschildert wird. Die Schilderung ist insgesamt stimmig, detailliert und glaubhaft und steht in keinster Weise im Widerspruch zu der Aussage des Antragstellers im BEG-Verfahren.

Sollten Sie die Glaubhaftmachung der Beschäftigung dennoch weiterhin anzweifeln, weisen wir vorsorglich auf die Möglichkeit hin, eine Eidesstattliche Versicherung der Schwester des Antragstellers vorzulegen. Wir halten die Beschäftigung im Ghetto für ausreichend glaubhaft gemacht, bitten aber um einen entsprechenden Hinweis, falls Sie eine Zeugenaussage für erforderlich halten.

Mit freundlichen Grüßen

Israel Feder, Rechtsanwalt

ובר - יעקובוביץ - פדר - עורכי דין
Weber - Yacobovitch - Feder - Law Offices

ELIAHU WEBER ADVOCATE & NOTARY
YACOB YACOBVITCH ADVOCATE & NOTARY
ISRAEL FEDER ADVOCATE & RECHTSANWALT
ILAN YACOBVITCH ADVOCATE
AVRAHAM WEBER ADVOCATE
SARA TARAB ADVOCATE & MEDIATOR
ASAF YACOBVITCH ADVOCATE
ASAF WEBER ADVOCATE

מגדל לוינסטיין - קומה 14
Levinstein Tower - 14th Floor
דרך מנחם בגין 23 תל אביב 66184
23 M. Begin Rd. Tel Aviv 66184
Tel: 5644705 : טל
Fax: 5609886 : פקס
kanzlei-weber-feder@wyf-law.com
12.04.2011 / ba
Unser Zeichen: SV 5218
bei Antwort bitte immer angeben

אליהו ובר עורך דין ונוטריון
יעקב יעקובוביץ עורך דין ונוטריון
ישראל פדר עורך דין ומוסמך בגרמניה
אילן יעקובוביץ עורך דין
אברהם ובר עורך דין
שרה טראב עורכת דין ומגשרת
אסף יעקובוביץ עורך דין
אסף ובר עורך דין

vorab per Fax: + 49 30 32304105

Sozialgericht Berlin
Invalidenstr. 52
D-10557 Berlin

Klage

Des Herrn

~~Alfred G.~~
P.O.B. 161, 85025 Meitar, Israel
53 180235 G 055, 5540 SG

Versicherungsnummer

-Kläger-

Prozessbevollmächtigter

Rechtsanwälte Eliahu Weber und Israel Feder
23 Menachem Begin Rd.
Levinstein Tower
66184 Tel Aviv

gegen

Deutsche Rentenversicherung Bund,
vertreten durch die Geschäftsführung
10704 Berlin

-Beklagte-

Namens des Klägers erhebe ich fristwährend Klage mit dem Antrag,

unter Abänderung des Bescheides vom 22.07.2010 in der Fassung des Widerspruchsbescheides vom 17.01.2011 - eingegangen am 24.01.2011 - die Beklagte zu verurteilen, dem Kläger für seine Beschäftigung im Ghetto Sosnowiec in der Zeit von 01.03.1942 bis 31.8.1943 nach den Vorschriften des Gesetzes zur Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen im Ghetto (ZRBG) und Ersatzzeiten wegen Verfolgung nach Maßgabe der gesetzlichen Bestimmungen die Altersrente neu festzusetzen.

Die Klage wird begründet wie folgt:

Der Kläger beantragte erstmalig mit Antrag vom 08.05.2003 die Anerkennung der Arbeit im Ghetto Sosnowiec in der Zeit von März 1942 bis August 1943 unter Hinweis auf das ZRBG.

Herr Avraham hat außerhalb des Ghettos in dem Unternehmen des Fabrikanten Gerhard Schwedler gemeinsam mit seinem Vater gearbeitet. Der Vater des Klägers war dort als Elektriker beschäftigt und der Kläger als Hilfskraft, indem er ihm das Werkzeug anreichte und einfache Reparaturen auch selbständig durchführte. Zusätzlich war er als Botenjunge im Ghetto beschäftigt.

Der Antrag wurde mit Widerspruchsbescheid vom 25.04.2005 endgültig abgelehnt mit der Begründung, der Kläger habe im Entschädigungsverfahren ausgesagt, er sei mit seiner Familie während des Ghettoaufenthaltes in einer Fabrik versteckt gewesen und habe daher nicht im Ghetto gearbeitet.

Unser Mandant verzichtete zum damaligen Zeitpunkt auf die Klageerhebung, da der Antrag, unabhängig von der Glaubhaftmachung der Beschäftigung, aller Wahrscheinlichkeit nach ohnehin aus den damals üblichen Gründen (mangelnde Freiwilligkeit und Entgeltlichkeit) abgelehnt worden wäre.

Nach der geänderten Rechtsprechung des BSG hat Herr Grajcer mit Schreiben vom 24.11.2009 einen Überprüfungsantrag nach Maßgabe des ZRBG gestellt.

Auch dieser Antrag wurde erneut aufgrund "widersprüchlicher Angaben" des Antragstellers abgelehnt, da der Versicherte im Entschädigungsverfahren erklärt habe, sich lediglich an das Versteck auf dem Dachboden der Fabrik erinnern zu können.

Mit Schreiben vom 19.10.2010 haben wir gegen den Bescheid Widerspruch eingelegt, wobei ausführlich dargelegt wurde, dass die Aussage des Klägers im BEG-Verfahren nicht im Widerspruch zu seinen Angaben im ZRBG-Verfahren steht, sondern einen zeitlich späteren Teil seiner Verfolgung beschreibt.

Um Wiederholungen zu vermeiden wird inhaltlich in vollem Umfang auf unsere Schriftsätze vom 19.10.2010 und 09.12.2004 verwiesen sowie auf den bereits im

Verwaltungsverfahren übersandten Auszug aus den Erinnerungen des Klägers aus der Zeit der Verfolgung während der Shoa vom 22.12.2002.

Mit Widerspruchsbescheid vom 17.01.2011 lehnte die Beklagte den Antrag endgültig ab. In dem Bescheid wird dem Kläger wiederholt vorgehalten, er habe im ZRBG-Fragebogen die Frage, ob Sie in einem Ghetto wohnten, mit "nicht erinnerlich" beantwortet. Die Beklagte folgert daraus, dass die aus dem Jahr 2002 stammenden Erinnerungen des Klägers sowie dessen Angaben im Verwaltungsverfahren entsprechend unwahr sein müssen.

In der Anlage übersenden wir eine Kopie des in Frage stehenden Fragebogens vom 22.12.2003. Die Frage die unser Mandant mit "nicht erinnerlich" beantwortet hat, war nicht die Frage, ob er sich in einem Ghetto aufgehalten hat, sondern wo genau er im Ghetto gewohnt habe, wobei sowohl nach der Straße als auch nach der Hausnummer gefragt wurde (vgl. Frage 10). An derartige Details, die für ihn im Alter von acht Jahren keine Bedeutung hatten, konnte sich Herr Grajcer nach über 60 Jahren verständlicherweise tatsächlich nicht mehr erinnern. Daraus zu folgern, der Aufenthalt im Ghetto an sich sei ihm nicht erinnerlich gewesen, ist absurd und kann auch von der Beklagten nicht ernsthaft vertreten werden.

Allein die Tatsache, dass die Beklagte diese Antwort unseres Mandanten derartig sinnenstellt auslegt und daraus ableitet, dass alle nachfolgenden Angaben von Herrn Grajcer unwahr sind, ist leider bezeichnend für die Art und Weise, wie das Verfahren von der Beklagten bisher geführt wird.

Auch die Behauptung der Beklagten, unser Mandant habe in seiner eidesstattlichen Erklärung vom 10.02.1972 ausgeführt, er habe sich von März 1942 bis Ende 1943 im Ghetto Sosnowiec versteckt gehalten, ist schlicht unwahr. In der Aussage heißt es wörtlich:

" ...unsere Verfolgung wurde wie folgt angegeben: Freiheitsentziehung Sosnowiec, Judenviertel Sosnowiec – Anfang 1940. Ghetto Szrodula u. Versteck Ghetto Szrodula – März 42 bis Ende 43. Flucht und Versteck in Beuthen...."

Aus der Erklärung ergibt sich unzweifelhaft, dass der Kläger gemeinsam mit seiner Familie in der Zeit von März 42 bis Ende 1943 sowohl im Ghetto Szrodula als auch im Versteck im Ghetto Szrodula gewesen ist.

Wie die Beklagte zu der Annahme gekommen ist, der Kläger habe in dieser Erklärung angegeben, er habe sich von März 1942 bis Ende 1943 durchgängig im Ghetto versteckt gehalten, ist für uns nicht nachvollziehbar. Auch hier wurden erneut Angaben, die eigentlich für die Richtigkeit des Klägervortrags sprechen, ins Gegenteil verkehrt und falsch ausgelegt.

Wir weisen nochmals darauf hin, dass der Kläger weder im Rentenverfahren noch im Klageverfahren bestritten hat, während seiner Ghettoinhaftierung zeitweise im Versteck gelebt zu haben; jedoch ist die Familie erst im Sommer 1943, nämlich als das Ghetto in ein KZ umgewandelt und die Situation lebensgefährlich wurde, in das Versteck auf dem Dachboden der Fabrik gezogen.

Jede andere Sachverhaltsdarstellung widerspricht im Übrigen den bekannten Lebensbedingungen im Ghetto.

Die Beklagte muss sich fragen lassen, aus welchem Grund sich der Kläger gemeinsam mit seiner Familie über einen Zeitraum von nahezu zwei Jahren im Ghetto versteckt halten sollte. Wäre das tatsächlich der Fall gewesen, würde heute dieses Verfahren nicht geführt werden, da Herr Grajcer die Ghettohaft nicht überlebt hätte.

Jeder einzelne Ghettohäftling hatte, wie sich aus den mittlerweile vorliegenden historischen Gutachten ergibt, das denkbar größte Interesse an einer regelmäßigen Arbeit, da nur diese das Überleben sicherte und Schutz vor Deportation bot.

Ohne Arbeit gab es keine ausreichende Lebensmittelversorgung, was zur Folge hatte, dass sogar viel jüngere Kinder als der Kläger jede mögliche Arbeit verrichtet haben. Die Behauptung der Beklagten, ausgerechnet Herr Grajcer hätte sich im Ghetto nahezu zwei Jahre versteckt gehalten, ist fernliegend und unvereinbar mit den aus den historischen Gutachten bekannten Erkenntnissen zu den Lebens- und Arbeitsbedingungen in den Ghettos.

Insbesondere bleibt unklar vor wem und warum sich unser Mandant hätte verstecken sollen. Erst nachdem das Ghetto im August 1943 in ein Konzentrationslager

umgewandelt wurde, änderte sich die Situation für die ganze Familie und man ging ins Versteck um von dort aus die weitere Flucht vorzubereiten. Der frühere Arbeitgeber der Familie, dem die Familie durch das frühere Beschäftigungsverhältnis bekannt war, stellte das Versteck auf dem Dachboden seiner Fabrik zur Verfügung. Der Kläger hat sich dafür in seinem Brief an Herrn Schwedler vom 10.02.1972 bedankt und dabei auch das Arbeitsverhältnis seines Vaters als Elektriker erwähnt.

Dieser Sachverhalt, nämlich die Beschäftigung der Familie Grajcer in der Fabrik Schwedler und die folgende Zeit im Versteck nach der Umwandlung des Ghettos in ein KZ, ebenfalls unterstützt von dem früheren Arbeitgeber der Familie, ist insgesamt stimmig und glaubhaft.

Der Klägervortrag wird in verschiedenen Dokumenten belegt, nämlich den Erinnerungen des Klägers aus dem Jahr 2002 sowie dem vorgenannten Brief an Herrn Schwedler, und stimmt darüber hinaus überein mit der geänderten Situation der Familie Grajcer infolge der Umwandlung des Ghettos in ein KZ im Sommer 1943.

Auch die Schwester des Antragstellers hat in ihrer eidesstattlichen Versicherung vom 21.10.2010 die Beschäftigung ihres Bruders sowie die von ihm geschilderte Verfolgungsgeschichte bestätigt. Die Beklagte hält die Angaben von Frau Marder bzgl. der verrichteten Arbeit des Klägers für nicht überzeugend, da die Zeugin nicht direkt mit ihrem Bruder zusammengearbeitet habe und daher die Beschäftigung nicht aus eigener Wahrnehmung bezeugen könne.

Dieses Argument ist, wie schon die früheren Ablehnungsgründe der Beklagten, nicht sachgerecht. Die Familie hat nicht nur zusammen gelebt, sondern war sogar in derselben Fabrik beschäftigt, so dass es selbstverständlich jedem Familienmitglied bekannt, wo, wie und für wen Eltern und Geschwister tagsüber gearbeitet haben. Frau Marder war zu Beginn der Ghettoisierung bereits 14 Jahre alt und hat mit Sicherheit gewusst, ob und in welcher Beschäftigung ihr Bruder und ihr Vater während der beinahe zweijährigen Ghettohaft gearbeitet haben. Es besteht kein Anlass, die eidesstattliche Erklärung der Zeugin in Zweifel zu ziehen.

Weiterhin hat die Beklagte geltend gemacht, dass auch im Entschädigungsverfahren Veranlassung bestanden habe, Tätigkeiten, die in einem Ghetto verrichtet wurden, anzugeben.

Zu der Bedeutung der BEG-Akten in den ZRBG-Verfahren haben wir bereits in unserer Widerspruchs begründung ausführlich Stellung genommen. Hinzufügen möchten wir, dass nach unserer Erfahrung in den allermeisten Fällen die Ghettoarbeit in den BEG-Akten gerade nicht ausdrücklich erwähnt wurde. Zum Teil wird nicht mal das Ghetto selbst erwähnt. Gründe dafür liegen zum einen in der Natur des Entschädigungsverfahrens, in dem es allein um die Kompensierung von Freiheits- und Gesundheitsschäden ging und zum anderen darin, dass die Ghattobeschäftigung im Vergleich mit den anderen Stationen der Verfolgung, nämlich den Deportationen in KZs und Arbeitslager, in der subjektiven Empfindung der Verfolgten häufig eine untergeordnete Rolle gespielt hat.

Wäre allein die BEG Akte hinsichtlich der Glaubhaftmachung der Beschäftigung maßgeblich, wären vermutlich die meisten Verfahren auch nach der geänderten Rechtsprechung des BSG von den Versicherungen abgelehnt worden. Dies ist in der Praxis jedoch nicht der Fall, da die Rentenversicherungsträger in den allermeisten Fällen die BEG-Akten nur als ein Indiz von vielen ansehen und in der Regel die Aussagen der Verfolgten und eventueller Zeugen im Rahmen einer Gesamtschau entsprechend berücksichtigen.

Dementsprechend wurden unserem Kenntnisstand nach seit Juni 2009 eine Vielzahl von Verfahren positiv entschieden, obwohl widersprüchliche BEG-Aussagen vorliegen.

In diesem Fall sind die Aussagen des Klägers jedoch nicht widersprüchlich, sondern lediglich teilweise unvollständig. Der Kläger hat (im Gegensatz zu vielen anderen Verfahren), seine Haft im Ghetto Sosnowiec im Entschädigungsverfahren sogar ausdrücklich erwähnt. Richtig ist, dass er darüber nicht chronologisch und umfassend berichtet hat, sondern lediglich die Zeit im Versteck erwähnt. Aus psychologischer Sicht ist diese Konzentrierung auf einen bestimmten Zeitraum der Ghettohaft nachvollziehbar und verständlich. Das Leben des Klägers und das seiner Familie war in dieser Zeit akut bedroht, was eine traumatische Erfahrung war, die in seiner Erinnerung präsenter ist als die Hilfstätigkeiten, die er für seinen Vater ausgeführt hat. Das ist aus der einschlägigen Literatur, die sich mit der Bewältigung von traumatischen Erlebnissen von Kindern und Jugendlichen beschäftigt, hinreichend bekannt.

Es wird in diesem Zusammenhang weiterhin verwiesen auf das Gutachten der Sachverständigen Christin Platt "Diskongruenzen bezüglich Zeit- und Ortsangaben in

Berichten von traumatisierten Opfern der Shoah" in dem nachgewiesen wird, dass die durch die Verfolgungssituation hervorgerufene Traumatisierung der Holocaustopfer bei der Schilderung der Verfolgung durch das Opfer selbst zu Verzerrungen bei der Wiedergabe von Rahmendaten wie der Orts- und Zeitangaben führt.

Der Kläger hat zu keinem Zeitpunkt angegeben, im Ghetto nicht gearbeitet zu haben. Der Kläger war im Sommer 1943 bereits 8 Jahre alt, also in einem Alter in dem, wie inzwischen aus einer Vielzahl von Sachverständigengutachten bekannt ist, auch die Kinder in den Ghettos gearbeitet haben. Das geltend gemachte Beschäftigungsverhältnis an der Seite seines Vaters entspricht den Fähigkeiten eines Kindes und ist angesichts des guten Verhältnisses, das der Vater des Klägers zu dem Fabrikanten hatte, sehr wahrscheinlich und glaubhaft gemacht.

Die von der Gegenseite vorgebrachten Argumente sind aus unserer Sicht zum Teil sachlich falsch und zudem lebensfremd und nahezu konstruiert. Aus unserer Sicht kann hier nicht mehr von einer objektiven Beurteilung des Sachverhalts ausgegangen werden. So hat die Beklagte insbesondere den übersandten Auszug vom 22.12.2002 aus den Erinnerungen des Klägers pauschal als nicht glaubwürdig hingestellt, mit der Begründung, der Kläger habe sich schließlich ein Jahr später nicht mehr an seine Ghettohaft erinnern können.

Dieses Argument ist, wie schon oben ausgeführt, unrichtig, denn tatsächlich konnte sich der Kläger lediglich nicht mehr an seine genaue Adresse im Ghetto erinnern.

Es gibt daher keinen Anlass den Wahrheitsgehalt dieser Erinnerungen anzuzweifeln. Dies gilt umso mehr wenn man berücksichtigt, dass die Aufzeichnungen aus dem Jahr 2002 stammen, also zeitlich vor der erstmaligen Antragstellung nach dem ZRBG liegen. Herr Grajcer beschreibt dort detailliert und glaubwürdig die von ihm ausgeübte Beschäftigung im Ghetto. Es ist rechtlich nicht nachvollziehbar, dieses Dokument bei der Beweiswürdigung zu ignorieren, wie es die Beklagte bislang getan hat.

Sicherlich ist es richtig, auch die Entschädigungsakte in diesem Verfahren heranzuziehen, sie darf jedoch nicht als einzig glaubwürdiger Beweis Verwertung finden. Wenn wie in diesem Fall, alle anderen Indizien (persönliche Erinnerungen und Briefe, die Eidesstattliche Versicherungen einer Zeugin, historische Tatsache, die den

Klägervortrag stützen) keine Berücksichtigung finden, wird die vom Bundessozialgericht in ständiger Rechtsprechung als ausreichend erklärte "Glaubhaftmachung" zu Lasten des Klägers nicht beachtet.

Nach Würdigung der Gesamtumstände ist nach unserer Ansicht die Beschäftigung des Klägers im Ghetto Sosnowiec in ausreichendem Maße nachgewiesen.

Es wird angemerkt, dass der Kläger bereits einen positiven Bescheid nach der Anerkennungsrichtlinie der Bundesregierung für Arbeit in einem Ghetto, die keine Zwangsarbeit war und ohne sozialversicherungsrechtliche Berücksichtigung geblieben ist, erhalten hat. Das zuständige Bundesamt hatte offensichtlich keinen Zweifel daran, dass Herr Grajcer im Ghetto Sosnowiec gearbeitet hat.

Es besteht klägerseits kein Zweifel, dass unserem Mandanten aus den oben genannten Gründen eine Rente nach dem ZRBG zusteht. Die bereits erhaltenen 2000 EUR vom Bundesamt würde Herr Grajcer selbstverständlich umgehend zurückerstatten.

Israel Feder, Rechtsanwalt

Durchschriften

Anlage: ZRBG-Fragebogen

VOLLMACHT

Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg
70429 Stuttgart

Frau
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Bereich
Auslandsrenten

Adalbert-Stifter-Str. 105
70429 Stuttgart

Es betreut Sie:
Frau Reif
Telefon 0711 848-15350
Telefax 0711 848 49-15100

Telefonisch erreichen Sie uns
am besten von 8:00 -12:00 Uhr

Sprechzeiten:
Mo-Do 8:00-16:00 Uhr, Fr 8:00-12:00 Uhr,
zusätzliche Beratung vor Ort:
Do bis 18:00 Uhr

Terminvergabe auch Online unter:
<https://www.eservice-drv.de/eTermin>

Anfahrt:
Stadtbahnlinie U7
Haltestelle Himmelsleiter

Datum
26.01.2015

Rentenbescheid

Sehr geehrte [REDACTED],
auf Ihren Antrag vom 20.06.2014 erhalten Sie von uns
Regelaltersrente.

Die Rente beginnt am 01.07.1997.

Für die Zeit ab 01.03.2015 werden laufend monatlich **181,10 EUR**
gezahlt.

Die Rente für den jeweiligen Monat wird zum Monatsanfang ausgezahlt.

Für die Zeit vom 01.07.1997 bis zum 28.02.2015 beträgt
die Nachzahlung **35.220,59 EUR**

Die monatliche Zahlung und die Nachzahlung werden auf das angegebene
Konto überwiesen.

Versicherungsnummer 24 200822 E 546
Kennzeichen 5115-00
Versicherungsnummer und Kennzeichen bei Zuschrift immer angeben

**Deutsche
Rentenversicherung**
Baden-Württemberg

Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg
70429 Stuttgart

**Bereich
Auslandsrenten**

Adalbert-Stifter-Str. 105
70429 Stuttgart

Es betreut Sie:
Frau Böhme
Telefon 0711 848-15153
Telefax 0711 848-49 15150

Telefonisch erreichen Sie uns
am besten von 8:00 -12:00 Uhr

Sprechzeiten:
Mo-Do 8:00-16:00 Uhr, Fr 8:00-12:00 Uhr,
zusätzliche Beratung vor Ort:
Do bis 18:00 Uhr

Terminvergabe auch Online unter:
<https://www.eservice-drv.de/eTermin>

Anfahrt:
Stadtbahnlinie U7
Haltestelle Himmelsleiter

Datum
10.11.2015

Frau

Rentenbescheid

Sehr geehrte ,

Ihre
Regelaltersrente

stellen wir neu fest.

Die Rente beginnt am 01.07.1997.

Sie wird für die Zeit ab dem 01.12.2015 laufend monatlich gezahlt.
Die Rente für den jeweiligen Monat wird zum Monatsanfang ausgezahlt.

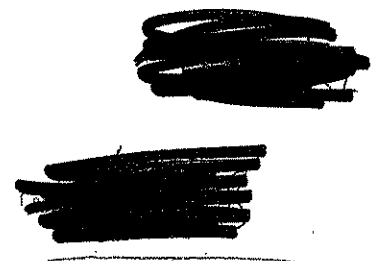
Höhe der laufenden Zahlung
Monatliche Rente, ab dem 01.12.2015
monatlicher Zahlbetrag

260,57 EUR
260,57 EUR

Nachzahlung
Für die Zeit vom 01.07.1997 bis zum 30.11.2015 beträgt
die Nachzahlung

9.523,12 EUR

Zahlungsweg
Die monatliche Zahlung und die Nachzahlung werden auf das angegebene
Konto überwiesen.

Seite 02

Landesbank BW
BLZ 600 501 01, Kto. 2001485
IBAN: DE20600501010002001485,

DZ Bank
BLZ 660 600 00, Kto. 555 22
IBAN: DE2666060000000055522,

www.deutsche-rentenversicherung-bw.de
E-Mail: info@drv-bw.de
Telefonzentrale: Karlsruhe 0721 825-0,

28/01/2016

*עמלת רישום פעולה במט"י בסך 1.50 שקל חדש לפעולה תחויב בסוף החודש בכפוף לתנאי החשבון.
 כל החיובים ו/או הזיכויים בחשבון ייעשו לפי יום ערך 28/01/16.

הצהרת הלקוח:

הנני לאשר כי עלות השירות ואופן החישוב הובאו לידיעתי טרם ביצוע הפעולה ונתתי הסכמתי לתשלום עלות זו הנני לאשר בזאת כי ידוע ומוסכם עלי כי הבנק ימסור פרטים הנקובים בהוראה זו וכל הקשור בה לקורספונדנט כמו כן ידוע כי הבנק מסתמך על אישורי דלעיל בביצוע ההעברה לחו"ל.
 הנני להצהיר ולהתחייב בזאת שכל הפרטים הנקובים בכתב זה נכונים ומדויקים.

לידיעתך, לצורך שיפור השירות בקבלת כספים מחו"ל וזיכוי מהיר לחשבונך, מומלץ לציין בפני המעביר את מספר חשבונך במבנה IBAN ולבקש להקפיד לציין בהעברה מספר זה במלואו.
 את מספר ה IBAN של חשבונותיך במטבעות השונים, ניתן לקבל בסניפך, באתר הבנק או באמצעות המשוב.

ה הע ת ק

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

הפעולה בוצעה באמצעות: הסניף

מס' פעולה: 804868	סניף: שדרות רוטשילד	מבצע הפעולה: גבר אריה אליהו
	עובד: שלום רחל	קירבה: מורשה חתימה
	מועד ביצוע: 28/01, 12:40 בוקר	מס' זיהוי: 074105933
	קופה: 912	

חתימתי על כתב זה מהווה אישור על קבלת העתק ממנו. הריני מאשר בזאת כי ביצוע הפעולה הנ"ל כפוף לתנאים המפורטים בטופס זה.
 הפעולות המפורטות נעשות בהתאם ובכפוף לנהלים ולכללים הנהוגים ומקובלים בבנק, לרבות תנאי החשבונות בבנק המהווים חלק בלתי נפרד מכתב זה והלקוחות בחתימתם למטה מאשרים הסכמתם לכך לצורך כל עניין ודבר.

חתימת הבנק

חתימת מבצע הפעולה

X

// RENTENBERATER Sozietät

// Gesellschaft des
bürgerlichen Rechts

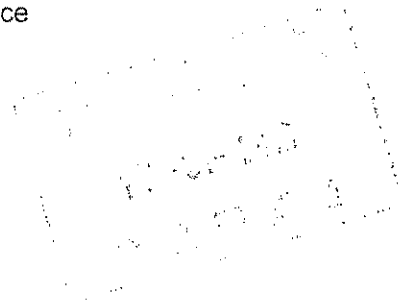
Joachim Scholtz
Rentenberater
Legal adviser for pension

Thomas Neumann
Rentenberater
Sachverständiger im
Versorgungsausgleich

Karsten Pötzsch
Rentenberater
Dipl.-Verwaltungswirt (FH)

//SNP Rentenberater · Haubachstraße 33 · D-10585 Berlin

Weber – Yacobovitch – Feder – Law office
z. Hdn. Herrn RA Israel Feder
Levinstein Tower – 14th Floor
23 Menachem Begin Rd.
Tel-Aviv 66184
Israel

Berlin, den 04.01.2016
Unser Zeichen: 001-16 JS/eh (bitte immer angeben)
Honorarrechnung-Nr. 16-0001

Sehr geehrter Herr Rechtsanwalt Feder,

wir erlauben uns, für die Ausfertigung der Revisionsbegründung in der Angelegenheit

~~Olga Sagornitchkoja~~ – B 13 R 24/15 R- Ihr AZ: SV 6320

~~Handwritten signature and date~~
/ ~~Handwritten text~~

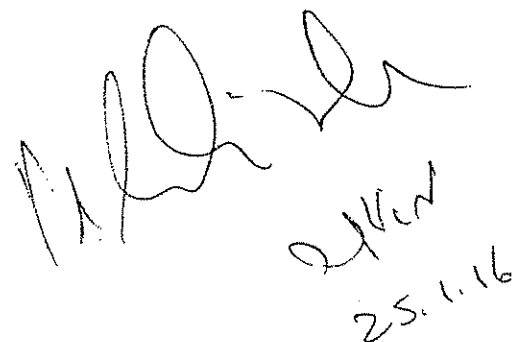
gemäß dem Rechtsanwaltsvergütungsgesetz (RVG) in Verbindung mit dem Vergütungsverzeichnis (VV) in der Fassung vom 23.07.2013 zu berechnen:

Honorarvereinbarung, § 3a RVG	4.500,00 €
Mehrwertsteuer 19 %, Nr. 7008 VV	0,00 €
Gesamtbetrag	4.500,00 €

Bitte überweisen Sie den Gesamtbetrag in den kommenden Tagen, spätestens bis zum 31.01.2016, zugunsten unserer am Seitenende genannten Bankverbindung. Geben Sie bitte als Verwendungszweck die im Betreff genannte Rechnungs-Nr. an.

Freundliche Grüße

Joachim Scholtz
Rentenberater

24.1.16
25.1.16

www.RENTENRECHTLER.de

סניף: שדרות הנטשילד - 100
 כתובת: שדרות רוטשילד
 טלפון: 03-5145960 מקום: 03-5145188
 זנות: עסקי 1 טל: 03-5144284 03-5144284
 מ.עסקים: טל: 03-5144285

לכתוב: אליהו ובר ושות' חברת עורכי דין
 כתובת: דרך בגין 23 תל אביב - יפו
 מס': 0-5000000000
 מס' חשבון: 0-5000000000
 מס' מרחב: 0-5000000000

נתונים לחשבון: 124984411 | הקודם: 100-0000-00-033336 | אליהו ובר ושות' חברת עורכי דין

חברה: אליהו ובר ושות' חברת

תמועות אחרונות
 העברה לחו"ל מס' 4457740

DATE	SERIAL NUM	SESSION	BRANCH
2016-01-28	019289	2713	100

WE RELAY HERE WITH A COPY OF A SWIFT MESSAGE WHICH HAS BEEN SENT/RECEIVED FOR YOU.
 FOR MORE DETAILS, KINDLY CONTACT YOUR BRANCH OFFICE.

OUTGOING MESSAGE : SW

LT ADDRESS: IDBLILITXXX
 SESSION/SEQ: 2713/019289
 TRANSACTION TYPE : 103
 TO COBADEFFXXX
 COMMERZBANK AG
 FRANKFURT AM MAIN
 GERMANY

20: SENDER'S REFERENCE
 100/QPT004457740

23B: BANK OPERATION CODE
 CRED

32A: VAL DTE/CURR/INTERBNK SETTLD AMT
 DATE: 28 JAN 2016
 CURRENCY: EUR EURO
 AMOUNT: 500.00

50K: ORDERING CUSTOMER-NAME AND ADDRESS
 /IL100111000000124984411
 ELIYAHU WEBER LAW FIRM AND NOTARY
 MENACHEM BEGIN 23 TEL AVIV 6618356
 ISRAEL

57A: ACCOUNT WITH INSTITUTION
 DRESDEFF199
 COMMERZBANK AG (FORMERLY DRESNER B
 BERLIN
 GERMANY

59: BENEFICIARY CUSTOMER NAME AND ADDR
 /DE20100809000030437200
 MANFRED HERZ ↑
 BERLIN
 GERMANY

70: REMITTANCE INFORMATION
 HONORARANTEIL RACHEL HERSKOVITS
 ISRAEL

71A: DETAILS OF CHARGE
 OUR

WE WISH TO POINT OUT THAT THIS MESSAGE AND THE INFORMATION INCLUDED THEREIN, ARE SUBJECT TO THE BANK'S RECORDS AND IN CASE OF DISCREPANCY, CONTRADICTION OR DISTORTION, THE BANK'S RECORD WILL DETERMINE.

4332

500 יוני
 2713
 151
 3

03/02/2016

סניף שדרות רוטשילד 100

כתובת: שדרות רוטשילד 4 תל אביב יפו
טלפון: 03-5145188 פקס: 03-5145188
טל: 03-5144284 03-5144283 צוות: עסקי 1
03-5144285

לכבוד אליהו ובר ושות' חברת עורכי דין

כתובת: דרך בגין 23 תל אביב - יפו
מספר: 121000700 חשבון: EUR
מס' הסניף: 00000000000000000000

עסקי מורחב

משיכה מחשבון הטי"ח לשם העברה

חרינו לאשר כי נהתאם לבקשתך ביצענו ביום 03/02/16 העברת סך 100/QPT004470203

על סך 2,038.00 אירו
מחשבון דלעיד
לחשון מספר 0853301502000001091877 על שם
בעיר DUESSELDORF
במדינת גרמניה
החנות בבנק KREISSPARKASSE DUESSELDORF
קיד סוויפט WFLAED1KSD
בעיר DUESSELDORF
במדינת גרמניה

מטרה והעברה כפי נצוינה על ירך היא שיוונים שניתנו/לשימוש בחו"ל עד \$ 250.000

פרטי המשלום נמתינו למטב הינו:

בגין פעולת זו חויב חשבון דלעיד ב: 2,038.00 אירו
אלוף העברה 2,038.00 אירו
ככפיף לנזיחה לא נגכה מס עבוי העברה זו.

בגין ביצוע פעולת זאת חויב חשבון מספר 0124998382 החתנהל בסניף 0100 ב: - עמלת הכרזה מט"ח לחו"ל בסך 6.07 אירו, לעסקת מ- 10.01 דולר ארה"ב, מינימום 6.63 דולר ארה"ב. הסכים לתשלום חושב לפי שער יציג 0.91614 אירו לדולר ארה"ב. במלואו זו קיבלתי הטבה בשיעור 74.981% סך ההטבה 18.20 אירו. כן נתיינד בתשלום הוצאות קורטז'ונדנט לצד שלישי, אם ידושו, ובסכום כפי שיקבע על ידו. הוצאות סוויפט לחול בסך 10.99 אירו לפי 12.00 דולר ארה"ב ליחידה. הסכים לתשלום חושב לפי שער יציג 0.91614 אירו לדולר ארה"ב. יתכן וייגבו הוצאות סוויפט דוטפות בסך 12.00 ד. ארה"ב בכפוף לתנאי החשבון. יעמלנו רישום פעולה במט"ח בסך 0.35 דולר ארה"ב לפעולה, מינימום 2.35 דולר ארה"ב, חוויב בתחילת החודש עבוי החוויש שקדם לו וכפיף לשע: היציג ולתנאי החשבון.

הצהרת הקדוח:

הנני לאשר כי עלות דש דוח ואופן החישוב הוראו לידיעתי שרם ביצוג הפעולה ונתתי הסכמתי לתשלום עלות זו הנני לאשר בזאת כי ידוע וחוטכם עלי כי ובנק יחסור פרטים הנקובים בהוראה זו וכל הקשור נה לקורספינרנט כחו כן ידוע כי הבנק הפרמך על אישרי דלעיל כביצוע החעבוה לחו"ל, הנני לנצהיר וליחוייב בזאת שכל הפרטים הנקובים בכחו זה נכונים מדויקים.

המשך בעמוד הבא...

Herrn

~~_____~~
~~über Weber & Co. Law Office~~
~~Manassah Begir Rd. 22~~
Tel Aviv, 66184
ISRAEL

02.12.2015
T 5443 BV
Frau Funke
Rechnung Nr.: 15-0358

Ghet

Sehr:

in vor
der D
eine
01.07
erhalt

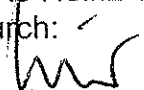
Wir d
aufzu:

Honorar Nachzahlung

3.827,00 EUR

Die Nachzahlung wird direkt auf Ihr Konto überwiesen, weshalb wir Sie bitten möchten, unser Honorar auf unser nachfolgendes Konto zu überweisen.

Kreissparkasse Düsseldorf
Frank Ludwig Thiel
IBAN: DE53 3015 0200 0001 0918 75
BIC: WELADED1KSD

Mit freundlichen Grüßen
RAe Heinz | Thiel
durch:

Rechtsanwalt
(Thiel)

gemäß Bescheid
d vom 13.07.2015
für die Zeit vom
25.516,45 EUR

id unsere Kosten

Volker Görmandt
bis 2014

Manfred Heinz
Fachanwalt für Erbrecht

Frank-Ludwig Thiel
Fachanwalt für Erbrecht
Fachanwalt für Sozialrecht

Malkastenstraße 2
40211 Düsseldorf
Telefon 02 11 · 34 40 68
Telefax 02 11 · 34 34 68

Bankverbindungen

Commerzbank, Düsseldorf
BIC: DRESDEFF300
IBAN: DE76 3008 0000 0366 6116 00

Stadtparkasse Düsseldorf
BIC: DUSSEDDXXX
IBAN: DE81 3005 0110 0076 0076 65

Stadtparkasse Wuppertal
BIC: WUPSDE33
IBAN: DE42 3305 0000 0000 1226 14

Kreissparkasse Düsseldorf
BIC: WELADED1KSD
IBAN: DE53 3015 0200 0001 0918 75
IBAN: DE18 3015 0200 0001 0483 70
(Anderkonto)

Steuernr. 103806-1265

Büro Wuppertal
Ehrenhainstraße 34
42329 Wuppertal
Telefon 02 02 · 9 78 89 34
Telefax 02 02 · 9 78 89 35

E-Mail: kanzlei@ght-rae.de
www.ght-rae.de

Handwritten notes:
D.B.
D.W.N.
S. J. W. P.
700

אליהו ובר ושות' - חברת עורכי דין

מגדל לוינשטיין - קומה 14 - דרך מנחם בגין 23 תל אביב 66184, טל': 03-5644700, פקס: 03-5609886

העתק נאמן למקור

515036648 עוסק מורשה:
 05/01/2016 תאריך:
 009456971 מספר ע.מ. משלם:
 964685/0 מס' תיק:
 שם התיק:

לכבוד
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]
 [Redacted]

חשבונית מס/קבלה מספר 66410 Invoice/Receipt No.

	חייב במע"מ Taxable	פטור מע"מ Exempted	
Fees	₪ 8,056.41	₪ 0.00	שכר טרחה
Deposit		₪ 0.00	פקדון
Expenses	₪ 0.00	₪ 0.00	הוצאות
Notary	₪ 0.00	₪ 0.00	נוטריון
Miscellaneous	₪ 0.00	₪ 0.00	שונות
Total	₪ 8,056.41	₪ 0.00	סה"כ
V.A.Tax 17%	₪ 1,369.59		מס ערך מוסף 17 %
V.A.T. Exempted	₪ 0.00		תקבולים פטורים ממע"מ
Total + V.A.T.	₪ 9,426.00		סה"כ (כולל מע"מ)

הסכום במילים: תשעת אלפים ארבע מאות עשרים ושישה ש"ח

פירוט התקבולים לחשבונית זו:

Amount סכום	Dated פרעון	Account No. מס' חשבון	Branch סניף	Bank בנק	Check No. מס' שיק
₪ 9,426.00	05/01/2016	176848	727	12	0010031

הערת / תיאור השירות:

שולם שכ"ט בגין ביטוח סוציאלי מגרמניה

אליהו ובר ושות' - חברת עורכי דין

החלטה 27/12/2015
 תיק 23838-12-15
 רש"ט כ"ר טעם דף

בית משפט
 בהחלטה להחליטה מיום 24.12.15, אין אורך
 במשלוח הבקשה לעדה
 24 דצמבר 2015

השירות השיפוטי גרמניה

נגד

מבקשת

כב' הרשט הבכיר טעם דף

הדשות

1

SU 8701

חז"א 23838-12-15 גרמניה נ' פפרמן

כב' הרשט הבכיר טעם דף

מבקשת

נגד

אתי

משיבה

- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27

החלטה

1. בהודאת לחוק עזרה משפטית בין מדינות, התשי"ח – 1998, הועברו בקשת המבקשת לגביית עדות מהגרי ארץ (Etty P. [redacted]) לצורך בירור הליך אזרחי המתנהל אצל המבקשת.
2. לצורך כך הצדדים יתייבבו ביום 24.01.16 בשעה 12:30.
3. המזכיר/זון תומך העדה [redacted]
4. זימון הזדיון יישלח באמצעות הזמנה לפופס 3 בתוספת לתקנות עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ט – 1999, בצירוף העתק מן הבקשה, ללא השאלות אותן מבוקש להציג לעדה וכן, בצירוף הודעה זו והחלטות נוספות שניתנו במידה
5. המזכירות תידוע את משרד עורכי הדין ובה יעקובו פז' מרז'י מנחם בגין 23, מיקוד 66184, ת"א בנוגע למועד הדין.

1130

משרד המשפטים

ניתנה היום, י"ב טבת תשע"ו, 24 דצמבר 2015, בהעדר הצדדים.

[redacted]
טעם דף רש"ט בכ"ר

7 **Zeiten im Ausland**

Bitte fügen Sie alle vorhandenen Unterlagen bei!

Haben Sie im Ausland Beiträge zu einem Versicherungsträger gezahlt?			
☒ nein ☐ ja	vom Staat	bis	Versicherungsträger
			ausländische Versicherungsnummer / Aktenzeichen
			Staatsangehörigkeit
Haben Sie sich nach Vollendung des 16. Lebensjahres in den Niederlanden bzw. nach Vollendung des 16. Lebensjahres gewöhnlich in einem der folgenden Länder aufgehalten: Australien, Dänemark, Finnland, Island, Israel, Kanada / Quebec, Liechtenstein, Norwegen, Schweden, Schweiz?			
☒ nein ☐ ja	vom	bis	Staat

8 **Zeiten des Schul- / Fachschul- oder Hochschulbesuchs (auch im Ausland)**

Haben Sie nach Vollendung des 17. Lebensjahres eine Schule, Fachschule oder Hochschule besucht? Bitte fügen Sie alle vorhandenen Unterlagen bei, z. B. Schulzeugnis, Unterlagen zum Besuch einer Hochschule

nein ja, vom 1953 bis 1959 Musik Hochschule

9 **Angaben zu Kindern**

Haben Sie Kinder erzogen, die vor dem 01.01.1950 geboren sind?

nein ja, geboren am _____ in _____

ja, geboren am _____ in _____

10 **Andere Leistungen**

Beziehen oder bezogen Sie eine der nachstehenden Leistungen oder haben Sie eine dieser Leistungen beantragt?		
Art der Leistung		Bezugszeitraum vom - bis / beantragt am, zahlende Stelle, Aktenzeichen
Hinterbliebenenrente aus der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung	☒ nein ☐ ja	Verstorbenen Versicherter (Name, Vorname, Geburtsname, Geburtsdatum)
Leistungen aus der deutschen oder einer ausländischen Unfallversicherung	☒ nein ☐ ja	Unfalltag, Art der Leistung
		Aktenzeichen
		Behörde
Leistung nach der Anerkennungserichtlinie für Ghettoworker vom Bundesamt für zentrale Dienste und offene Vermögensfragen	☒ nein ☐ ja	Aktenzeichen

11 **Erklärung der Antragstellerin / des Antragstellers**

Ich versichere, dass ich sämtliche Angaben in diesem Vordruck und den dazugehörigen Anlagen nach bestem Wissen gemacht habe.

Ich verpflichte mich, den Rentenversicherungsträger unverzüglich zu benachrichtigen, wenn nach Stellung dieses Rentenantrags bis zum Rentenbeginn sich meine Anschrift ändert.

Ich bin damit einverstanden, dass der zuständige Träger der gesetzlichen Rentenversicherung in allen Gerichts- und Behördenakten, die im Zusammenhang mit dem geltend gemachten Anspruch stehen, insbesondere Entscheidungssakten, Einsicht nehmen kann.

12 **Wahrheitsgemäße Erklärung der Antragstellerin / des Antragstellers**

Ich erkläre hiermit nach bestem Wissen und Gewissen, dass die bevorstehenden Angaben der Wahrheit entsprechen und nichts verschwiegen wurde, was der Sachaufklärung dienen könnte. Mir ist bekannt, dass wesentlich falsche Angaben zu einer strafrechtlichen Verfolgung führen können.

Haifa; Dr. H. Joffe
Ort, Datum

[Signature]
Unterschrift der Antragstellerin / des Antragstellers

Als Anlagen sind beigefügt:

4.2	Haben Sie in einem der unter Ziffer 4.1 angegebenen Ghettos gearbeitet?		
☒ nein	(Tag, Monat, Jahr)	Arbeitsstelle / Arbeitgeber:	Art der Arbeit:
	☐ ja, vom bis		
	☐ ja, vom bis		
	☐ ja, vom bis		
4.3	Haben Sie auch außerhalb der unter Ziffer 4.1 angegebenen Ghettos gearbeitet?		
☒ nein	(Tag, Monat, Jahr)	Arbeitsstelle / Arbeitgeber:	Sind Sie täglich in das Ghetto zurückgekehrt?
	☐ ja, vom bis		☐ nein ☐ ja
	☐ ja, vom bis		☐ nein ☐ ja
	☐ ja, vom bis		☐ nein ☐ ja
4.4	Haben Sie sich um die Arbeit innerhalb (Ziffer 4.2) oder außerhalb des Ghettos (Ziffer 4.3) selbst bemüht bzw. wurde sie Ihnen z. B. vom Judenrat vermittelt?		
☐ ja, im Ghetto	☒ nein, ich wurde zu allen angegebenen Arbeiten gegen meinen Willen gezwungen und hätte sie nicht ohne Gefahr für Leib, Leben oder meine Restfreiheit ablehnen können. <i>als Kind nicht arbeitsfähig</i>		
☐ ja, im Ghetto			
☐ ja, im Ghetto			
5	Verfolgungsbedingte Ersatzzeiten		Bitte fügen Sie alle vorhandenen Unterlagen bei!
Haben Sie weitere nationalsozialistische Gewaltmaßnahmen erlitten? (z. B. Tragen des Judensterns, Leben in der Illegalität oder unter falschem Namen, Zwangsarbeitslager, Konzentrationslager)			
☐ nein	(Tag, Monat, Jahr)	Art der Verfolgung:	
	☒ ja, vom I. 1940 bis IX. 1944	Tragen des Judensterns	
	☒ ja, vom VI. 1942 bis IX. 1944	Ghetto Gred	
☒ ja, vom IX. 1944 bis V. 1945	Leben in der Illegalität unter falschem Namen		
6	Zeiten in Deutschland		Bitte fügen Sie alle vorhandenen Unterlagen bei!
6.1	Haben Sie sich nach Ihrer Verfolgung in Deutschland (z.B. in einem DP-Lager) aufgehalten?		
☐ nein	(Tag, Monat, Jahr)		
	☐ ja, vom bis	in	
	☐ ja, vom bis	in	
6.2	Haben Sie in Deutschland gearbeitet?		
☐ nein	(Tag, Monat, Jahr)		
	☐ ja, vom bis	bei	
	☐ ja, vom bis	bei	

Versicherungsnummer: 53040638L567
Kennzeichen: 5540

T. 19 *انظر احوال - 221.318*

Sollten wir innerhalb von 3 Monaten keine Mitteilung von Ihnen erhalten, müssen wir Ihren Antrag leider ablehnen.

Mit freundlichen Grüßen

riana:sel

WEBER & Co.

Eliyahu Weber | אליהו ובר ושות'
Law firm and Notary | חברת עורכי דין ונוטריון

Eliyahu Weber | Advocate & Notary   אליהו ובר | עורך דין ונוטריון
Avraham Weber | Advocate   אברהם ובר | עורך דין
Sara Tarab | Advocate & Mediator   שרה טראב | עורכת דין ומגשרת
Asaf Weber | Advocate   אסף ובר | עורך דין

מגדלי לוינשטיין [ק.14] דרך מנחם בגין 23, תל אביב 6618356 | טל: 03.5644700 | פקס: 03.5609886
Levinstein Tower [14F] 23 Menahem Begin Rd. Tel-Aviv 6618356 Tel:03.5644700 | Fax:03.5609886

09.02.2014/ba
Unser Zeichen: SV 22376

Deutsche Rentenversicherung Bund
D – 10704 Berlin

Betrifft: Versicherung von ~~Friedrich Kama~~
53 040638 L 567 T.19 5540

vorab per Fax

Sehr geehrte Frau Böhm,

in der oben genannten Angelegenheit zeigen wir an, dass wir die Antragstellerin anwaltlich vertreten. Die entsprechende Vollmachtserklärung wird in der Anlage übersendet.

Im Hinblick auf die Anhörung vom 05.01.2015 hat Frau Kama uns gegenüber erklärt, sie habe in dem Formular nicht zum Ausdruck bringen wollen, dass sie während der Ghettohaft nicht gearbeitet hat, sondern dass sie nicht , wie viele der erwachsenen Häftlinge, automatisch zu schwerer körperlicher Arbeit herangezogen wurde.

Zutreffend ist, dass sie sicherlich kein reguläres Beschäftigungsverhältnis hatte, d.h. sie hat nicht für einen bestimmten Arbeitgeber zu festen Arbeitszeiten und für einen festgesetzten Lohn gearbeitet. Sie hat jedoch, im Rahmen ihrer Möglichkeiten, sowohl in der Ghettoküche als auch später in dem Weisenhaus des Ghettos kleinere Hilfsarbeiten und Botendienste verrichtet, die sie bislang aus den bekannten Gründen nicht als "richtige Arbeit" angesehen hat.

Frau Kama hatte offenbar insgesamt Schwierigkeiten die Fragen in dem Vordruck richtig einzuordnen, schließlich hat sie unter Punkt 4.4 gleichzeitig angegeben, als Kind nicht arbeitsfähig gewesen zu sein und zu allen angegebenen Arbeiten gezwungen worden zu sein. Es ist offensichtlich, dass Frau Kamer, wie viele andere Antragsteller auch, selbständig nicht in der Lage gewesen ist, die Fragen in dem Formular richtig zu verstehen.

Auf Anfrage ist unsere Mandantin gerne bereit, in einer eidesstattlichen Versicherung ihre Verfolgung sowie ihre Ghettozeit mit eigenen Worten zu schildern.

Mit freundlichen Grüßen

i. A. Simone Baller-Faran, Rechtsassessorin
Eliahu Weber, Rechtsanwalt

Versicherungsnummer, Kennzeichen:
53 040638 L 567, 5540

Deutsche
Rentenversicherung

Bund

Abteilung Internationale Aufgaben
und Beratungsdienst

Deutsche Rentenversicherung Bund · 10704 Berlin

Ruhrstraße 2, 10709 Berlin
Postanschrift: 10704 Berlin
Telefon 030 865-96719
Telefax 030 865-27240
Servicetelefon 0800 100048070
www.deutsche-rentenversicherung-
bund.de
drv@drv-bund.de

Datum 01.06.2015

Frau

~~Maria K...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~

Rentenbescheid

Sehr geehrte ~~...~~,

auf Ihren Antrag vom 29.06.2003 erhalten Sie von uns

Regelaltersrente

Die Rente beginnt am 01.07.2003.

Ab 01.07.2015 stehen monatlich zu	40,27 EUR
Wegen der geringen Höhe zahlen wir	
vierteljährlich	3 x 40,27 EUR = 120,81 EUR

Für die Zeit vom 01.07.2003 bis zum 30.06.2015	
beträgt die Nachzahlung	5.144,28 EUR

Die vierteljährliche Zahlung und die Nachzahlung werden
auf das angegebene Konto überwiesen.

Handwritten: 15%

Handwritten: 9/10

Deutsche Versicherungsnummer
German insurance number

Kennzeichen
(soweit bekannt)
Reference (if known)

Eingangsstempel

ZRBG 200

53 | 25 | 02 | 29 | K | 058

5540

72/3/18 '31

Fragebogen zur Anerkennung von Ghetto-Beitragszeiten nach dem Gesetz zur Zahlbarmachung von Beschäftigungen in einem Ghetto (ZRBG)

Questionnaire for recognition of contribution periods under the Law for the Payment of Pensions for work in a ghetto (ZRBG)

1. Angaben zur Person der / des Versicherten		Information about the insured person	
Name	~~XXXXXXXXXX~~	Last name	
Vornamen (Rufname bitte unterstreichen)	~~XXXXXXXXXX~~	First and middle names (underline name normally used)	
Geburtsname	~~KAPLAN~~	Name at birth	
Frühere Namen	~~XXXXXXXXXX~~	Other names used in the past	
Geburtsdatum (Tag, Monat, Jahr)	25.02.1929	Date of birth (Day, month, year)	
2. Verfolgtenelgenschaft		Recognition of persecution	
Bitte fügen Sie alle vorhandenen Unterlagen bei!		Please enclose all available documents!	
2.1 Sind Sie Angehöriger des Judentums?	☒ ja/ yes ☐ nein/ no	Are you Jewish?	
2.2 Sind Sie als Verfolgter im Sinne des § 1 Bundesentschädigungsgesetzes (BEG) anerkannt durch (z. B. Entschädigungsbehörde, Jewish Claims Conference, Bundesministerium für Finanzen)?	☒ ja/ yes ☐ nein/ no	Have you been recognized as a persecuted person within the meaning of § 1 Federal Indemnification Law (BEG) by (e.g. restitution authority, Jewish Claims Conference, Bundesministerium für Finanzen)?	
Entschädigungsbehörde / Aktenzeichen:	_____	Restitution authority / File number	
_____	_____		
_____	_____		
3. Angaben zur Ghetto-Arbeit		Details of work in ghettos	
Bitte fügen Sie alle vorhandenen Unterlagen bei!		Please enclose all available documents!	
3.1 In welchen Ghettos hielten Sie sich zwangsweise auf?	↓	↓	In which ghettos were you forced to live?
a) Ort, Bezirk, Gebiet	BRATISLAVA SLOVAKEI		Place, district, area
Land	SLOVAKEI		Country
Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr	10, 1941 – 07, 1944		Period from – to Month/year – month/year

77/ 3'18 '3'

3.4	Haben Sie sich um die Arbeit innerhalb (Ziffer 3.2) oder außerhalb des Ghettos (Ziffer 3.3) selbst bemüht bzw. wurde sie Ihnen z. B. vom Judenrat vermittelt?	☒ ja/ yes ☐ nein/ no	Did you search for work within (Nr. 3.2) or outside the ghettos (No. 3.3) or were you placed in the job e.g. by the Jewish Council?
	Name des Ghettos		Name of ghetto
	Name des Ghettos		Name of ghetto
	Name des Ghettos		Name of ghetto
	Ich wurde zu allen angegebenen Arbeiten gegen meinen Willen gezwungen und hätte sie nicht ohne Gefahr für Leib, Leben oder meine Restfreiheit ablehnen können.	☐ ja/ yes ☐ nein/ no	I was forced to do the above work against my will and could not have refused to do this work without putting at risk my life or physical condition or my remaining freedom.
4.	Verfolgungsbedingte Ersatzzeiten	Substitute periods due to persecution	
	Haben Sie weitere nationalsozialistische Gewaltmaßnahmen erlitten? (z. B. Tragen des Judensterns, Leben in der Illegalität oder unter falschem Namen, Zwangsarbeitslager, Konzentrationslager)	☒ ja/ yes ☐ nein/ no	Did you suffer from further National Socialist violent measures? (e.g. wearing Yellow Star, life in illegality or under a false name, forced labour camps, concentration camps)
a)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Art der Verfolgung:	07, 1944 – 05, 1945 VERARBEIT	Period from – to Month/year – month/year Type of persecution
b)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Art der Verfolgung:	____ / ____ – ____ / ____	Period from – to Month/year – month/year Type of persecution
c)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Art der Verfolgung:	____ / ____ – ____ / ____	Period from – to Month/year – month/year Type of persecution
5.	Aufenthaltszeiten in Deutschland	Periods of residence in Germany	
	Haben Sie sich nach Ihrer Verfolgung in Deutschland (z. B. in einem DP-Lager) aufgehalten?	☐ ja/ yes ☐ nein/ no	Did you reside in Germany after your persecution period (e.g. in displaced persons camps)?
a)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Aufenthaltsort:	____ / ____ – ____ / ____	Period from – to Month/year – month/year Place of residence
b)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Aufenthaltsort:	____ / ____ – ____ / ____	Period from – to Month/year – month/year Place of residence
c)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Aufenthaltsort:	____ / ____ – ____ / ____	Period from – to Month/year – month/year Place of residence

27/2/18 '21

b)	Ort, Bezirk, Gebiet, Land Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr	<u>BAATCLAVA</u> <u>SCOVAKEI</u> <u>09, 1944 – 07, 1944</u>	Place, district, area Country Period from – to Month/year – month/year
c)	Ort, Bezirk, Gebiet, Land Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr	 <u> / - /</u>	Place, district, area Country Period from – to Month/year – month/year
3.2	Haben Sie in einem der unter Ziffer 3.1 angegebenen Ghettos gearbeitet?	☒ ja/yes ☐ nein/no	Did you work in one of the ghettos listed at No. 3.1?
a)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Arbeitsstelle / Arbeitgeber: Art der Arbeit:	<u>09, 1944 – 07, 1944</u> <u>AUTO GARAGE</u> <u>MASCHINIST LEHRLING</u>	Period from – to month/year – month/year Place of work / employer Type of work performed
b)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Arbeitsstelle / Arbeitgeber: Art der Arbeit:	<u> / - /</u> <u> / - /</u>	Period from – to month/year – month/year Place of work / employer Type of work performed
c)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Arbeitsstelle / Arbeitgeber: Art der Arbeit:	<u> / - /</u> <u> / - /</u>	Period from – to month/year – month/year Place of work / employer Type of work performed
3.3	Haben Sie auch außerhalb der unter Ziffer 3.1 angegebenen Ghettos gearbeitet?	☐ ja/yes ☐ nein/no	Did you also work outside the ghettos listed at No. 3.1?
a)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Arbeitsstelle / Arbeitgeber: Sind Sie täglich in das Ghetto zurückgekehrt?	<u> / - /</u> ☐ ja/yes ☐ nein/no	Period from – to month/year – month/year Place of work / employer Did you return to the ghetto daily?
b)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Arbeitsstelle / Arbeitgeber: Sind Sie täglich in das Ghetto zurückgekehrt?	<u> / - /</u> ☐ ja/yes ☐ nein/no	Period from – to month/year – month/year Place of work / employer Did you return to the ghetto daily?
c)	Zeitraum von – bis Monat/Jahr – Monat/Jahr Arbeitsstelle / Arbeitgeber: Sind Sie täglich in das Ghetto zurückgekehrt?	<u> / - /</u> ☐ ja/yes ☐ nein/no	Period from – to month/year – month/year Place of work / employer Did you return to the ghetto daily?

7212/15/1

6.	Wahrheitsgemäße Erklärung der Antragstellerin / des Antragstellers Ich erkläre hiermit nach bestem Wissen und Gewissen, dass die vorstehenden Angaben der Wahrheit entsprechen und nichts verschwiegen wurde, was der Sachaufklärung dienen könnte. Mir ist bekannt, dass wissentlich falsche Angaben zu einer strafrechtlichen Verfolgung führen können.	True declaration of claimant I hereby declare that to the best of my knowledge the above information is true and that I did not suppress or conceal any information required above. I understand that if any statement is found to be wilfully incorrect legal action may be taken against me.
Ort, Datum Unterschrift der Antragstellerin / des Antragstellers	HAIFA - ISRAEL 	Place, date Signature of claimant
Alle Anlagen sind beigelegt:		Enclosed documents:
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Versicherungsnummer: 53250229K058
Kennzeichen: 5540

**Deutsche
Rentenversicherung**

Bund

Deutsche Rentenversicherung Bund · 10704 Berlin

**Abteilung Internationale Aufgaben
und Beratungsdienst**

Ruhrstraße 2
10709 Berlin
Postanschrift: 10704 Berlin
Telefon 030 865-0
Telefax 030 865-27240
Servicetelefon: 0800 100048070
www.deutsche-rentenversicherung-
bund.de
drv@drv-bund.de

Es betreut Sie:

Frau Wenig
Telefon +49 30 865 68273
Telefax +49 30 865-68275

Sprechzeiten:

Mo - Do 8 - 17 Uhr
Fr 8 - 15 Uhr

Herrn

Hakeshet Str. 3
34 385 HAIFA
ISRAEL

Datum Ihrer Nachricht: 17.04.2015

Datum: 04 JUNI 2015

**Rente aus Beschäftigungszeiten in einem Ghetto nach dem Gesetz zur
Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen in einem Ghetto
(ZRBG)**

Ihr Antrag vom 24.11.2015

Sehr geehrter Herr ,

das Bundessozialgericht hat in mehreren Urteilen seine bisherige
Rechtsprechung aufgegeben und neue Maßstäbe für die Anerkennung von
Ghetto-Beitragszeiten nach dem ZRBG aufgestellt.

Wir haben geprüft, ob wir Ihrem oben genannten Antrag entsprechen
können.

Leider ist auch nach der neuen Rechtsprechung eine Anerkennung von
Ghetto-Beitragszeiten nicht möglich.

Begründung

In Ihrem Antrag auf Gewährung von Leistungen nach dem ZRBG gaben
Sie an, in der Zeit von 09/1942 bis 07/1944 als Maschinistenlehrling im
Ghetto Bratislava gearbeitet zu haben.

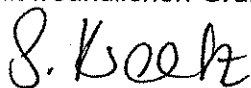
Aus den Unterlagen der Entschädigungsakte geht hervor, dass sie seit
09/1941 in Bratislava lebten und sich danach in die Illegalität begaben, um
einer Deportation zu entgehen.

Ein Ghettoaufenthalt ist aus den Entschädigungsunterlagen nicht erkennbar.

Wir bedauern, Ihnen keine günstigere Nachricht geben zu können. Sofern Sie der Ansicht sind, dass wir den Sachverhalt unzutreffend beurteilt haben, bitten wir Sie um entsprechende Angaben und um Übersendung geeigneter Unterlagen.

Sollten wir innerhalb von 3 Monaten keine Mitteilung von Ihnen erhalten, müssen wir Ihren Antrag leider ablehnen.

Mit freundlichen Grüßen

Frau Kraatz

Text des § 1 BEG

- (1) Opfer der nationalsozialistischen Verfolgung ist, wer aus Gründen politischer Gegnerschaft gegen den Nationalsozialismus oder aus Gründen der Rasse, des Glaubens oder der Weltanschauung durch nationalsozialistische Gewaltmaßnahmen verfolgt worden ist und hierdurch Schaden an Leben, Körper, Gesundheit, Freiheit, Eigentum, Vermögen, in seinem beruflichen oder in seinem wirtschaftlichen Fortkommen erlitten hat (Verfolgter).
- (2) Dem Verfolgten im Sinne des Absatzes 1 wird gleichgestellt, wer durch nationalsozialistische Gewaltmaßnahmen verfolgt worden ist,
  1. weil er auf Grund eigener Gewissensentscheidung sich unter Gefährdung seiner Person aktiv gegen die Missachtung der Menschenwürde oder gegen die sittlich, auch durch den Krieg nicht gerechtfertigte Vernichtung von Menschenleben eingesetzt hat;
  2. weil er eine vom Nationalsozialismus abgelehnte künstlerische oder wissenschaftliche Richtung vertreten hat;
  3. weil er einem Verfolgten nahe gestanden hat.
- (3) Als Verfolgter im Sinne des Absatzes 1 gilt auch
  1. der Hinterbliebene eines Verfolgten, der getötet oder in den Tod getrieben worden oder an den Folgen der Schädigung seines Körpers oder seiner Gesundheit verstorben ist;
  2. der Geschädigte, der eine ihm zur Last gelegte Handlung in Bekämpfung der nationalsozialistischen Gewaltherrschaft oder in Abwehr der Verfolgung begangen hat, aber den Beweggrund dieser Handlung verbergen konnte;
  3. der Geschädigte, der von nationalsozialistischen Gewaltmaßnahmen betroffen worden ist, weil er irrtümlich einer Personengruppe zugerechnet wurde, die aus den in Absatz 1 und 2 genannten Gründen verfolgt worden ist;

4. der Geschädigte, der als naher Angehöriger des Verfolgten von nationalsozialistischen Gewaltmaßnahmen mit betroffen ist; als nahe Angehörige gelten der Ehegatte des Verfolgten und die Kinder, solange für sie nach dem bis zum 31. Dezember 1974 geltenden Beamtenrecht Kinderzuschläge gewährt werden können.

WEBER & Co.

Eliyahu Weber | אליהו ובר ושות'
Law firm and Notary | חברת עורכי דין ונוטריון

Eliyahu Weber | Advocate & Notary   אליהו ובר | עורך דין ונוטריון
Avraham Weber | Advocate   אברהם ובר | עורך דין
Sara Tarab | Advocate & Mediator   שרה טראב | עורכת דין ומגשרת
Asaf Weber | Advocate   אסף ובר | עורך דין

מגדלי לוינסטיין [ק.14] דרך מנחם בגין 23, תל אביב 6618356 | טל: 03.5644700 | פקס: 03.5609886
Levinstein Tower [14F] 23 Menahem Begin Rd. Tel-Aviv 6618356 Tel:03.5644700 | Fax:03.5609886

03.09.2015/ba
Unser Zeichen: SV 22377

Deutsche Rentenversicherung Bund
D – 10704 Berlin

**Betrifft: Versicherung des ~~Kalman Yehonatan~~
53 250229 K 058 5540**

vorab per Fax

Sehr geehrte Frau Wenig,

Ihre Anhörung vom 04.06.2015 ist für uns nicht nachvollziehbar. Die Ghettohaft des Antragstellers ist durch die vorliegende BEG-Akte eindeutig belegt. Herr Kama ist in Pressburg geboren und hat zu Beginn der Verfolgung mit seiner Familie dort gelebt. Die Zugehörigkeit der Familie zum Judentum war bekannt. Entsprechend war unser Mandant allen bekannten Einschränkungen der Nationalsozialisten unterworfen und durfte u.a. die Schule nicht mehr besuchen.

Als in Pressburg am 15.08.1941 ein Ghetto eingerichtet wurde, musste die gesamte jüdische Bevölkerung der Stadt dorthin umziehen. Es gab keine Möglichkeit für einen jüdischen Bürger legal außerhalb dieser Ghetto Grenzen zu leben. Herr Kalman hat in seiner Aussage im Jahr 1957 den Begriff "Ghetto" lediglich darum nicht explizit verwendet, weil der jüdische Bezirk der Stadt damals offiziell noch nicht als Ghetto klassifiziert worden ist. Das kann heute kaum gegen ihn verwendet werden.

Die BEG-Akte belegt klar, dass Herr Kalman seit September 1941 den Judenstern getragen hat und folglich innerhalb der Stadt im jüdischen Viertel leben musste. Erst im September 1944 ist er aus Angst vor einer Deportation aus dem Ghetto geflüchtet und hat bis zu seiner

Befreiung in der Illegalität gelebt. Das Datum seiner Flucht wurde in der Entschädigungsakte gleich mehrfach angegeben und wird auch von Ihrer Seite nicht bestritten. Insofern ist von einer Ghetthaft von drei Jahren auszugehen.

Mit freundlichen Grüßen

i.A. Simone Baller-Faran, Rechtsassessorin
Eliahu Weber, Rechtsanwalt

Versicherungsnummer, Kennzeichen:
53 250229 K 058, 5540

Deutsche
Rentenversicherung

Bund

Abteilung Internationale Aufgaben
und Beratungsdienst

Deutsche Rentenversicherung Bund · 10704 Berlin

Ruhrstraße 2, 10709 Berlin
Postanschrift: 10704 Berlin
Telefon 030 865-96717
Telefax 030 865-27240
Servicetelefon 0800 100048070
www.deutsche-rentenversicherung-
bund.de
drv@drv-bund.de

Datum 30.09.2015

Herrn

[REDACTED]

Rentenbescheid

Sehr geehrter Herr [REDACTED]

auf Ihren Antrag vom 28.07.1994 stellen wir Ihre
Regelaltersrente
neu fest.

Die Rente beginnt am 01.07.1997.

Sie wird für die Zeit ab dem 01.11.2015 laufend monatlich gezahlt.
Die Rente für den jeweiligen Monat wird zum Monatsanfang ausgezahlt.

Höhe der laufenden Zahlung

Monatliche Rente ab dem 01.11.2015
Monatlicher Zahlbetrag

765,15 EUR
765,15 EUR

Nachzahlung

Für die Zeit vom 01.07.1997 bis zum 31.10.2015 beträgt
die Nachzahlung

30.087,55 EUR

Zahlungsweg

Die monatliche Zahlung und die Nachzahlung werden auf das angegebene
Konto überwiesen.

AR0235.HRAS00000158

Stf 15%
Info 51280